7
6–c
32

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
10 G
8

7. 6. c. 32.

D
26

L
223

Digitized by Google

Digitized by Google

Colleg. Rom. Soc. Jesu. Catal. Inscript. Bibl. Card. Bellarm.

VITÆ AC MARTYRII CARTVSIANORVM ALIQVOT, QVI

Londini, pro Vnitate Eccleſiæ aduerſus Hæreticos ſtrenuè depugnantes variè trucidati ſunt,

PIA NARRATIO:

Mauritio Channey Cartuſiano Auctore.

E Bibliotheca

ERYCI PVTEANI C. R.

In lucem reuocata,

A FRANCISCO TVRRIANO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MEDIOLANI,

Apud Petrum Martyrem Locarnum. M. DC. VI.

Superiorum permiſſu.

SAPIENTIAE. CAP. V.

HI ſunt quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam: & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt.

Admodum Reuerendo

PATRI

D. TIMOTHEO BAROFFIO

CARTVSIÆ TICINENSIS PRIORI, & CONVISITATORI Inſubriæ.

Franciſcus Turrianus S. D.

MVLTA & præclara Pietatis exempla ἀσκητήριον, ſiue Diſciplina Cartuſianæ Solitudinis vbiq; ferè terrarum produxit, quæ cum ingenti Reipub. Chriſtianæ fructu publica ſunt, in omni genere Doctrinæ & Virtutum. Etenim ſi à primordijs & velut incunabulis Sãctiſſimum Inſtitutum percurrimus, creuiſſe cum ætate robur Religionis & Innocentiæ comperiemus; atq; candidum illud votum veſtemque, temporibus hiſce noſtris, conſtantiſſimi Martyrij purpu-

 ra

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ra tinctam. Comperiemus inquam Viros, qui in exemplum vitæ Virtutumque Poſteritati proponãtur. Nam profectò cum ruinam nuper Hæreſis & Tyrannis rebus Diuinis molirentur, CARTVSIA veſtra velut fulcra quædam ſubiecit, quibus, in Anglia præſertim, Doctrina & Auctoritas Eccleſiæ nitebatur, cùm Regia illa tempeſtas ſæuire in templa & aras cœpit. Quæ Pietas, quæ conſtantia Virorum? quaſi in ipſa piæ Sapientiæ officina, longa meditatione, præparata. Et tali omninò opus erat ad furorem impietatis conuellendum, ſæuitiæ ſuperandum. Multos, & ex omni ferè ordine & gradu hominum Martyres nobis Anglia dedit: ſed in nullos æquè ſæuitum, quàm Cartuſianos; quaſi maior virtus maioribus etiam pœnis ſufficeret: & ſufficit. Plures enim ſæuiſſimæ lanienæ ſubiecti fuere, & ex eadem diſciplina ac domo; quorum Ductor, V. P. D. IOANNES HOVHTONVS, priuatim quidem ad auſteræ vitæ perfectam ſanctimoniam:

publicè

publicè autem ad Martyrij optatam pugnã & palmam. Sanè ſi inſpicimus, anceps arbitrium ſit, pluſne vita Martyrio, an Martyrium vitæ ornamenti attulerit. Scripſit Vitam, perſcripſit Martyrium, eiuſdem domus & diſciplinæ alumnus, MAVRITIVS CHANNEYVS, quem ſodalibus ſupereſſe Deus voluit, tantisq; ſupplicijs ſubtraxit, vt oculatum conſtantiſſimi exempli teſtem ſcriptoremq́ue daret. Vixit igitur vitam, pugnauit pugnã HOVHTONVS ſcriptione dignam: ſcripſit CHANNEYVS lectione. pulcherrimũ ille exhibuit Religionis exemplum: hic expreßit. Libellum ipſum, ſemel editum, ac denuò æui culpa neglectum ſuppreſſumq́ue, cùm dono ab ERYCIO PVTEANO, Doctore meo, accepiſſem, reuocare in lucem volui, imò debui; & fugientem hanc Cartuſianæ Pietatis atq; Conſtantiæ memoriam egregio tuo nomine in notitiam ſeculi reuocare; Ita dico tuo nomine, quod Dignitate clarum, Humanitate amabile, Virtute Doctrinaq;

BIBLIOTECA MAZ. RCIA ... (library stamp)

venerabile Piam hanc NARRATIONEM *poſcere ſibi videbatur. In magna Cartuſia Ticinenſi* PRIORIS *munus onusque integra cum laude ſuſtines:* HOVHTONVS *Prior Cartuſiæ Londinenſis fuit. Sacrum gregem tuum inſigni Pietatis exemplo ad omnem modeſtiam ducis:* HOVHTONVS *duxit. Iam Scriptor ipſe veſter, id eſt vita & voto Cartuſianus fuit, qui opus ſuum Primati olim Ordinis veſtri, velut capiti, inſcripſit; & ſic Corpori vniuerſo. In typos deinde productum eſt, anno* M.D.L. *& Priori Cartuſiæ Aulæ Mariæ in Sueuis* THEODERICO LOHERO, *qui per id tempus Viſitator Germaniæ inferioris, dedicatum. Tuum igitur nomen nouæ hinc & patriæ editioni omni iure præſcribendum eſſe putaui,* Sanctum, & venerabile nomen: *vt hoc velut ſigno & teſſera liber commendatus Lectores alliceret: Virtus ipſa & Conſtantia imitatores. Vale Reuerendiſſime Antiſtes, & munuſculum hoc*

libri

libri è Doctoris mei Bibliotheca acceptum, mea, illiusque cauſſa gratum habe: me & illum, munuſculi. Mediolani, Poſtrid. Kal. Sext. M. DC. VI.

Typographus Lectori.

NOuorum noſtræ ætatis martyrum quorundam vitam ſanctam, mortemq; precioſam ac memorabilem, hucuſque penè ſub modio latitantem, hac de cauſa ſuper candelabrum ponere viſum eſt, vt omnibus qui in domo Dei ſunt, tam inſignis ac ſplendida veræ Euangelicæ fidei lucerna, ſuo fulgore præluceat, neq; ignorantibus modo veritatis monſtret viam, ſed etiam torpentibus diuinæ charitatis, quæ ſemper magna operatur, teſte Gregorio magno, & ſine qua fides mortua eſt, ſtimulum & feruorem addat, vti à ſomno deſidiæ ac negligentiæ excitati, abijciant opera tenebrarum, & induantur arma lucis: lapſi item iam reſurgant, vacillantes confirmentur, & omnes denique in fide Orthodoxa ſanctæ matris Eccleſiæ Catholicæ, extra quam nemini dabitur ſalus, fortiter perſeuerent. Quod quidem rectè poterunt, ſi martyrum iſtorum, & vitæ ſanctimoniam, & fidei conſtantiam ad mortem vſq; imitandam ſuſceperint, memores illius dicti Euangelici: Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum: Et qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.

Venerando in Chriſto P.

THEODERICO LOHER A STRATIS,

Cartuſiæ Aulæ Mariæ, in Buxia vico Sueuiæ prope Memmingen Priori, necnon Viſitatori Germaniæ inferioris,

Vitus à Dulken, Prior domus montis diui Michaelis iuxta Moguntiam, ordinis Cartuſienſis, & Guilielmus à Sittart, dictæ domus Procurator, concordes & humiles in Chriſto fratres, S. P. D.

QVamquàm ſtatim à tempore gratiæ, quo filius Dei Ieſus Chriſtus, creator & redemptor noſter, Euangelica ſua luce vniuerſum mũdum illuſtrauit, vt omnis qui crederet in ipſum, mortem non perhorreſceret, ſed vitam haberet ſempiternã, tanta repente extitit Martyrum multitudo, exuberãte nimirum virtutis ac fidei copia, vt eorum numerus eſſet innumerabilis, teſtante Apocalypſi & dicente: Poſt hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo po-

terat, ex omni gente, & ex omni tribu, & populo & lingua, ſtantes in conſpectu throni & agni, & erant amicti ſtolis albis, & palmæ fuerunt in manibus eorum, & magno clamore dicebant: Salus Deo noſtro, ſedenti ſuper thronũ & agno, &c. Tamen paulo poſt, cũ iam primus ille primitiuæ Eccleſiæ feruor paulatim elangueſcere inciperet, animique Chriſtianorum ad vitia, quàm ad virtutes penè proniores ferrentur, martyria ſimul rareſcere cœpere, licet paſſim alioqui & præſertim in cœnobijs multi extiterint ſancti patres, qui obedientiæ, caſtimoniæ, patientiæ, humilitatis & deuotionis, non pœnitenda ediderint exempla; Quo admirabiliores meritò cenſendi ſunt ij Cartuſiani, quorum nos hiſtoriã ſyncera intentione publicari curauimus, qui in ipſo mundi iam ſeneſcentis occaſu, quo omnia vitia ſtant in præcipiti: adeo, vt nequeant vel vlterius progredi, vel altius con-

cõſcendere, animis tam obſtinatis, tantaq; mentis vi & flagrantia in Catholica fide & Orthodoxa noſtra religione perſtitere, quamlibet interim frementibus carne, mundo & Diabolo, vt primæuis illis martyribus non modò pares, ſed tãto habeantur iure ſuperiores, quanto fuerunt tempore poſteriores. Illi enim ſuperiores tum immolati fuere Chriſto, cum nemo ferè difficile vel arduum putaret, martyrem fieri, propter innumerabilem eorum, qui quotidie tãquàm oues occiſionis ad lanienam trahebãtur, multitudinem. At hi noſtri, hoc noſtro corruptiſſimo ſæculo, quo penè ꝓdigij inſtar ſit, pro Chriſto mori, eandem quam illi in opprobrijs patientiam, in vultu hilaritatem & in voce conſtantiam retinuere pariter ac præſtitere, idque in ipſo flagrantiſſimo acerbiſſimorum ſuppliciorum cruciatu. De diuo Laurentio legitur, ꝙ cum corporali laboraret incẽdio, amor

diui-

diuinus naturalem restinxerit ardorẽ; & quamuis Tyrannus fomenta adderet, ligna ſubijceret, incendia augeret, ipſe tamen has flammas præ fidei ardore non ſenſerit. Charitas enim Chriſti flammam ignis ſuperabat, & internus ignis multo ardebat vehementius, quã externus, nec viſceribus ſenſit vrentia tormẽta, qui ſenſu interiore refocillantia Paradyſi poſſidebat refrigeria. Ipſe ergo in tormentis gaudebat, Tyranno inſultabat, & ad perficienda ſupplicia blandiſſimis verbis inuitabat vltrò. Ecce, inquiens ad Decium, Carbones iſti tui ſunt mihi loco refrigerij. Et iterum: Aſſatum eſt mihi latus alterũ, verſa & manduca. Itẽ diuus Vincentius raptus, tractus, flagellatus, ac iamiã cruci ſuffigendus, moras carnificum increpauit, ac Deciano dicenti. Vbi nũc miſer cernis corpus tuum, reſpõdit: Infœlix, has ego epulas ſemper optaui. Et Tiburti⁹, cũ iuſſus per carbones viuos nudis plã-

tis incederet, inquit. Videor equidem mihi per florentia roſeta obambulare, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Quid dicemus de virginibus martyribus, ac cum de alijs innumeris, tum de diua Agatha, & beata Catharina, quarũ illa cùm à iudice Quintiano interrogaretur, quare cum à cruẽtis ſpiculatoribus duceretur, glorians & exultans ad carcerem accederet. Quia (inquit) ibi quos ſemper optaui, cœleſtes inueniã theſauros, quos neq; ærugo atteret, neque tinea vnquam ſit cõſumptura. Hęc verò ad Maxentium Imperatorem ſic ait. Adhibe quæcunq; vel humana crudelitas, vel Tyrãnica diritas fingere po teſt tormenta. Nam ego carnem & ſanguinem meum Chriſto ſponſo meo iã diu offerre deſidero, ſicuti ille quõdam Deo patri ſeſe pro me victimam præbere non recuſauit. Non minor vtiq; virtus & conſtantia fuit, horum noſtrorũ martyrum Cartuſianorũ, licet vergẽte

mundi

mundi veſpera, ac omnibus mortaliũ actis vnoquodã impetu in peius quotidie proruentibus. Æſtum, frigus, famẽ, ſitim, nuditatem, carceris ſqualorẽ patientiſſime pertulere, cumq; ad ſupplicium duxiſſet carnifex, & quod dictu eſt horrendum, viua adhuc & palpitantia corda pectoribus raptim euulſa in eorũ ora conijceret, ſimulq; exprobraret, ſuam erga regem inobediẽtiam & infidelitatem. Noſtra, vnanimiter inquiũt, illic ſunt corda, vbi eſt theſaurus noſter Ieſus Chriſtus, & fidem obedientiamque noſtrã ab illo ſupremo omniũ rege iam audimus in cœlis cõmendari, qui & ipſe iamiam incipit capitibus noſtris imponere coronas de lapidibus p̃tioſis. Hæc tu regi tuo renunciato, vt & is per eiuſdem miſericordiam aliquando conuerſus, diuina gratia non excludatur, quã nos illi, vt verè fideles ſubditi, pijs ſemper votis ſumus cõprecati. O inconcuſſa fidei rupes, ò verè conſolidata

lidata fidei petra, quæ tã horrendis ſup
plicijs, tantaq; cruciatuum diritate nõ
potuerit quicquam cõmoueri, ſed per-
ſtiterit vbiq; firma, fixa, immota & in-
uicta, idq; in ipſo mundi ſenio, inque
ſumma humani generis licentia, igna-
uia, vęcordia & mollicie, in ipſo deni-
que extremo totius effuſi Tartari furo-
re. Quũ igitur Maiores noſtri accuratã
diligẽtia ſuperiorum Martyrum hiſto-
rias monumentis literarum cõmenda-
uerint, vt eæ certis feſtiuis diebus popu
lo Chriſtiano propoſitæ, incitamento
ſint, ad ſimilia in afflictionibus perfe-
renda, paremq; fortitudinem & perſe-
uerantiã in aduerſis certaminibus adhi
bendam. Nihil enim eſt aliud vniuerſa
Chriſtiani hominis vita, quàm militia
ſuper terram. Iuxta illud Chryſoſtomi:
Tu Chriſtiane delicatus es miles, ſi putas te ſine pugna vincere, ſine certamine triumphare, exerce vires fortiter, dimica atrociter, in prælio iſto concerta, conſidera pactum, quod
ſpo-

ſpopondiſti: conditionem, quam accepiſti: militiam, cui nomen dediſti. hoc pacto cuncti pugnant, hac conditione vniuerſi vicere Chriſtiani, &c. Haud abs re & nos quoq; videbamur facturi, ſi præſentes hos noſtri ſæculi & ordinis martyres, pari pietate ac induſtria deſcriptos, curaremus in publicum venire; ac cādidis animis per Typographorum operam immortalitati cōſecrari, præſertim cum hi eo nobis maiori debeant eſſe hortamento ad eundem calicem, ſi ita Deo placuerit, bibendum, quo & ætate propiores, & propter eundem ordinem eãdemq; vitæ regulã nobis fuere coniunctiores.

Porrò autem vobis Reuerēde Pater, ob id potiſſimum præſentem hanc hiſtoriam tranſmittendam, veſtroq; nomini peculiariter nuncupandam duximus, vt quemadmodum hactenus & vitę inſtituto & periculis ſuſtinēdis, proximè ad iſtorum ſanctorum Martyrū imitationem acceſſiſtis, ita & in poſte-

rum

rum ipſorum exemplo ad perſeuerandũ,quaq́; cœpiſtis via,intrepidè pergẽdũ & ad curſum alacriter conſummandum animemini, incitemini & corroboremini. Non defuit antehac animus veſter martyrio, ſed potius animo veſtro martyrium defuit,qui pro Chriſti charitate ac noſtræ religionis zelo, innumerabiles in hunc vſq; diẽ peregrinationes, labores, moleſtias & vitæ diſcrimina ſuſtinuiſtis, dum primũ Hildeſemenſi Cartuſia excedere iuſſi, ac mox à Reuerendo totius ordinis Patre & capitulo generali commiſſione legitime accepta, nullum diem intermiſiſtis, nullamq́; vobis requiem conceſſiſtis, quin in diuerſis Cartuſijs ab Apoſtatis paſſim ablata repeteretis, diruta repararetis, deprauata reformaretis, omniaq́; tandem in priſtinã & Catholicam Orthodoxorum patrum integritatem reuocaretis,qua in palęſtra,dum fœliciter,aſpirãte cœleſti fauore,luctamini

mini,quantam odij molem, quãtamq́; huius mundi magnatum & potentum inuidiam ſuſtinueritis, hac præſertim turbulentiſſima tempeſtate, facile eſt cuiuis non imprudenti per ſeſe æſtimare. Cæterum,quemadmodum vos iſtis veſtris laboribus, niſi ab ipſo ſufficiente omnis boni remuneratore Deo, condignam mercedem nunquàm accipietis:ita currentibus vobis calcar addere, & ꝓ virili allaborare, vt in ſalutari iſto opere ad finem vſq; perduretis, nullã, ſicuti planè nobis perſuademus, apud vos vtiq; in reprehenſionem vnquam incurret. Quinimò pręſentem hanc noſtræ erga Reuerendam veſtram paternitatem obſeruantiæ ſignificationem, tanto ſperamus vobis futuram gratiorem, quãto Cartuſianorum iſtorũ Martyrum hiſtoria,propter eundem (ſicuti iam aliquoties dictum eſt) ordinem eandemq́ue vitæ regulam,planèq; contemporaneam nobis paſſionem,efficacius,

cius, viuidius, & expreſſius poteſt vos in magnanimis & diuinis iſtis veſtris operibus confirmare & corroborare, adiutore patre cœleſti, qui vt ſimiliter perficere non dedignetur, quod in vobis, tanquam ſingulari ad hoc delecto organo incœpit, per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum indeſinenter obſecramus. E dicta noſtra domo ad Moguntiam ſita, Anno Dominicæ incarnationis.

M. D. L. Menſe Iulio.

Digitized by Google

VITÆ AC MARTYRII CARTVSIANORVM ALIQVOT,

Qui in Anglia trucidati, Pia Narratio.

PRÆFATIO AVCTORIS.

Reuerendo Patri D. IOANNI *Priori maioris Cartuſiæ, totius Ordinis noſtri Primati digniſſimo, Frater* MAVRITIVS CHANNEY *Anglus, Monachali nomine indignus reuerentiam offert promptiſſimam.*

POSTQVAM Omnipotenti Deo placuit, ſomnum dare dilectis Patribus & Profeſſis domus olim dedicatæ in honorem Annunciationis Beatiſſimę Matris Dei, dulciſſimę virginis Mariæ, Ordinis noſtri Cartuſienſis, iuxta ciuitatem Londoniarum, in Prouincia

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Angliæ, vt requieſcant à laboribus ſuis, Reuerende Pater, de eorum vigilia & ſomno paternitatem veſtram certiorẽ reddere operæprecium exiſtimaui. Nã ex quo altare illud ſacrilegum erectum eſt in Bethel, vt vltra nõ aſcenderemus Hieruſalem, ne conuerteremur ad Dominum, nullus ex cognatione noſtra de eorum obitu vobis quicquam ſignificauit: Quippe qui nec auſi fuimus, & nobis inſidiatores vndique, ne quid tale faceremus, erant poſiti. Nunc vero, quoniã eripuit me Deus de laqueo venantium, & conſtituit ſuper excelſam terram, ſemotum à timore nocturno, neceſſarium duxi, de his omnibus quæ acciderunt nobis, nõnihil R. P. V. ſignificare. Verum prius imitator factus filiorum Iſrael, quibus Iordanem ingreſſis, in terram promiſſionis perrecturis viſum fuit, vt duriſſimos lapides de medio Iordanis alueo tollerent, & illos in loco caſtrorum ponerent, vt

eſſent in monumentum filiorum Iſrael in æternum, per quale iter eduxerit eos Dominus, arca interim teſtamenti perſiſtente in medio fluuij, donec omnia complerentur, quæ pręcepit Dominus Ioſue fieri: Ita & ego, vt plenius innoteſcat, quales fuerunt quos elegit Dominus in hereditatem ſibi, per ſequelam agni benedicti, quocunque ierit, ſiue in vitam, ſiue in mortem, antequam Iordanem noſtrum tranſiero, vnde educturus cophinum meum plenum morticinijs ſeruorum Dei, non incōuenientia interſeram, ſed duriſſimos lapides torrentis noſtri tollens, nō docendi animo, ſed potius refocillandi ſpiritum gratia, ponendo ſiue erigendo ſedem ſanctæ pauſationis laſſis & attædiatis, ex longitudine itineris per hunc terribilem montem, locum horroris & vaſtæ ſolitudinis, ne etiā penitus inchoare viderer narrationem, vbi illi ſuum fœlicem conſummauerunt curſum, &

præſertim ex eo, quòd ſacra ſcriptura, eruditum filium doceat, gloriam eſſe patris, præſertim ſi filius nihil faciat, niſi quod viderit patrem prius faciētem, quæq́ue ipſe ab eo omnia didicerit. Pater enim notam faciet filijs virtutem & veritatem ſuam. Idcirco tum de patre, tum de filijs, & modo viuendi in illo conuentu luculentius aliquid recenſebo, vt in patre ſimul & filijs, laudetur & glorificetur Deus.

Et non exiſtimet aliquis, vt laus aut fauor humanus ex affectu cordis mei, in caput meum redundaret, quia profeſſus extabam in illo conuentu, aut vt videantur ab hominibus opera bona inibi geſta, me iſta relaturū. Ego enim nullatenus ſum vlla laude aut gloria, quin potius omni vituperio ac ignominia dignus. Iudas traditor annumeratus erat inter duodecim Apoſtolos, audiebat, videbat, ac faciebat quæ & cæteri, verùm reprobatus fuit. Non eſt ęſtimanda

manda inchoatio boni, ſed perficere bonum honorificum eſt, vt cum conſummauerit homo, tunc incipiat accipere coronam ſalutiferę vitæ, quam repromiſit Deus perſeuerantibus in bono vſque in finem. Sathan inter filios Dei affuit, neutiquam laudandus: Ego vero prodij ex iſtis, res in aperto eſt, ſed non eram ex illis. Nam ſi fuiſſem ex illis, permanſiſſem vtique cum illis bibiturus calicem, quem & illi biberunt. Ego Saul inter Prophetas, ego filius Effrem, intendens & mittẽs arcum conuerſus in die belli, abij retrorſum in non cuſtodiendo quę apud me repoſita erant. Tanta ſanctitas vigebat inter eos, quòd ego non ſum dignus vocari aut haberi, & multo minus laudari, quaſi vnus ex illis. Si mihi è conſortio ſanctorum eiecto, noua aliqua de eiſdem filijs quidem hominum iam referenti, prouenire deberet laus, multo prę clarior illi Cherub tam pulchre cõdito,

Perſeuerantia ad finem laudabilis eſt.

dito, propter pollutionem ſuę ſanctifi-
cationis in multitudine iniquitatum
ſuarum eiecto de medio lapidũ ignito
rum, mira tamen poſtea de ipſo filio
Dei enarranti, quando dixit Domino
Ieſu: Scimus quis ſis, Tu es Filius Dei:
laus tribuenda foret. Quod nefarium
eſt opinari, inanis ac friuola eſt exulta-
tio (ſi fidem adhibeam Diuo Chryſo-
ſtomo, vel tantillæ experientiæ meæ)
cui remurmurat teſtimonium cõſcien
tiæ. Abſit ergo, vt vocet me quis Noe-
mi, ſed potius amarum, quia afflixit &
amaritudine repleuit me omnipotens.
Egreſſus ſum plenus, & vacuum redu-
xit me Dominus. Sufficiet mihi mo-
do, ſi ex hoc quod egero, gloria in ex-
celſis ab angelis altiſſimo reſonet, & in
terra iſtis ſanctis veneratio ab homini-
bus bonæ voluntatis impẽdatur, ac per
miſericordiam Dei reexſurgat demoli
ta vinea noſtræ ſanctę religionis, & ex-
pandat palmites ſuos à mari vſque ad
mare,

mare, & à flumine vſque ad terminos orbis terrarum; & vt hæc fiant forſan depoſco. Illa tamen non dico, quaſi hanc inanis gloriæ mortificationem accepiſſem, & iam perfectus eſſem, ſed vt linguis alienæ laudis ſubtractis, ab igne malæ concupiſcentiæ, qui clauſus eſt in oſſibus meis, facilius expediat, ſi quo modo prouocem carnem meam ad æmulandum virtutes illorum; de quibus loqui præſumo, ac tandem per gratiam Dei eorumque merita, meæ oliuæ reinſerar. Quod mihi largiri digneris & cito perficias, Ieſu dulciſſime te deprecor, Amen.

CAPVT I.

De vita ſancta prioris Londonienſis in conuerſatione ſua priuata.

VT autem in hac enarratione conuenientius progredi valeam, ab ipſo venerabili patre præfatæ domus noſtræ Priore, deſcriptionis exordium ſumã. Iſte reuerendus Pater, nomine Ioannes Houhton, de quo primo nobis ſermo, ab honeſtis parẽtibus in comitatu Eſſexiæ, in prædicta Angliæ patria ortus erat. Qui à parentibus literarum ſtudio traditus, in eiſdem adeo profecit, vt gradum Baccalaureatus in vtroque iure digne adeptus ſit in Academia Cantabrigenſi, quo adepto, eum parentes iam pubertatis annos ingreſſum, connubio iungere diſpoſuerũt: Quod perſpiciens latenter parentes declinauit,

uit,

Digitized by Google

uit, quia diſpoſitus ab eis ſtatus coniugalis minus ſibi placuit. Diuinis enim ſeſe dedere ſtatuerat obſequijs. Clàm igitur fugiens, latitabat cum quodam deuoto Presbytero, quoaduſque ſacros ordines gradus ſacerdotalis aſcendere potuiſſet, quibus aſſumptis, ad parentes redijt, & tandem de omnibus quæ egerat vel inuite paçatos reddidit. Sicque in hoc ſtatu ſacerdotali per quatuor annos laudabiliter degens, poſtea ad ſuperiora volare aſpirabat, quaſi ceruus matutinus.

Et anno ætatis ſuę viceſimo octauo, aridum hunc mundum floridus iuuenis calcare cœpit: Quod vt citius cum maxima ſecuritate, & accumulatiſſima vtilitate perficere poſſet, quadam ſancta auiditate inflammatus, religioſiſſimum & ſuauiſſimum iugum, ac leniſſimæ ſarcinæ Cartuſianæ obſeruantiam, toto cordis affectu humeris ſuis manſuetis ſubire ſatagebat, flagitans in di-

cta

cta domo ſalutationis beatiſſimæ Mariæ per humiles inſtanteſque preces, hoc ſancto habitu noſtri ordinis ſe indui. Quo cùm poſt diutinam dilationem indutus fuiſſet, veterem hominem totaliter exuens, vere induit nouum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt, etiam Dominum Ieſum Chriſtum. Degebat enim vitam ibi per viginti annos propenſe eminentem, in multa auſteritate, humilitate & patientia, ac perfecta ſuiipſius mortificatione, cellę & ſilentij diligentiſſimus obſeruator, ſemper occultans, & quaſi in arctura ſtringens gratiam ſibi conceſſam, ne notaretur, cupiens ſemper neſciri, & nulla æſtimatione dignus haberi.

CA-

CAPVT II.

Vt in Sacriſtarium domus Londonienſis fuerit electus.

VErùm non poteſt fieri, vt ciuitas in monte poſita abſcondatur, vel alicuius domus feneſtræ adeo ſtricte claudantur, quin lux incluſa proſpicientibus alicubi pateſcat. Iuxta verſ.

Quoque magis tegitur, tectus magis æſtuat ignis.

Sicut & caminus iniectis exilit aquis, & flamma in ſublime extollit comas. Quibus omnibus haud impar eſt innata proprietas & conditio gratiæ & virtutis. Quanto enim magis celatur & deprimitur ne propaletur, tanto magis ac citius euolat, ebullit ac creſcit: quantoq; libentius dilatatur & expanditur, vt videatur, tãto celerius obcineratur,

eua-

euaneſcit ac deficit: Gloria ſequitur fugientem ſe. Quod quidem permaxime verificatur in hoc ſancto patre. Elegit eſſe abiectus in domo glorioſæ virginis Matris Dei, & ab hominibus virtuoſus ac ſanctus habebatur: appetebat ſperni, & honor eum perſequebatur & apprehendit, ſi honor dici poſſit. Sed huic, quemadmodum & omnibus ſanctis, talia ſecum plus ferunt oneris quàm honoris, quamuis pullus indomabilis, aſinalis ſenſualitatis, in huiuſcemodi lætetur ac hilareſcat, quaſi in honoribus veris: Verum iſte deuotus pater in abdita ſanctitate diu ſe gerens, primo Sacriſtarij domus per obedientiam aſſumpſit officium. Quod omniū onerum ſiue obedientiarum ſibi quàm maxime placuit, quia deliciȩ eius in Eccleſia ſemper eſſe, & circa Eccleſiaſtica miniſteria die noctuque verſari, ac ſeruum fratrum ſuorum fieri. Quæ omnia cum ingenti alacritate, induſtria &

reue-

reuerentia perficiebat, in omnibus occaſiones proficiēdi ac merendi per ſuā humiliationem, deiectionem & laborem captans. Sub cuius tempore in hoc officio iſtud omni memoria dignum contigit. Quidam deuotus frater peſtilentiali morbo attactus, ad extrema deductus eſt: qui cum corpus Dominicum ſumpſiſſet, præ nimia valetudine illud retinere nequiuit, ſed mox euomuit. Quod pater Vicarius (eo quòd pater Prior aberat) ſimul cum omni eiecta immundicia collegit & aſſumpſit, atq; ad cellam huius ſancti Patris Ioannis Houhton, tunc Sacriſtæ, detulit cōburendum. Accenſa igitur pyra contendebant ij duo patres, vter eorum illud in ignem mittere deberet. Neutro hoc autem facere præſumente, reſeruatum eſt per duos dies. Die verò tertia deuotus Sacriſta illud reuerēdiſſimum Corporis Chriſti Sacramentum ab immundicia, cui commixtum erat

C (vt

(vt quiuit) reuerenter recollegit, ac in calice repoſuit, intendens in proxima celebratione ſua illud ſumere. Sed pri⁹ accerſito quodam deuoto fratre conuerſo, cui Deus crebrò multa vt piè creditur reuelauerat : (Quæcunque enim popoſcerat à Deo, ſtatim dedit illi benigniſſimus Deus reſpõſum, adeo Deo familiaris, gratus & charus erat. Notum hoc erat in multis argumentis per totam domum) Huic igitur intimauit pater Sacriſta, propoſitum ſuum petens ab eo, vt in tam ardua re exoraret Deũ, pro agnitione ſui beneplaciti, formida bat enim comburere illud, & ſumere quodammodo abhorrebat. Iuſſa completurus ille frater conuerſus, diuinam enixius deprecatus eſt clementiã, quatenus eidem ſuper hac re aliquod indicium demonſtrare dignaretur. Et ecce tempore matutinarum in ſpiritu poſitus vidit turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, in albis veſti-

tam,

tam, quorum ſinguli cereum ardentem manu geſtabant, compoſito gradu ſacrarium introire, & ad illum locum, vbi repoſitum fuerat corpus Ieſu, procedere, ibique ſumma cum reuerentia adorātes ciſtam, qua reclusum erat, aperire, factaque ibidem aliquantula mora diſparuerunt. Sed quid interim ibidem egerint, ipſi fratri, qui hæc vidit, manſit incognitum. Ad ſe autem reuerſus frater, in aurora requiſiuit Sacriſtam, an ne in tali loco prædictas ſacratiſſimi corporis Chriſti repoſuiſſet reliquias. Illo ita reſpondente, mox viſum eidem aperuit. Quo audito, deuotiſſimus pater Sacriſta, poſtpoſito timore & mortis & nauſeæ, mox ſe cum omni alacritate ad celebrandam Miſſam præparauit. Sub qua & illud repoſitum reuerenter & affectuoſe recepit. Sed quam præclarus iſte ſibi calix eſſet, nemo ſcit, niſi qui accepit. Vere inebrians erat, in tantum, vt aſtantes hoc

euidenter percipere potuerint: Ille non timuit mortem, quia authorem vitæ ſuſciperet: nec infirmitatem, quia ſanantem omnes languores deglutiret: nec nauſeam habuit ex vomitu; quia guſtauit quàm ſuauis eſt Dominus in ſpiritu.

CAPVT III.

Vt idem in Procuratorem & poſtmodum in Priorem & Viſitatorem electus fuerit.

EXpleto igitur laudabiliter cũ omnium fratrum gratia, in hoc officio Sacriſtarij quinquennio, idem ipſe venerabilis pater Sacriſta, ad officium Procuratoris aſſumitur. O quantus eum tunc mœror inuaſit? Quantæ lachrymæ profuſæ, quot gemitus pectoris emiſit, qualeſque corporis defectus eum proſtra-

ſtrauerunt, qui ſic omnino inuitus, gratiſſimæ atque ſibi dilectiſſimæ ſolitudinis deſideratiſſimique ſilentij dulcedinem deſerere cogebatur? Lya cum lippis ſuis oculis, & lurida facie ei non placebat. Prætulit amori ſubſequentis priorem, quia melius ſibi videbatur tunc, quàm nunc. Solitudo arridebat, vbi dulces ſuſurrationes dilecti in occulto trahere & audire poterat, amplexuſque Rachelis illi erant concupiti, à quibus per ſollicitudinem circa plurima ſe auelli trepidabat: Nihilominus Deo iuuante dextera illius ſemper amplexata eſt eum, ac inter eius brachia mirum in modum vigilanter dormiuit ac quieuit. Quocunque enim ſe vertebat, vbicunque fuit, in tumultu ſiue in ſolitudine, in plateis ſiue in cella, conuertebat ſe ad cor, hauriẽs pacem: pacem, quia in pace ſperauit, & ab ea nullis negotijs alienatus, ſed totus in Deum intentus ſiue raptus fuit in omni lo-

ni loco. Certiſſimum eſt enim, quod relinquẽs ſeipſum propter Deum, centuplum accipiet etiam in præſenti. Itaque ſe gerens per triennium in hoc officio maturè, ſtrenuè ac piè amabilemque Deo & hominibus, vacante Prioratu domus Bellæuallis, illud onus ſubire coactus eſt & portare. Quo eo migrãte, & vix per dimidium annum ibi miniſtrante, ab ea vbera matris, quæ eũ educauerat, & ad ſuæ profeſſionis domum reuocatus eſt. Emigrauerat enim ex hac vita, venerabilis pater Prior eiuſdem domus Londoniarum, nomine Ioannes Barimanſonus. Ad cuius ſupplendas vices, iſte Reuerendus pater vno omnium conſenſu (quod perraro antea ibidem viſum fuerat) aſſumptus eſt, ac demum anno ſecundo Prioratus ſui, à Reuerendo patre Cartuſię electus eſt & aſſignatus in principalem prouinciæ Angliæ Viſitatorem. Sic qui latere & neſciri cupiebat, per diuinam prouiden-

uidentiam, ad multorum profectum, notitiam ac lucem eſt editus. In quarum omnibus oneribus adminiſtrationum, ipſius geſta non facili poſſunt explicari ſermone, multo vero difficiliori ea quæ intrinſecus latent, cùm nemo ſciat quid agatur in homine, niſi ſpiritus hominis: Inexhauribilis itaq; eſt hic fons & torrens, inundans glorię hũ ius noſtri patris. Sed more annorum meorum, qui puer ſum ætate, gratia & moribus neſciẽs loqui, in amœno iam prato conſtitutus, hinc inde per diuerſa diſcurrẽs loca, flores pulchriores colligam, ex quibus ſertum mihi componam, & vtinam ad internum animæ meæ ornatum, per redolentem imitationem ſanctorum Patrum meorum id fecerim.

CAPVT IV.

De ſancto & diſcreto regimine Prioris in officijs & virtutibus eiuſdem.

ISte venerabilis pater profundæ fuit humilitatis (quæ omnis principij debet eſſe finis) ſocialem diligẽs vitam cum fratribus. Nam in ſua prælatione, honores illi non mutabant mores, quia vnus atque idem ſemper manſit: Cornua nunquam ſibi erexit. Si quis fortuito dominum eum vocaſſet, aut aliquam nominis magnificentiam ei impoſuiſſet, ægre tulit, ita, vt id ſtatim reprimeret, dicens. Non licet pauperi monacho Cartuſiano dilatare fimbrias, aut vocari ab hominibus Rabbi. Quotieſcunque autem fratres ſe eidem inclinabant, in magnam ſuijpſius hoc accepit humiliationem: attamen iube-

bat

bat eis, vt tales inclinatinnes nullatenus omitterent. Propter vos (inquit) ita fiat & filios veſtros, ne inculta ſit terra noſtra: Statuta noſtra ita hortantur; & ſacrum eloquium nõ ſolum permittit, verumetiam fieri iubet. Rogabat eos, vt in huiuſcemodi cęremonijs ſibi inuicem aut alteri exhibitis, non eſſent ad oculum ſeruientis, quaſi hominibus placentes, ſed in ſimplicitate cordis Deum quærerẽt, præ oculis Deum ſemper habentes, omnia in eius nomine facientes. Dicebatq́ue, ſe in quotidianis ſuis orationibus Deum poſtulare, quatenus ipſas prærogatiuas & reuerentias ratione ſui officij ſibi exhibitas, in laudem & gloriam ſui ſanctiſſimi nominis aſſumere & aſcribere dignaretur; ſuppleretq; per exhibitionem aliorum defectum amoris & cultus, quos ipſemet ei debebat. Sicq́ue ſemper ſeruare humilitatem contendebat. Cum ſolus eſſet in aliena cella cũ aliquo fra-

trum

trum, non vt Prior, ſed vt humilis fra-
ter ſe habebat, dicebatque, ſe reliquiſſe
Priotatum in cella ſua: Cum verò in
officij ſui cella aut alicubi in conuentu
eſſet, ſe gerebat vt eius congruebat offi
cio, cum maxima tamen modeſtia &
humilitate. Totus quoque conuentus
in tanta reuerentia eum habuit, quòd
in exhibendo ei honorem aut præemi-
nentiam, ſe non poſſe excedere puta-
bant.

De patientia eius quid referam? Ip-
ſa verba iniurioſa, exprobratoria & ob-
locutoria, quæ pertulit ab Apoſtatis,
ſufficerent pro teſtimonio ſi recitaren-
tur: Sed tranſeant. Tam patiens fuit, vt
vni eorum quodam tempore in eum
inſurgenti non reſiſteret, ſed prouo-
lutus ad pedes eius, dedit maxillam
verus ſolitarius percutienti, ſaturaba-
tur opprobrijs, colaphis & alapis, quo-
aduſque alij eruerunt eum de manu tri
bulantis. Nec, illo inſtante, vnquam
red-

reddidit verba comminatoria aut iurgatiua, nec vnquam vidit eum homo aliqua paſſione iracundię commotum. Et quando fratres recluſiſſent in carcere illum, qui talia patri ſuo irrogare pręſumpſit, ipſe verus imitator Ieſu Chriſti reſpondit: Parcite quæſo fratres, parcite: Cur æmulamini pro me? Quid ſimile vnquam fecit mihi? Quid mali malo fecit? mihi non nocuit, Quare iraſcimini? Iſte bonus frater non fuit in culpa, ſed inimicus animarum noſtrarum, qui pacem noſtram turbare molitur. Et ſi ego motus fuero, exultabit ille, qui compulit hunc tribulare me. Verum, non gaudebit inimicus meus ſuper me: Dimittite ergo hunc fratrem noſtrum. Sed propter exemplum aliorum, recludatur in cella ſua per aliquot dies, malens lenitate vincere, quàm rigore iuſtitiæ corrigere. Cauſa propria erat, in qua patientiam ſeruare & exhibere, magnæ virtutis indiciũ

eſt.

eſt: Idcirco ipſe hanc oſtendebat: In cauſa verò Dei & religionis, ſi poſt vnã & ſecundam correptionem delinquentes noluiſſent ſe emendare, Moyſen & Phinees imitatus, zelo ipſe & ſpiritu Domini Ieſu agitatus, faciens eis flagellum de funiculis, ſeuerus erat.

Miro inſuper agone luctabatur cum ſeipſo, in omnibus vt ſeipſum vinceret, abnegaret, & mortificaret, circa quod ſummum eius ſtudium fuit, ſiue in clauſtro, ſiue extra exiſteret, & vt alij ad hoc inſtarent, conſummata admonitio eius fuit. Quæ autem bella & quas moleſtias ipſe in ſe pertulit, vt ad illud attingeret, Deus ſcit. Et quamuis cuncta quæ circa ſe gerebantur, occultare ſummopere ſatagebat, tamen adeo inteſtina & clandeſtina non eſt talis belligeratio & palæſtra, quin & hominibus ſecum commorãtibus aliquatenus innotuerit. Quicunque enim vidiſſent eum, vere intelligebãt magnam inter-

nam

nam colluctationem, non ſolum aduerſus carnem & ſanguinem, ſed & aduerſus ipſum principem tenebrarum infernalium ſe habuiſſe. In quibus tamen ne nationem filiorum reprobaret in narrando, ſalutare Dei ſemper cum ſilentio præſtolabatur. Nec vnquam vlli conquerebatur de pondere & æſtu tentationum, tãtummodo fratri, illam cellam inhabitãti, cuius ipſe primo incola fuit, aliquando dicebat, O frater, ſi talis & talis locus loqui poſſent, aliqua tibi indicarent. Quid plura? Ad tantam demum, per cooperantem in ſe diuinam gratiam, deuenit perfectionẽ, vt omnium virtutum apices & ornamenta conquireret, atque in eo, velut in lucidiſſimo ſpeculo & libro ſcripto intus & foris reſplenderent. Quantæ fuerit deuotionis, quotidianæ eius atteſtabantur lachrymæ. Singularem namq; gratiam habuit lachrymarum, vix vlla dies prætерijt, quo maxillę eius

lachry-

lachrymis non eſſent irrigatæ, præci-
puè ſub ſacrificio ſanctiſſimæ Miſſæ.
Quandoque etiam in refectorio, tanta
amoris diuini ac deuotionis inebriaba
tur dulciſſima pinguedine, quòd vltra
ſe cohibere à fletu non poterat toto co
ram conuentu, ſed erumpentibus la-
chrymis ſurrexit à menſa, feſtinauitq;
in cellulam ſuam, ſuæ compunctionis
& deuotionis conſciam. Et introiens
cubiculum vbertim fleuit, eò liberius,
quo ſecretius per totum prandij tẽpus.

Charitas in eo ſupereminebat, quo
ad Deum & proximum. Si quando ali-
quod germen amaritudinis in clauſtro
pullulare timuiſſet, citò euellere cona-
batur, antequam nimium inualeſceret.
Non dicebat, videant illi, compeſcant
ſeipſos, ſed cõfeſtim accedebat ad eos,
& cauſa diligenter requiſita ſuis moni-
tis, modo vino, modo oleo mixtis, fre-
mitum infernalis beſtiæ & inſurgentes
motus ſedabat. Et ſi quis contra eum
con-

concitatus extitiſſet, ob pacem habendam per humilem ſuijpſius deiectionem, prior veniam petere nõ erubuit. Et quolibet ferme menſe palam in capitulo prouolutus genibus, ſtillantibus lachrymis, conuentum rogabat, vt omnes ſuos defectus, negligentias, mala exempla, & ſi qua huiuſmodi, ſibi ignoſcerent, accuſans quidem ſeipſum in multis, cum certe ne in vno quidem vllum offendebat: Sed quia iuſtus in primis accuſator eſt ſui, veretur quoque omnia opera ſua, ſciens, quod Deus nõ parcet delinquenti. Multoties etiam dicebat, Suſtineatis obſecro pijſſimi fratres modicum quid inſipiẽtiæ meę, & ſupportate me: Confido in Domino, me non facere peccatum, humiliãs meipſum, vt vos exaltemini. Inſipiens factus ſum propter vos, vos me coegiſtis, vt prudentes vos ſitis, ego facio: Capite me, vel vt inſipiẽtem accipite me. O ſumma humilitas & perfecta charitas *Prou. 18.*

tas, neſciens inflari, nec quæ ſua ſunt
Eccl. 3 quærere, vt alios lucrifaciat. Quid per-
1. Cor. 3. fectius hac charitate, & quid ſublimius
hac humiliatione? Vere didicit illud
diuinum: *Quanto maior es, humilia te in omnibus*. Et adimpleuit illud Apoſtoli: *Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſæculo, ſtultus fiat, vt ſit ſapiens*. Quid ſtultius hominibus, quàm deijci & humiliari? Et quid apud homines ſapientius & altius, quàm ſuperbire & eleuari? Sed *ſapientia huius mundi, ſtultitia*
Prou. 16. *eſt apud Deum, & quod altum eſt hominibus, abominatio eſt ante Deum*. Idcirco in inſipientia humiliationis gloriari didicit & iſte ſanctus pater, factus in omnibus exemplar bonorum operum. Habere & ſeruare pacem & charitatem in clauſtro ſumme ſtuduit, & quia intellexit, non ex bono eſſe auſteritatem, noluit cum auſteritate imperare ſuis, & cum potẽtia; ſed in maxima modeſtia. Cum iuuenibus, ſub quatuor aut quin-

que annorum diſcurſu profeſſis, agebat ipſe quaſi alter Ioſeph cum fratribus ſuis, alienum ſe eis demonſtrando, duriusque loquendo & increpando, ne lenitate abutendo inſoleſcerent. Nouitiorum quoque inſtructores monebat, vt vigilarent vbique, ne nouellæ plantationes in iuuentute ſua in nimiã audaciam excreſcerent: Multa enim mala experientia docet inde proueniſſe. Senes verò, vt rigor ille lenteſceret, quem dedit, non natiuitas, ſed mala cõſuetudo, propria voluntas, & ſuiipſorũ immortificatio ſuper delictũ vanæ æſtimationis ex diuturnitate in religione, enixe, blande, & leniter tractabat, vt abſque fractione inclinarent ceruicem ſuam, & paratos ſe ad omnia facerent. Siquando quiuis fratrum, ſiue ſenex, ſiue iuuenis, aliquid ſuperfluum aut curioſum expoſtulaſſet, cum moderamine & mititate eum frenabat, reuocans ad mentem vocationem ſuam, dicen-

do:Si in ſæculo eſſes bone frater, ſenſualitatis tuæ appetitum in omnibus ſequi non deberes, Quanto minus & hic in clauſtro? Facias tibi aliquam vim aduerſus tales ſuggeſtiones nociuas, vt cũ violentis regnum cœlorum acquiras. Nulli vero cum animoſitate aliquid negabat, nec etiam faciliter concedebat eis, quæ requirebant, ſed cum tali lenitate ſpiritus & molli reſponſione ſe habebat, vt aliorum duricies emolliretur, & multo hilariores diſcederent pro repulſione & abnegatione proprię volũtatis, quàm fuiſſent, ſi eis petitionem eorum conceſſiſſet. Spiritus vitæ erat in rotis ſermonum eius, ſi quemlibet fratrũ in pronunciatione & prolatione verborum, ſecũdum modernorum vanam fumoſitatem & adinuentionem, curioſum lectorem vel ſingularẽ pronunciatorem audiſſet, ſerio eum ac durius increpabat, dicens talem curioſitatem Cartuſianæ ſimplicitati non con

ueni-

uenire. Prodit enim ex ſuperbia vt docti videamur, licet hinc maiorem eruditionem non acquiramus, neque pietatem. Idcirco ſimplicitas (inquit) columbina cum charitate ſit (quæſo te frater) noſtra ſumma ſcientia & doctrina, veſtigiaque patrum noſtrorum in ſynceritate coram Deo & Chriſto eius inſequamur.

Circa diuina officia & ſeruitia valde vigilans erat, & vt vniformitas in cæremonijs & omnibus ſeruaretur, ſemper monuit, & vt protraherent cantum ſuũ in Eccleſia, fratribus creberrimè acclamauit, dicens: Huc venimus Deo ſeruire, operi igitur & ſeruitio eius inſiſtamus. *Super muros enim Hieruſalem conſtituti ſumus à Deo iudice viuorum & mortuorum cuſtodes*, à laude laudabilis nominis ſui tota die & nocte imperpetuum non taciturí: Idem eſt nobis officium cum ſanctis Angelis, qui præueniunt nos, ac omnibus pſallentibus coniun- *Eſa. 62.*

guntur, & deſiſtentibus nobis conti-
nuant illi laudes ſuas. Faciamus ergo
& nos, cũ tales ſocios habeamus, quan-
tum fragilitas noſtra permittit, quod
& quantum illi, melius non poſſemus
occupari, quàm cum Deo, nullum exer-
citiũ illi gratius, & nobis vtilius. Quid
agere poſſumus exiſtentibus nobis in
cellis noſtris? fortaſſe omne tempus ab
omnibus deuote non expẽditur. Qua-
propter non pigeat nos hic commora-
ri. Si nos, qui viuimus de patrimonio
Chriſti & eleemoſynis, ac valdè ſtrictè
pro omnibus orare ſumus obligati, fe-
ſtinaremus in Dei ſeruitio, aut occaſio-
nes diſcedẽdi ab Eccleſia ſimularemus,
exiſtimantes modicum & breue tem-
pus, quo hic ſumus, nimis longum: cer
te neſcio quomodo excuſaremus nos
ab iniuſta receptione, retẽtione, & ma-
la expenſione eleemoſynarum, benefa-
ctorum & fundatorum noſtrorũ. Quot
veſtrum aggrauat fabulatio cum ſæcu-
lari-

laribus, aut de vanis & inutilibus reb⁹, etiam ſi totum diem in his expenderetis? Vel, quamdiu in talibus perſeueraretis abſque aliquo tædio, laſſitudine ſeu grauamine? Num de cibo & potu & ſomno reticebo? Quando in his dicetis, ſufficit, aut tempus nimis lōgum eſt, feſtinemus ſiue perficiamus? Diuus Bernardus omne tempus exiſtimauit perditnm, vel ſaltem nimis lōgum, quantumcunque breue, quo caro ſua talibus refocillaretur neceſſarijs. Alius quoque ſpiritu Dei plenus orauit, vt de neceſſitatibus & indigentijs iſtis corporalibus erueret eum Dominus, ne adeo frequenter impediretur per ea à contemplatione diuina. At modernis temporibus Iordanis reuerſus eſt retrorsū, cum multi religioſi magno afficiantur tædio, quando circa vana & externa ſolatia non verſantur, & opus Dei non reſpiciunt, nec opera manuum eius conſiderant. Hæc non eſt monaſtica vi-

ta fratres, nec adminiculum ſpiritualis profectus & ædificationis, vt adipe & pingnedine diuina repleatur anima noſtra, quinimmo craſſitudinis ventris, quem Deus deſtruet, & extremæ deſolationis ſignum eſt, teſtante Propheta, qui dicit: *Quoniam non intellexerunt opera Domini, nec opera manuum eius conſiderant: deſtrues illos, & non ædificabis.* Populus enim qui ignorat Deum, ſedit comedere, bibere & dormire, nō ſicut populus. Sic & ſacerdos, præcipue Cartuſianus, cuius eſt, excellentiſſimæ & perfectiſſimæ vitę iter aggredi, ne adęquetur ei in pœna, cui aſſimilatur in culpa. Per hæc & multa alia ſimilia, incitabat eos prolixe trahere cantum in Eccleſia. Etiam aliquando tempore diuini officij, veniebat à ſede ſua ad cantores, monens eos, vt lentius cantarent: Si audiſſet eos tepida vel ima voce pſallere, dicebat ſe timere, ne amor Dei in cordibus eorum tepeſceret: Et

Pſal. 27.

ſicut

ſicut tepide cantarét, ita & tepide Deũ diligerent, mox de ore Dei (propter tepiditatem ſuam) euomendo. Rogabatque eos, vt non diſtinguerent dies & tempora, modo baſsè ſiue ſubmiſsè, modo alte cantando. Sicut (inquit) non eſt tempus præfinitum à Patre noſtro cœleſti, quo ab eius amore deſiſtamus, quin omni tempore & momento indiuiduo, ac omnibus viribus eũ amare iubemur: ſic non velimus per nos à laude eius ceſſare vnquam, ſed omnis ſpiritus noſter ſemper laudet Deum: Abſiſtat a vecordia, petamus & emamus à Deo auſum ignitum, vt ſicut Angeli in cœlis nunquã à laude deſiſtunt, ita nobis nunquam tædium ſubrepat in ſuo ſancto ſeruitio. Semel etiam ab Eccleſia exiuit in confuſionem eorum (ſicut in proximo retulit capitulo) quando audiuit eos ima voce cantare. Si quando eueniſſet eos diſcordare ſiue errare in cãtu, hoc ægre ſemper retulit.

Quodam verò tẽpore vna pars chori errauit in cantu illius verſiculi: *Dextera Domini fecit virtutem*. Vnde in au-
Pſal. 117. rora conuenientibus nobis ad capitulum, dixit: O fratres chariſſimi, quid fecimus hac nocte? Errauimus in Pſalmodia Dei noſtri: clamemus culpas noſtras, valde malum eſt, quod nos, qui officium Angelorum exequimur, talia errata in conſpectu Dei & Angelorum committimus. Illi nunquam errant, & nos per noſtras negligentias & incurias errauimus: Quod optime facere debemus, negligenter fecimus. Si ſerui inutiles ſumus, cũ omnia fecerimus,
Luca 17. quales ſumus ex hoc defectu noſtro? Non fiat hoc amplius inter nos. Si offerat quis regi terreno claudum, languidum, ſiue maculoſum, nonne reſpuet? nonne diſplicebit illi talis oblatio? Re-
Gen. 4. probatus erat Cayn, non quia non obtulit hoſtiam Deo, in odorem ſuauitatis: ſed quia obtulit de peioribus. Ele-

ctus

ctus erat autem frater eius, de optimis offerens. Quid dicerent carnales domini ſeruis ſuis, incaute ſe habentibus circa miniſterium ſuum? Illi cum maxima diligentia, & peruigili aduertentia omnia fieri circa ſe volunt: nos autem *negligentes fuimus in ſeruitio Dei noſtri, regis regum, & domini dominantium.* 1. Ti. 6.
Timeo, quod tales exurgent in iudicio contra nos, & illa eorum exquiſita opera nos pro noſtris incurijs & negligentijs condemnabunt, aſtipulante eis illa comminatoria voce, & terrifica diuina ſententia: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.* Quod auertat à nobis miſericors Deus. Hiere. 48.
Et continuo præcepit eis ſub obedientia, vt quemadmodum ſemper habuerunt lumen per totũ cantum Pſalmorum, in omnibus nocturnis & Ferialibus laudibus, ex conſuetudine: ita & in Dominicalibus, ac etiam quãdo aliquid quis ſolus cantaret, quicquid id eſſet lumen haberet.

Et

Et quia ſpecialis ei cura erat de omnibus, & ratio ab eo exigenda pro ſingulorum animabus (Iuſtus quippe admonendus eſt,vt in bonitate & iuſtitia ſua permaneat:impius verò,vt à via ſua praua reuertatur, & tepidus adijcere vt reſurgat) ideo ſemel ad minus quolibet menſe ipſemet conuentui ſuo volebat concionari, tantaque dulcedine verbi referti erant eius ſermones, quod vbi erat ignis abſconditus, inueniebatur craſſa aqua, quæ diſcurrebet cum impetu per oculos multorum: Quacũ ſacrificia eorum eſſent aſperſa, iterum accenſus eſt ignis magnus, maior ſcilicet deuotio,& nouus feruor. Non fruſtra loquebatur, nam vnuſquiſque vires ſuas applicuit, ad implendum ea, quæ docuit. Ipſe quoque quos feruentiores & velociores ad currẽdam viam mandatorum cernebat, hos aliquando pro eorum defectibus durius in cõuentu palam arguebat, ob humilitatis præ-

ſer-

ſeruationem, ſuam vigilantiorem cuſtodiam, & cautelam, ne talia reiterarent; atq; vt pigrorum & infirmorum repelleret tarditatem, incaleſcente feruore iuuenum, qui ibi ſcatebat. Circiter enim viginti erant in illo conuentu, qui annos triginta octo non attigerant, verum in breui compleuerũt tempora multa. Hos non ſolum verbis & exemplis ad prælium mortificationis incitabat, verum etiam multifariè multisq; modis exercebat ad illud, modo auferendo ab eis quæ maximè diligebant, modo negando eis, quę affectuoſiſſime petebant, inclinans ex hoc in illud, vt cum hoſtibus pugnare, & tempeſtiue abnegare ſeipſos diſcerent. Atque ſumma eum prudẽtia vniuſcuiuſque complexionem & diſpoſitionem penſabat. Quando verò aliquem taliter probaſſet, iterum diluculo viſitabat illum, ne nimia abſorberetur triſtitia, idq; interdum per ſeipſum, ſed ſæpius
per

per alios, ne nimia familiaritas pareret contemptum. Et tunc mittebat eis aliqua xeniola, conſiderans, quod per talia faciliter dormitionem acciperēt iuueniles mutationes, ac etiam vt animat & eos ad proficiendum in cœpto itinere: Illi verò malitia paruuli erant, & cito placabantur, penſantes, quod propter eorum propriam ſalutem & profectum, omnia fiebant. Non erat ibi murmuratio, nec querimonia, quare hoc aut illud fecerit, aut ita me tractauerit pater Prior, ſed ſeipſis abnegatis, de neceſſitate faciebant virtutem, ſeque habere cauſam & occaſionem merendi & proficiendi gaudebant; etiam ipſimet rogabant eum aliquādo, vt per talium ablationem, ſiue aliūde, probaret illos.

Præterea, vt vultū ſui pecoris agnoſceret, diligenter inquirebat à ſingulis (& hoc creberrime) de expenſione tēporis, quibus ſcilicet exercitijs ſpiritualibus dediti, & quomodo interne diſpoſiti

ſpoſiti eſſent, vtrum cõcupiſcerent concupiſcentias in deſerto, an quaſi ſponſę anhelarẽt ad diuini amoris amplexus, aut tanquam ſerui priores annos recogitarent in amaritudine animæ ſuæ, & de profectu ipſorum in iſtis. Siquando rubigo aſcendiſſet ſuper aurũ optimum, & decoris color mutatus fuiſſet, ſi fortè dormiſſent inter medios Cleros pennæ columbæ deargentatæ, & poſteriora eius fuiſſent in pallore auri, ſi charitatem primam reliquiſſet aliquis, per tempus modicum claudebat ſuper ſe os ſuum, ſciẽs, quod propter probationem aliquãdo paululum declinaret atque tranſiret dilectus, abſcondens faciem ſuam, vt auidius quæreretur. Sed ſi tardaſſet venire, & ipſe frater malo exemplo, nimia euagatione vel aliqua diſſolutione percutere conſeruos ſuos cœpiſſet, per quæ plagam lepræ creuiſſe perſpicue cerneret, diſcurrere feſtinabat: non dabat ſomnum oculis ſuis,

nec palpebris ſuis dormitationem, non deſiſtebat à monitionibus ſanctis, increpationibus duris, & obſecrationib⁹ pijs, donec ille frater amicum ſuum ſuſcitaſſet, ac iterum ſuper niuem dealbatus fuiſſet, per diſcretionem cœleſtis regis, & reintegraſſet tabernaculũ, quod ceciderat, ac inueniſſet locum Deo Iacob. Ipſe deuotiſſimus pater erat quaſi flamma vrens, aut ferrum candens in Dei amore, & eodem modo volebat omnes iuxta ſe poſitos vehementer eſſe accenſos.

Fuit denique magnæ prudentiæ, vt eius geſta in domo propria ac etiam in aliarum viſitationibus palam annũciarunt: Tam diſcretus fuit in verbis, tamque ſanctus in operibus, quod in omni loco acceptus erat, ac ſi fuiſſet Angelus Dei, mirarenturque omnes de prudentia & reſponſis eius. Ipſo quoque loquente, omnes ori ſuo digitum apponebant, ac dicebant: Verè ſeruus

Dei

Dei omnipotētis eſt iſte. Inimici quoque noſtri ſunt iudices. Ipſe enim Vicarius regis, quem conſtituit rex ſuper familiam & totum regnū ſuum, vt eſſet ſecūdus à rege, dominus Thomas Cromvvel, alter Aman horum omniū malorum ſignifer, publice in Capitulo noſtro multis coram aſtantibus, poſt necem ipſius patris noſtri, dixit, eum virum fuiſſe iuſtum & ſanctum. Si ille reticuiſſet, lapides clamaſſent, ac eius ſanctitatem denunciaſſent.

Omnibus pius erat, ſibijpſi verò valde rigidus & durus. Dies abſtinentiarum, antequam aſſignatus eſſet in procuratorem domus, ſeruauit ſemper in pane & aqua. Poſtea verò etiam in ipſis viſitationum ſuarum progreſſionibus, & quocunque perrexerat, propter quotidianos ſuos diſcurſus & fatigationes, omnia ieiunia ordinis ſeruabat, ſicut & cæteri conuentus cum vno piſce contentus. Diebus abſtinentiarum

com-

communibus, ſicuti moris erat illius prouinciç,& in ſummis vigilijs:& diebus abſtinentiarum, in Quadrageſima, cum pane ſolummodo & potu conten tabatur. Cumque aliqui ex fratribus inſiſterent, vt ſui miſereretur per exquiſitioris ſuſtentaculi ſumptionem, propter frequẽtes ſuas infirmitates, ac grauiſſimos labores & dolores, quos in dies ſuſtinuit: dicebat conſtitutum ſe eſſe in loco ſpeculatoris, portentum & ſpectaculum factum omnibus. Cuius conuerſatio ſi videretur delicata, ſiue nimis laxa, pareret alijs ſcandalum, & audaciam male ſe habendi.

Poſtremo tentatis, & his qui in tribulationibus erant, ſumme conſolatorius fuit. In eo enim, quo paſſus eſt ipſe, & tentatus, potẽtior & aptior factus erat, & alios qui tentabantur, conſolari. Multas verò & grauiſſimas tentationes ipſe pertulit, ſed in omnibus ſuperauit, per & propter eũ, quem dilexit.

In ora-

In orationibus fuit tam frequẽs, deuotus, purus, & ſuſpenſus, amoreq; diuino impinguatus cũ craſſitudine ſpirituali, quod vt pater Vicarius ſanctus martyr, Vuilhelmus ex Meuvve Confeſſor eius, mihi crebro referebat, raro aut nunquam omnium negociorum, quibus implicatus fuerat, vel aliquarũ vanitatum poſt electionem ſuam in Prioratum, aliqui pulueres menti eius adhæſerunt tempore ſuæ orationis. Ad lectum poſt matutinas niſi grauiter infirmatus, nunquam redibat, ſed ſuper quoddam ſcamnum recumbebat, pro culcitrali accipiens truncum, deſuper poſito paruo puluinari: Verum alios non ſinebat ita facere, niſi fortes eſſent in corpore, & in religionis obſeruantia exercitati. Talibus verò perſuadebat corpora ſua diſcretè caſtigare, iuuenes ſtrictè prohibebat per duos aut tres annos poſt ingreſſum in ordinem, ita agere, propter multa nocumenta, quæ in-

de acciderunt.

Regebat omnes ſumma cũ prudentia,& omnibus modis quęſiuit bona & pacem plebi ſuæ. Statura puſillus erat, aſpectu elegans,viſu verecundus, moribus modeſtus,eloquio dulcis, corpore caſtus, ac humilis corde: omnibus amabilis & deſiderabilis, ſuo conuentui gratiſſimus ac chariſſimus: omnes reuerebantur eum, & non erat qui loqueretur de illo ne vnum quidem malum verbum. Et ipſe ibat proficiens atque ſuccreſcens de die in diem, magis ac magis, & ſeipſo ſemper robuſtior efficiebatur: ita,vt vere ab vniuerſis magnus haberetur. Et dicebant eum ob eius ſanctitatem & perfectionem, dignum exiſtere in Catalogo ſanctorum annumerari, etiam ſi ſolummodo communi genere mortis occubuiſſet. Quid plura? O ingrata vox,quid plura? Multa ſanè. Si enim linguis hominum loquerer & Angelorum, nihil di-

dignum huius ſancti ac venerabilis patris noſtri virtutibus dicerem. Et quod dixi, minus eſſe eius meritis, teſtificor Deum & omnes ſanctos Angelos eius. Sed gemebũdo pectore modo pertranſiens & dimittens, plura referre de eo, non quia deſunt, ſed quia non poſſum ſerò nimis ſub eius obedientia curuatus, & nimis citò orbatus eius dulci & familiari amicitia, aliqua interſeram de ipſo Cõuentu noſtræ domus, ad implendum promiſſum, quo innoteſcat, quod duo vnum erant, non in carne vna, ſed vno ſpiritu faciente vtroſque vnum, vt laus vna ſit vtrorumque, patris ſimul & filiorum, vna & eadem morte vniente, & finiente patrem cum filijs.

CAPVT V.

De perfectione diſciplinæ regularis & ſanctæ conuerſationis, à monachis in domo Londonienſi obſeruatæ.

QVid referam de ouibus, vbi talis ac tantus pręeminebat paſtor? Num aliud expectandum, quàm quod vocem paſtoris audierint, & eum ſequutæ ſint? Non planè, non: me ſolo excepto, qui quaſi pecus macilentum ac ſcabioſum de ouili abſciſus ſum. Si ſingulorum mores illius conuetus diſcuterem, deficeret me tempus enarrãtem: ſed ſummatim loquens, dico quod in ſumma pace conſeruatus erat locus ille. De lapidibus enim dolatis atq; perfectis ędificatus erat, & malleus atque ſecuris, & omne ferramentum non fuerunt audita in domo illa Domini: tã polita erat, quòd

quòd ego nunquam audiui, nec ſenio-
res, qui lógo tempore ante me ibidem
fuerant, noueràntque opera Domini, &
mirabilia eius in profundo, vel vnum
verbum exprobrationis per totum con
uentum. Apoſtatas non numero nec
recenſendo de conuentu, ſuperiora &
inferiora inuicem adeo iungebantur,
clauis charitatis confixa, dum alter alte
rius onera portaret, quòd pax, patien-
tia, lõganimitas, pietas, & charitas exu-
berabant in omnibus. Seniores non
per ambitum diſcurrebant, nec in pla-
teis, ſed in cellis ſuis ſedebant de bonis
religionis tractantes, nouam reintegra
tionem lapſorum, piam reformationẽ
errantium, ac vniformem obſeruãtiam
per omnes domos in prouincia conan
tes inferre. Et iuuenes induebant ſe glo
riam & ſtolas belli, ad mortificandum
membra ſua ſuper terram. En lectu-
lũ Salomonis quadraginta & octo for-
tes ambiũt ex fortiſſimis Iſrael, omnes
 tenen-

tenentes gladios & ad bella peritiſſimi, vniuſcuiuſque enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos, triginta monachi & octodecim conuerſi, qui fortiter ſtabant ſuper cuſtodiam ſuam die ac nocte, in exercitatione victoriæ quilibet ſuijpſius. Incompletus numerus reſtat, vt ſpero in annum Iubilæi, iucundum erat cernere dimicationem & feruorem eorum.

Silentiũ & ſolitudo ſtrictiſſimè ibidem ſeruabantur, adeo vt ſi pater aut propinquus quẽquam ſalutaſſet in ambitu clauſtri, eũdo aut redeundo ab Ecclesia, ſiue in alio loco extra cellam, quamuis licentiam habuiſſet, non reſpondiſſet, ſed tantum vt ad cellas eorum pergeret, ſi cum illis loqui voluiſſet, annuebat. In nullo loco proijciebatur ſilentium, nec etiam loquebantur ad inuicem ſine licentia. Ante harum ingurgitationem tempeſtatum, nunquam exierunt clauſuras domus,

nec

nec ipſi quidem conuerſi. Per totum diem, excepto tempore cõueniendi in vnum & diſcedẽdi, videbatur clauſtrũ propemodum quaſi nullus inibi habitaſſet, niſi aliqui ſæculares colloquendi gratia fortuitu ſuperueniſſent. Inviſu ſemper & vbique ſumme cuſtoditi; cuicunque obuiaſſent in clauſtro, hominem nunquam aſpiciebant, ſed inclinantes ſe illi, tranſibant, nec etiam in Eccleſia. Inuigilabant autem puritati cordis internæque deuotioni, quæ per tales inſolentias repellũtur aut præpediuntur, lachrymæ in oculis multorum frequentes erant & penè aſſiduæ cum quibuſdam eorum: propter quarum inundationem, multoties non potuerunt in refectorio nec in Eccleſia lectiones legere aut cantum perſoluere, etiam aliquorum oculi defecerunt præ lachrymis. Inerat inter eos pia inuidia, non quis eorum eſſet Vicarius aut Procurator (hoc committebant patri

Priori) nec inuicem mordebant, quis illorum eſſet maior in regno cœlorum (hoc Deo relinquebant) ſed quis illorum propius attingeret veram mortificationem, fortius abnegaret ſeipſum; humilius ſentiret de ſe ipſo; ſyncerius ſeruiret Deo, feruentius amaret Deum; ſtrictius ſeruaret ſilentium, cautius cuſtodiret cellam, rarius clamaret culpas in capitulo; primus veniret ad Eccleſiam, libentius ac diutius ibi moraretur, quis virtuoſis operibus affectuoſius inhæreret, ac magis ſupererogaret debito; & quis melius obſeruaret ſtatuta & cæremonias ordinis. Et hoc gratiæ Dei, ac ſuæ induſtriæ per Ieſum Chriſtum attribuebant: Pro quibus perficiendis die ac nocte inuigilabant; & alter alterum ad hæc pie animabat & adiuuabat.

Erat ibi cor vnum & anima vna, ſicut Reuerendus pater volebat in omnibus, ita vt ſæpe pater diceret. Onere

graui aggrauatis me fratres, conſentientes mihi in omnibus, non ſicut ego volo, ſed ſicut vos vultis fiat. Omnia erant eis communia, meum & tuum excludebantur à clauſtro, ita, vt nihil proprium haberetur, ſiue in libris, ſiue quibuſuis rebus alijs: Sed ad voluntatem & petitionem omnium indifferenter retinebantur, quæcunque quis in cella habebat. Curioſitas ſummopere ibi deuitabatur, vilitas, parcitas, & paupertas intimè diligebantur. Quod ſanè præclaræ & inſignis virtutis ac gratiæ erat: Nam plerique omnes in illo Conuentu, tam monachi quàm conuerſi, magnarum opum ac terrenarum poſſeſſionum domini fuerant, aut iure hæreditario eis debebantur multa, ſed huiuſmodi arbitrati ſunt vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifacerent, pauperem vitam gerentes: Neceſſarium, non habuit vocē nec locum in Paradiſo Dei mei, quia turbat pacem & ſeditionē facit in omni lo-

ni loco quo venerit. Sub vmbra enim neceſſitatis ſenſualitas & propria volũtas, quaſi leo in ſpelunca ſua, in perditionem animarum requieſcũt, ad quas extirpandas ipſum neceſſarium trudebatur ſub dira cuſtodia patris Prioris, vt quod ille neceſſarium diceret, hoc ſolummodo haberetur, ſola neceſſitas vigebat inter eos. Tantum duplicia de aliqua re neceſſaria (exceptis libris) habebant, puta, habitum, caligas, tunicas, cilicia & huiuſmodi. Non erant potatores nec multo vino dediti. Habebant ex ordine vinum, bis tantum per ſeptimanam, ſiue feſtum capituli veniebat, ſiue non. Exceptis tribus principalibus ſeptimanis, & hoc in modica quantitate, dimidiam ſcilicet pintam vini, & non amplius, vllo tempore. Neceſſitas ſola extremi frigoris, impellebat aliquos eorum ſtruere ignem, recolentes quanta frigora & nuditates ſuſtinuerunt ſancti Dei, qui circuierunt in

melo-

melotis & pellibus caprinis. Etiam ſi pater Prior dediſſet eis licentiam, ſua ligna erogabant in eleemoſynas: Nihil ibi fiebat ſine licentia, nec dare, nec recipere aliquid quantumcunq; paruum quid audebat, nec etiam bibere aut fructus comedere poſt refectiones, extrema non vrgente neceſſitate.

In colloquijs priuatiſve conuentionibus, otioſum verbum raro quis audiebat, aut de mundanis rebus. Si quis tale quid inconſiderate protuliſſet, confeſtim monebatur ab audiente, per q̄d animus delinquentis corrigebatur. Sæculares recedebant ab eorum cellis, creberrimè cum lachrymis dicentes: Verè Deus eſt in loco iſto. Solebant nempe fratres in primo aduentu ad eos, & ad ſalutationem ſæcularium rogare eos, vt nullos rumores nihilq́; de mundo intimarent eis: ſed ſi quis ſermo bonus eſſet ad ædificationem, illum trutinabāt mente, ad imitationem, vt illud nulla

vnquam obliuione delendum à poſteris, prædeceſſoris ſanctiſſimi patris noſtri Hugonis, Epiſcopi Lincolnienſis, exemplum ſectarentur; qui diuertens in quandam domum noſtri ordinis, regreſſurus in Angliam poſt ædificationem venerabilium patrum domus maioris Carthuſiæ (vt patet in eius legenda) interrogatus erat ab vno fratrum in communi colloquio eorum, de nouis quibuſdam. Cui reſpondit ſanctus Hugo. O pater rumores audire & referre, etſi licet Epiſcopis, monachis tamē non licet: Cellas vel clauſtrum rumores ingredi non debent, vrbes deſerere, & in ſolitudines rumores afferre nō licet. Hæc ſonora vox ſonabat in auribus noſtrorum fratrum in tantum, vt grauis eis eſſet acceſſus ſæcularium, etiā ſi non ingruiſſet vltima tempeſtas, talis ingreſſus tamen ſæcularium in clauſtrū noſtrum pro poſſe impediebatur.

Verum diuini officij prolixitas, dul-

cedo

cedo & modulatio cantus, incitabant animos audientium ad deuotionem, & copioſam lachrymarum effuſionem. Vulgo dicebatur, Si volueritis audire ſeruitia Dei deuotè celebrata, pergite ad domum Carthuſiæ, illuc deſtinabantur Legati aliarum nationum, illuc aſcẽdebãt tribus, tribus Domini, ſenes cum iunioribus; puſilli & magni, ad confitendum nomen Domini.

Vigilia cuiuſlibet noctis apud eos, à feſto omnium Sanctorum vſque ad Paſcha, ad minus durabat per quinq; horas. Surgebant enim ferialibus diebus hora decima, diebus etiam capitulorũ: feſtis verò Cãdelarum ante decimam, perſeuerantes in Eccleſia poſt ſecundũ pulſum vſque poſt tertiam; aliquando vſque ad dimidium poſt tertiam. A Paſcha vſque ad feſtum omnium Sanctorum, ferialibus diebus, hora vndecima. Et vt ſine omni ſollicitudine eſſent, quietiuſque vacarent Deo, intendebãt

Domi-

Domino Regi ſupplicare, vt omnes terras & poſſeſſiones eorum ipſe dignaretur accipere, redditurus eis annalem redditum eorum, ita vt illi non implicarentur vllis ſæcularibus negocijs. Sed & ſtatuta cum gloſſa, ſtrenuiſſime ibidem ab omnibus, nullo iota ſcienter prætermiſſo, ſeruabantur. Et ipſe venerabilis pater Prior, cum ſuo Vicario inſiſtebat, vt ſecundum gloſſam ſtatutorũ conuentus dirigeretur in omnibus.

CAPVT VI.

De vniformi obſeruantia ſacri ordinis & cæremoniarum religioſarum.

3. Reg. 10. QVid dicam de vniformi ordine per totum illum Conuentum? Videns regina Saba inter cætera, ordines miniſtrantium Salomoni, non habebat vltra in ſe ſpiritum. Certè quicunque vidiſſet ordines miniſtrantium in hac

domo

domo Domini, inflammatus fuiſſet ſpiritu ad ſeruiendum Deo viuenti. Non erat nobiſcum ſicut in diebus Iudicum, quando vnuſquiſque faciebat, quod ſibi rectum videbatur. Inter noſtros enim erat vniformitas morum & cæremoniarum, abſque aliqua diſtinctione & diuerſitate. Directa quippe erat via & aperte expreſſa per ſcripta, ita, vt ſtulti non poſſent errare per eã. Talis ordo & conſonantia, decorant religionem, & vbi non eſt ordo, certe ibi eſt ariditas deuotionis, continuus horror mentium, & verborum maxima deformitas, & dehoneſtatio ſanctarum religionum, nulla compaſſio ſuper contritionem Ioſeph, ſed nec vlla cura, quomodo Deo ſeruiatur, modo tales inordinati religioſi comedendo, bibendo, & dormiendo ſuo ventri ſeruiant. Auis diſcolor non ſortietur hæreditatem Domini, in Dei ſacrificio ſub veteri lege, miniſtrantium veſtes

non

non texebantur filis diuerſorum colorum. Pſalmiſta inſuper ait: *Deus in loco ſancto ſuo: Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.* Idcirco præfecti & præpoſiti illius domus noſtræ, diligenter inuigilabant, vt vnus & idem ordo per omnes & in omnibus cuſtodiretur, & cæremonias in nullo prætetirent, ſed tam ſtricte eas obſeruarent, quaſi ipſa ſtatuta, conſiderantes quod populo Iſraeli Dominus pro nulla re magis iratus erat, quàm pro tranſgreſſione cæremoniarum. Et qui ſpernit modica, cæremonias & huiuſmodi, paulatim decidet in contemptum maiorum. Qui enim in modico iniquus & infidelis eſt, certè & in maiore erit ſi permittatur. Ad quæ declinanda, ſæpe præconis voce inculcatum erat, illud auribus noſtrorum: *Cuſtodite cæremonias meas, dicit Dominus.* Et vt omnia fierent decenter, honeſte, ad amuſſim, cum maturitate, grauitate, & condecentia,

Pſ. 67.

3. Reg. 2.

mo-

morum, ac ſecundum vniformem geſtum & modum ſacri ordinis noſtri.

CAPVT VII.

De eximia perfectione, & ſimplicitate fratrum Laicorum: Et de ſingulari ſanctitate aliquorum patrum.

IN grege Laicorum eadem, per omnia mandata erant, atque religioſiſſimè obſeruata. Erant enim veri conuerſi nomine & re totaliter à mũdo ad Deum, filij obedientiſſimi, fratres chariſſimi, famuli diligentiſſimi, patres affectuoſiſſimi, ſolicitudinem maximã gerentes pro monachis, & conſolationem non modicam eis inferentes in tribulationibus eorum, & amici Dei familiariſſimi: Cùm verò eſſent ſancti Idiotæ & ſine literis, mira tamen conceperunt de lectis & auditis in Eccleſia &

refectorio, & ſciſcitantibus ignitas ſpiritualis intelligentiæ ſcintillas eructauerunt. Negociationem ſapientiæ Dei, prælibationesque internas frequentabant, exercebant, & cum intellectuali dulcedine guſtabant, feruebatque inter eos, ſicut inter monachos, ſtudium rigidæ paupertatis, ſuperfluitatis odiũ, neceſſitatis tenuis vſus, obliuio temporalium, concupiſcentia deſiderij æternorum, communis humilitas, cordis contritio omnibus in commune, ſui-ipſius abiectio & prælatio ſociorum: Sancta deuotio & feruor ſpiritus inerãt inter eos, adeò, vt duo eorum iacentes ſuper terrã in tempore orationis, proſtrato corpore eleuarentur ſimul cum corpore à terra: Nomẽ vnius Rogerus, alterius vero Ioãnes. In affirmationem huius aliud non minus ſtupendum referam, in ędificationẽ corporis Chriſti.

Fuit in illa domo noſtra Londonięſi quidam venerabilis pater, ſanctitatis

inenarrabilis, ſexageſimum poſt profeſſionem ſuam in noſtro ordine excedens annum. è quibus triginta annis Prioratũ huius domus noſtræ digniſſime adminiſtrauerat, Vuilhelm⁹ Tynzbi nomine, natione Hybernus. Hic ante habitus & ordinis ſuſceptionem ad ſanctam ciuitatem Hieruſalem peregrinabatur, vbi & ab Agarenis captus fuit, & perimẽdus carceri traditus. Sed ipſi in hac anguſtia conſtituto, pridie quàm occidendus erat, venit in mentẽ memoria cuiuſdam imaginis diuæ Catharinæ, in Capella domus paternæ in patria ſua pendentis: Ad quam toto cordis affectu conuerſus, inuocabat cum crebris lachrymoſis ſuſpirijs præfatam Chriſti ſponſam pro ſui liberatione. Et in hac ſupplicatione diutius perſiſtens, ſomnum incidit, à quo euigilans, inuenit ſe in illa capella domus paternę ante prædictam imaginẽ ſedere, Dei omnipotenti virtute (cui nihil impoſſibi-

le eſt) per immenſa maris & terrarum ſpacia ſubito tranſlatum, non abſque grandi miraculo. Vnde & ipſe & cæteri qui aderant, vehementer admirati, & de inopinato eius aduentu gauiſi ſunt. Ipſe autem diuinam in ſe expertus clementiam, & beatiſſimæ Catharinæ patrociniũ, rem prout geſta erat, omnibus enarrauit. Quibus auditis, cum in magna reuerentia habere cœperunt, & vt ſanctum venerari. Quod ille perpendens, clam aufugit, & ad ciuitatem Lõdoniarum deuenit, & poſt aliquantulum temporis habitum noſtræ religionis in domo noſtra ſuſcepit. In qua alter Antonius effectus eſt in perpenſione & victoria tentationũ, in frequenti conflictu Dæmonum, & in ſanctitate vitæ. Sicut enim Dæmones plagauerunt Sanctum Antonium ſemiuiuo eo relicto, ita & hunc. Qui quidem celabat omnia ob humilitatis conſeruationem, quãtum potuit. Qua-

dam

dam tamen noctē, tot & tantis plagis à Dæmonibus læſus erat, ut non potuerit ſe mouere à loco in quo iacebat, nec tegere corpus veſtimentis, propter quæ compulſus erat, abſens eſſe à principio matutinarum: Quem requirens infirmarius, inuenit in terra iacentem cum defluētibus vulneribus, omnibus in cella ſua conturbatis & cōfuſis. Frequenter etiam in multis alijs eum impugnauerunt. Iſte ſanctus Pater tantæ ſanctitatis erat, vt per multos annos ante ſuum obitum, rarò vel nunquam dicere potuerit illud ſanctiſſimum Euangelium: *In principio erat verbum*, abſq; ecſtaſi & raptu. Raptus quoque erat quodam tempore in Paradyſum, vbi & audiſſe ſe perhibebat ineffabilia verba, & multos ibi vidiſſe, & cognouiſſe olim ſibi familiares. Supereminens ſanctitas huius, probata erat ab omnibus ſine ſimulatione. Obijt autem Anno Domini M. D. XXIX.

Priori) nec inuicem mordebant, quis illorum eſſet maior in regno cœlorum, (hoc Deo relinquebant) ſed quis illorum propius attingeret veram mortificationem, fortius abnegaret ſeipſum, humilius ſentiret de ſe ipſo, ſyncerius ſeruiret Deo, feruentius amaret Deum, ſtrictius ſeruaret ſilentium, cautius cuſtodiret cellam, rarius clamaret culpas in capitulo, primus veniret ad Eccleſiam, libentius ac diutius ibi moraretur, quis virtuoſis operibus affectuoſius inhæreret, ac magis ſupererogaret debito, & quis melius obſeruaret ſtatuta & cæremonias ordinis. Et hoc gratiæ Dei, ac ſuæ induſtriæ per Ieſum Chriſtum attribuebant: Pro quibus perficiendis die ac nocte inuigilabant, & alter alterum ad hæc pie animabat & adiuuabat.

Erat ibi cor vnum & anima vna, ſicut Reuerendus pater volebat in omnibus, ita vt ſæpe pater diceret. Onere

graui

graui aggrauatis me fratres, conſentientes mihi in omnibus, non ſicut ego volo, ſed ſicut vos vultis fiat. Omnia erant eis communia, meum & tuum excludebantur à clauſtro, ita, vt nihil proprium haberetur, ſiue in libris, ſiue quibuſuis rebus alijs: Sed ad voluntatem & petitionem omnium indifferenter retinebantur, quæcunque quis in cella habebat. Curioſitas ſummopere ibi deuitabatur, vilitas, parcitas, & paupertas intimè diligebantur. Quod ſanè præclaræ & inſignis virtutis ac gratiæ erat: Nam plerique omnes in illo Conuentu, tam monachi quàm conuerſi, magnarum opum ac terrenarum poſſeſſionum domini fuerant, aut iure hæreditario eis debebantur multa, ſed huiuſmodi arbitrati ſunt vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifacerent, pauperem vitam gerentes: Neceſſarium, non habuit vocẽ nec locum in Paradiſo Dei mei, quia turbat pacem & ſeditionẽ facit in omni lo-

ni loco quo venerit. Sub vmbra enim neceſſitatis ſenſualitas & propria volũtas, quaſi leo in ſpelunca ſua, in perditionem animarum requieſcũt, ad quas extirpandas ipſum neceſſarium trudebatur ſub dira cuſtodia patris Prioris, vt quod ille neceſſarium diceret, hoc ſolummodo haberetur, ſola neceſſitas vigebat inter eos. Tantum duplicia de aliqua re neceſſaria (exceptis libris) habebant, puta, habitum, caligas, tunicas, cilicia & huiuſmodi. Non erant potatores nec multo vino dediti. Habebant ex ordine vinum, bis tantum per ſeptimanam, ſiue feſtum capituli veniebat, ſiue non. Exceptis tribus principalibus ſeptimanis, & hoc in modica quantitate, dimidiam ſcilicet pintam vini, & non amplius, vllo tempore. Neceſſitas ſola extremi frigoris, impellebat aliquos eorum ſtruere ignem, recolentes quanta frigora & nuditates ſuſtinuerunt ſancti Dei, qui circuierunt in

melo-

melotis & pellibus caprinis. Etiam ſi pater Prior dediſſet eis licentiam, ſua ligna erogabant in eleemoſynas: Nihil ibi fiebat ſine licentia, nec dare, nec recipere aliquid quantumcunq; paruum quid audebat, nec etiam bibere aut fructus comedere poſt refectiones, extrema non vrgente neceſſitate.

In colloquijs priuatiſve conuentionibus, otioſum verbum raro quis audiebat, aut de mundanis rebus. Si quis tale quid inconſiderate protuliſſet, confeſtim monebatur ab audiente, per qđ animus delinquentis corrigebatur. Sæculares recedebant ab eorum cellis, creberrimè cum lachrymis dicentes: Verè Deus eſt in loco iſto. Solebant nempe fratres in primo aduentu ad eos, & ad ſalutationem ſæcularium rogare eos, vt nullos rumores nihilq́; de mundo intimarent eis: ſed ſi quis ſermo bonus eſſet ad ædificationem, illum trutinabāt mente, ad imitationem, vt illud nulla

vnquam obliuione delendum à poſteris, prædeceſſoris ſanctiſſimi patris noſtri Hugonis, Epiſcopi Lincolnienſis, exemplum ſectarentur, qui diuertens in quandam domum noſtri ordinis, regreſſurus in Angliam poſt ædificationem venerabilium patrum domus maioris Carthuſiæ (vt patet in eius legenda) interrogatus erat ab vno fratrum in communi colloquio eorum, de nouis quibuſdam. Cui reſpondit ſanctus Hugo. O pater rumores audire & referre, etſi licet Epiſcopis, monachis tamē non licet: Cellas vel clauſtrum rumores ingredi non debent, vrbes deſerere, & in ſolitudines rumores afferre nō licet. Hæc ſonora vox ſonabat in auribus noſtrorum fratrum in tantum, vt grauis eis eſſet acceſſus ſæcularium, etiā ſi non ingruiſſet vltima tempeſtas, talis ingreſſus tamen ſæcularium in clauſtrū noſtrum pro poſſe impediebatur.

Verum diuini officij prolixitas, dul-

cedo & modulatio cantus, incitabant animos audientium ad deuotionem, & copioſam lachrymarum effuſionem. Vulgo dicebatur, Si volueritis audire ſeruitia Dei deuotè celebrata, pergite ad domum Carthuſiæ, illuc deſtinabantur Legati aliarum nationum, illuc aſcẽdebãt tribus, tribus Domini, ſenes cum iunioribus; puſilli & magni, ad confitendum nomen Domini.

Vigilia cuiuſlibet noctis apud eos, à feſto omnium Sanctorum vſque ad Paſcha, ad minus durabat per quinq; horas. Surgebant enim ferialibus diebus hora decima, diebus etiam capitulorũ: feſtis verò Cãdelarum ante decimam, perſeuerantes in Eccleſia poſt ſecundũ pulſum vſque poſt tertiam; aliquando vſque ad dimidium poſt tertiam. A Paſcha vſque ad feſtum omnium Sanctorum, ferialibus diebus, hora vndecima. Et vt ſine omni ſollicitudine eſſent, quietiuſque vacarent Deo, intendebãt

Domi-

Domino Regi ſupplicare, vt omnes terras & poſſeſſiones eorum ipſe dignaretur accipere, redditurus eis annalem redditum eorum, ita vt illi non implicarentur vllis ſæcularibus negocijs. Sed & ſtatuta cum gloſſa, ſtrenuiſſime ibidem ab omnibus, nullo iota ſcienter prætermiſſo, ſeruabantur. Et ipſe venerabilis pater Prior, cum ſuo Vicario inſiſtebat, vt ſecundum gloſſam ſtatutorũ conuentus dirigeretur in omnibus.

CAPVT VI.

De vniformi obſeruantia ſacri ordinis & cæremoniarum religioſarum.

3.Reg. 10. QVid dicam de vniformi ordine per totum illum Conuentum? Videns regina Saba inter cætera, ordines miniſtrantium Salomoni, non habebat vltra in ſe ſpiritum. Certè quicunque vidiſſet ordines miniſtrantium in hac

domo

domo Domini, inflammatus fuiſſet ſpiritu ad ſeruiendum Deo viuenti. Non erat nobiſcum ſicut in diebus Iudicum, quando vnuſquiſque faciebat, quod ſibi rectum videbatur: Inter noſtros enim erat vniformitas morum & cæremoniarum, abſque aliqua diſtinctione & diuerſitate. Directa quippe erat via & aperte expreſſa per ſcripta, ita, vt ſtulti non poſſent errare per eã: Talis ordo & conſonantia, decorant religionem, & vbi non eſt ordo, certe ibi eſt ariditas deuotionis, continuus horror mentium, & verborum maxima deformitas, & dehoneſtatio ſanctarum religionum, nulla compaſſio ſuper contritionem Ioſeph, ſed nec vlla cura, quomodo Deo ſeruiatur, modo tales inordinati religioſi comedendo, bibendo, & dormiendo ſuo ventri ſeruiant. Auis diſcolor non ſortietur hæreditatem Domini, in Dei ſacrificio ſub veteri lege, miniſtrantium veſtes

non

non texebantur filis diuerſorum colorum. Pſalmiſta inſuper ait: *Deus in loco ſancto ſuo: Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo.* Idcirco præfecti & præpoſiti illius domus noſtræ, diligenter inuigilabant, vt vnus & idem ordo per omnes & in omnibus cuſtodiretur, & cæremonias in nullo præterirent, ſed tam ſtricte eas obſeruarent, quaſi ipſa ſtatuta, conſiderantes quod populo Iſraeli Dominus pro nulla re magis iratus erat, quàm pro tranſgreſſione cæremoniarum. Et qui ſpernit modica, cæremonias & huiuſmodi, paulatim decidet in contemptum maiorum. Qui enim in modico iniquus & infidelis eſt, certè & in maiore erit ſi permittatur. Ad quæ declinanda, ſæpe præconis voce inculcatum erat, illud auribus noſtrorum: *Cuſtodite cæremonias meas, dicit Dominus.* Et vt omnia fierent decenter, honeſte, ad amuſſim, cum maturitate, grauitate, & condecentia

Pſ.67.

3.Reg. 2.

mo-

morum, ac ſecundum vniformem geſtum & modum ſacri ordinis noſtri.

CAPVT VII.

De eximia perfectione, & ſimplicitate fratrum Laicorum: Et de ſingulari ſanctitate aliquorum patrum.

IN grege Laicorum eadem, per omnia mandata erant, atque religioſiſſimè obſeruata. Erant enim veri conuerſi nomine & re totaliter à mũdo ad Deum, filij obedientiſſimi, fratres chariſſimi, famuli diligentiſſimi, patres affectuoſiſſimi, ſolicitudinem maximã gerentes pro monachis, & conſolationem non modicam eis inferentes in tribulationibus eorum, & amici Dei familiariſſimi: Cùm verò eſſent ſancti Idiotæ & ſine literis, mira tamen conceperunt de lectis & auditis in Eccleſia &

refectorio, & ſciſcitantibus ignitas ſpiritualis intelligentiæ ſcintillas eructauerunt. Negociationem ſapientiæ Dei, prælibationeſque internas frequentabant, exercebant, & cum intellectuali dulcedine guſtabant, feruebatque inter eos, ſicut inter monachos, ſtudium rigidæ paupertatis, ſuperfluitatis odiũ, neceſſitatis tenuis vſus, obliuio temporalium, concupiſcentia deſiderij æternorum, communis humilitas, cordis contritio omnibus in commune, ſui ipſius abiectio & prælatio ſociorum: Sancta deuotio & feruor ſpiritus inerãt inter eos, adeò, vt duo eorum iacentes ſuper terrã in tempore orationis, proſtrato corpore eleuarentur ſimul cum corpore à terra: Nomẽ vnius Rogerus, alterius vero Ioãnes. In affirmationem huius aliud non minus ſtupendum referam, in ędificationẽ corporis Chriſti.

Fuit in illa domo noſtra Londonieſi quidam venerabilis pater, ſanctitatis

inenarrabilis, ſexageſimum poſt pro-
feſſionem ſuam in noſtro ordine exce-
dens annum. è quibus triginta annis
Prioratū huius domus noſtræ digniſſi-
me adminiſtrauerat, Vuilhelm⁹ Tynz-
bi nomine, natione Hybernus. Hic
ante habitus & ordinis ſuſceptionem
ad ſanctam ciuitatem Hieruſalem pe-
regrinabatur, vbi & ab Agarenis captus
fuit, & perimēdus carceri traditus. Sed
ipſi in hac anguſtia conſtituto, pridie
quàm occidendus erat, venit in mentē
memoria cuiuſdam imaginis diuæ Ca-
tharinæ, in Capella domus paternæ in
patria ſua pendentis: Ad quam toto cor-
dis affectu conuerſus, inuocabat cum
crebris lachrymoſis ſuſpirijs præfatam
Chriſti ſponſam pro ſui liberatione. Et
in hac ſupplicatione diutius perſiſtens,
ſomnum incidit, à quo euigilans, inue-
nit ſe in illa capella domus paternę an-
te prædictam imaginē ſedere, Dei om-
nipotenti virtute (cui nihil impoſſibi-
 le eſt)

le eſt) per immenſa maris & terrarum ſpacia ſubito tranſlatum, non abſque grandi miraculo. Vnde & ipſe & cæteri qui aderant, vehementer admirati, & de inopinato eius aduentu gauiſi ſunt. Ipſe autem diuinam in ſe expertus clementiam, & beatiſſimæ Catharinæ patrociniũ, rem prout geſta erat, omnibus enarrauit. Quibus auditis, eum in magna reuerentia habere cœperunt, & vt ſanctum venerari. Quod ille perpendens, clam aufugit, & ad ciuitatem Lõdoniarum deuenit, & poſt aliquantulum temporis habitum noſtræ religionis in domo noſtra ſuſcepit. In qua alter Antonius effectus eſt in perpenſione & victoria tentationũ, in frequenti conflictu Dæmonum, & in ſanctitate vitæ. Sicut enim Dæmones plagauerunt Sanctum Antonium ſemiuiuo eo relicto, ita & hunc. Qui quidem celabat omnia ob humilitatis conſeruationem, quãtum potuit. Quadam

dam tamen nocte, tot & tantis plagis à Dæmonibus læſus erat, ut non potuerit ſe mouere à loco in quo iacebat, nec tegere corpus veſtimentis, propter quæ compulſus erat, abſens eſſe à principio matutinarum: Quem requirens infirmarius, inuenit in terra iacentem cum defluētibus vulneribus, omnibus in cella ſua conturbatis & cōfuſis. Frequenter etiam in multis alijs eum impugnauerunt. Iſte ſanctus Pater tantæ ſanctitatis erat, vt per multos annos ante ſuum obitum, rarò vel nunquam dicere potuerit illud ſanctiſſimum Euangelium: *In principio erat verbum,* abſq; ecſtaſi & raptu. Raptus quoque erat quodam tempore in Paradyſum, vbi & audiſſe ſe perhibebat ineffabilia verba, & multos ibi vidiſſe, & cognouiſſe olim ſibi familiares. Supereminens ſanctitas huius, probata erat ab omnibus ſine ſimulatione. Obijt autem Anno Domini M. D. XXIX.

Multi alij etiam in illa noſtra congregatione, mira dulcedine diuini amoris inebriati, ac ineffabili ſanctitate prædīti erant. Sæculares dicebant, quod ſi poſſibile eſſet hominibus in terris aſſimilari Angelis in cœlis, eorumque puritatem aliqualiter attingere, in illa domo noſtra tales eſſe. Sed & ipſe venerabilis pater Prior, crebrius dicere ſolebat, ſeſe Angelos ſub ſua obedictia habere: *Ego autem dixi, dij erant, & filij excelſi.* Quod ad furtiuas diſciplinas, quas multi eorum ſuſceperunt; & ad tentationes, quas pertulerunt, in quibus terribilibus effigiebus Diabolus apparuit eis, quas moleſtias intulit eis, quibuſque plagis corporis mactauit & cecidit eos, qualiſque ludus factus eſt eis, talia quidem & alia quamplura potius miranda, & facilius veneranda, quàm imitanda, omitto ſcribere, ne non veritatis obteſtatio, ſed adulationis, inanis iactantiæ, aut propriæ

Pſal. 81.

lau-

laudis obſequium eſſe putetur.

Sed hoc pro veritate ſciat omnis domus Iſrael; quod mirabilis Deus mirabilia multa & magna, circa electos ſuos in illa domo exiſtentes, operari dignatus eſt. Lingua non poteſt dicere; nec litera exprimere magnalia Dei, quę per eos fecit: quot tentati, per eorum preces & ſancta conſilia alleuati; quot afflicti & mœſti ſunt conſolati, quot à barathro deſperationis ſubleuati, & erepti: Nullus inconſolatus receſſit ab eorum colloquio, nec aliquis perijt, qui eorum implorauerat auxilia, & ſe precibus eorum ſemel ſubmiſerat, ſed ſanabatur, à quacunq; ſpirituali infirmitate detinebatur: cum alij quidam non ita ſuffulti ſpecialiter, aut gladio ſe peremerint, vel ſtrangulauerint, aut ſeipſos ſuſpenderint, vel in aquam demerſerint. *Montes excelſi ceruis, & petra refugium erat herinacijs.* Et quod ſupereſt, & maximum erat, humiliauit eos Pſal. 103.

Deus,qui eſt ante ſæcula. Nihil fiebat per contentionem,neque per inanem gloriam, ſed in humilitate ſuperiores ſe inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt,vel erant,cõſiderabant,ſed ea quæ aliorum, colligentes ſinguli faſciculos myrrhę ex aliorum virtutibus,vnde ſibi humilitatem conſtruerent.

Et quamuis per ſingulorum humilitatem diſcurrere vt poſſim, vires internæ mihi non ſuppetant, nimiſque protraherem ſermonem, nota facere ſi velim omnia quæ vidi & noui,vnius tamen humile ſentire de ſeipſo nõ reticebo,patris ſcilicet Vuilhelmi ex Mevve, qui cum eſſet iuuenis annorum viginti & octo,genere pręclarus ingenio acutus,Græco Latinoque ſermone non mediocriter inſignis religionis magnus zelator,ſtrenuusq; cultor Dei,nec inuentus eſſet quis ſimilis illi per omnes domus noſtræ prouinciæ, primo Vicarius,poſtea Procurator noſtræ domus,

&

& ſingulis noctibus in fine ſecundi no
cturni ab Eccleſia recederet, permitten
tibus ſtatutis, tam confuſe recedebat
(ſicuti mihi crebro referre ſolebat)
quaſi reprobatus eſſet à Domino, indignum ſe iudicans non ſolum annumerari, verumetiam appropinquare vel permanere in conſortio fratrum ſuorum, cum quibus ſtaret & conſiſteret in laude Dei, & idcirco electum ſe eſſe in officium Iudæ, vt cum Iuda in fine damnetur, ſe timere aiebat. Quibus lachrymis illud officium Procuratoris ſuſceperit, quæque media inueſtigarit, vt ab illo exoneraretur, nouerunt vniuerſi illius domus. Nunquam illo cordialius dolentem, & amarius plorantem vidi quenquam, quum, ſolitudine cellæ relicta, in tumultum ſæcularium exiret, iniunctum ſibi ſub obedientia exequuturus officium, *cum de Pellicano ſolitudinis fieret taurus pinguis, aptus ad occidendum, de nycticorace in domicilio, cor-* Pſal. 101.

uus

uus deuorans in torrentibus, & de paſſere ſolitario, fieret aquila ſuper domum Domini? Dolor ingens tunc attriuit cor eius humile, inuentam precioſam margaritam verebatur perdere, guſtato inſuper ſpiritu dulcique quiete ſolitudinis, deſipiebat caro libertasque ſeruilis. Similes ſui in hoc erant & alij
Prou. 21. quàm plures, qui maluerant *ſedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigioſa & in domo communi*. Mutuam charitatem illorum, non ſolum geſtus & verba (quibus ſe inuicem ſemper amplexati ſunt) ſed permaxime ipſa pia ſollicitudo (quam vnus gerebat pro altero) in omnibus illis malis, quibus circundati erant (præcipuè, quando cibaria domorum per præpoſitos domus ablata erant ab eis) oſtendebat. Quomodo compatiebantur ſinguli ſingulorum inediæ & fami, quomodo tunc ſe mutuo conſolabantur, quasque adinuentiones explorauerunt, per quas

alijs

alijs ſubuenirent, & eorum refocillarent famem & ſitim, pia quoque ſollicitudo ipſorum pro incarceratis infra & extra domum luculentiſſime demonſtrabat; per quæ illos veros eſſe diſcipulos Domini noſtri Ieſu Chriſti, probatum erat. Nihil inferam de caſtitate, quia nihil inquinatum vel immundum introiuit in illam ciuitatem. Quid plura? Ibant in directum vaccæ, per viam quæ ducit Bethſames & itinere, non diuerſo, ſed vno gradiebantur omnes, pergentes & mugientes atque lugentes prolongationem ſui incolatus, & miſerias huius peregrinationis: & non declinabant, neque ad dextram neque ad ſiniſtram.

CAPVT VIII.

De fratribus reprobis cum bonis ſociatis, & eorum terribili punitione.

SED non ego calcitraſſe quoſdam. Nouum enim condet
Hier. 31. ret Deus ſuper terram, ſi in tanto conuentu zizania non ſuperſeminaſſet inimicus, & bonis mali non admixti fuiſſent in exercitationem bonorum. Sicut enim ibi erant multi boni, boni valde: ita erant ibi aliqui mali, mali valde. Et quemadmodum pijſſimus Deus non ceſſauit illos
Prou. 10. probare, quaſi aurum quod per ignem tranſit, in bonum ipſorum, per accumulationem meritorum & amplioris gratiæ, vt ambularent de virtute in virtutem: ita & iſtos malos poſt multas vocationes & diuerſas correctiones, ad innoteſcendum, quàm graue crimen

ſit poſt vota retractare, quomodoq́ue diſplicet ſibi ſtulta & infidelis promiſ- Eccl. 5 ſio, quàmq; maledictus ſit, qui votum immolat Domino debile vel claudum, quomodoq́ue melius eſſet non vouere, quàm poſt vota promiſſa non reddere. Non habens tandem ſuper quo percuteret eos vltra, addentes præuaricationem, dimiſit eos ſecundum deſideria cordis eorum, quod omnium plagarum ſuper peccatores eſt grauiſſimũ metuendiſſimumq́ue æternæ reprobationis ſignum. Et permiſit eos labi, peccatis ſuis exigentibus, de bono in malum, de malo in peius, & de peiore in peſſimam obcœcationem & cęcitatem mentis, quòd *non ſentiebant percutientem, ſed dixerunt bonum malum, & malum bonum omnibus diebus vitæ ſuæ.* Eſa. 5.
Sed ſiquis, vt dicere cœpi, fortè calcitraſset, aut etiam aliqui ex eis, primo correxit eos Prior paterne ad emendationem, nolens eos perire, ſed ad pœniten-

tentiam reuerti. Cum enim ineſſet cuiquàm in illo clauſtro, cor malum & incredulitatis diſcedendi à Deo viuo, vel alius quis exacerbaſſet Deum peccator, non continebat in ira ſua clementiſſimus dominus miſericordias ſuas, vt ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quæreret, reſeruans omnia in futuro: Sed cum ſtatim in foribus peccatum adeſſet, vlciſcebatur per apertam vindictam, de quibus vindictis nõ eſt modo dicendum per ſingula, quas patres noſtri narrauerunt nobis. Aliquas earum quas ego, & qui mecum eſt, frater conuerſus, vidimus, recitabo, propter cautelam aliorum. *Fœlix* enim *quem faciunt aliena pericula cautum*: *Iuſtus* quoque *lauabit manus ſuas in ſanguine peccatoris*, timens & deuitans talia committere, propter quæ videt alium plagatum. *Peſtilente* quippe *flagellato, ſtultus ſapientior erit*.

Pſal. 57.

Prou. 19.

Fuit itaq; in hac congregatione noſtra,

ſtra, monachus quidam Thomas Salter nomine, ſummopere delectatus in denotatione & diffamatione fratrum; & hoc apud ſæculares, qui tamen nunquam abſtulit malum à ſeipſo. Hic poſt crebras Apoſtaſias, quodam tempore cum in carcere clauſus fuiſſet, ſub cuſtodia etiam vnius fratrum conuerſorum, ne amplius fugam faceret, adeo terribiliter dæmones quadam nocte eum aggreſſi ſunt, & tam dire & horribiliter tractauerunt, quòd niſi cuſtos ſuus, qui id in ſpiritu videbat, corporeque nimio terrore concuſſus, dæmones ſentiebat ad Apoſtatam introeuntibus eumque vexantes, qui inſuper audiebat clamores afflicti: Niſi (inquam) iſte cuſtos per ſuas deuotas acclamationes & ſanctas preces, cito ad eum euigilaſſet, ipſum penitus ſtrangulaſſent & necaſſent; ſicut ipſemet Apoſtata poſtea retulit, qui tamẽ poſt multam moram, dæmonibus etiam effugatis, vix Tho. Salter.

ad ſe

ad ſe redire potuit. Alius quoque fra-
Geor-ter fuit Georgius nomine, huic vehe-
gius. menter aſpiranti ad ollas carnium in Ægypto, omnia quæ ordinis & ſanctæ religionis erant, oneroſa videbantur & grauia. Hic quodam tempore veſperarum attædiatus in diuino ſeruitio, exiuit Eccleſiam ſecundum conſuetudinem, deambulatum in capitulo. Quod cum ingreſſus fuiſſet, imago crucifixi, quæ pendebat in proſpectu introeuntibus, videbatur ſibi euertere dorſum in cruce, auertens ſe totaliter ab eo. Quo viſo, ille eodem inſtanti amens factus eſt, & cecidit in deſperationem, & in illo miſerabili ſtatu permanſit per dimidium annum. Poſtea verò per preces fratrum priſtinæ redditus fuit ſanitati, quā nulla tamen emendatio conuerſationis comitabantur. Nam in tantam irreligioſitatem decidit, vt compulſus fuerit Conuentus eum expellere ab ordine per licentiam

Capi-

Capituli generalis ... Fuit etiam alius ſacerdos, nomine Nicolaus Ravvhus, *Nicol. Ravvhus.* nimis tepidæ conuerſationis, cui etiam ſatis moleſtum erat in Eccleſia permanere, qui tandem apoſtatare meditabatur. Is veniendo quodam tempore ad veſperas, tanta percuſſus eſt cæcitate vt oſtium Eccleſiæ minime intrare quiuerit, nec etiam inuenire: cum tamen vnum pedem ſuper limẽ poſuiſſet, ſed palpando huc illucque diuertebat, & ad cellam reductus, ſtatim viſum recepit. Indignus ergo erat intrare Eccleſiam. Sed & iſte idem alio tempore in celebratione Miſſæ conſtitutus, tanto terrore ac tremore corporis eſt cõcuſſus, vt procedere nõ potuerit, ſed cõpulſus fuerit veſtimẽta ſacerdotalia exuere, & inchoata deſerere. Similiter & *Henricus.* alius frater, nomine Henricus, conſimilis temporis & conuerſationis, eadem ruminans, ſed non rectè diuidens, in celebratione Miſſæ conuentualis conſti-

tutus, eodem modo plagatus fuit per horribilem tremorem, cucurritque ab altari in Sacrarium, vt exueret veſtimẽta, quod & fecit.

Quia ſemel cœpi loqui, addam & quintum de alio quodam, qui etiã monachus erat in domo noſtra, nomine Ioannes Dailei, magnis quidem tentationibus prægrauatus. Hic quadam die murmurauit, quòd non fuit ſaturatus, & cibus in prandio ſibi adminiſtratus oculis ſuis & appetitui non placuit, dicens inter cætera, Se maluiſſe comedere bufones, quàm illius generis piſces. Mira res, iuſtus Dominus non fraudauit eum à deſiderio ſuo. Tantam enim copiam bufonum attulit ei, vt cumulati, pauimentum cellæ eius replerent, reptantes & ſalientes poſt eum, quocunq; circa cellam ſuam pergebat. Erant ei commenſales & conuiuæ in menſa, etiam in ipſum diſcum eius proſiliebant: erant quoque ei contora-

Ioãnes Dailei.

torales & ſocij in lecto. Si quem in ignem proijceret, ſtatim exiliebat illæſus: ſi occidiſſet eos, alij ſuperueniebāt, & numerus quotidie augmentabatur, perſeuerabantque cum eo in cella per integrum menſem, nec vllo modo ab eis liberari potuit. Semel autem vnum eorum forcipe apprehenſum, in igne torrere voluit, ſed tantus fœtor ex eo exalauit, vt à cœpto deſiſtere compulſus ſit: etiam alij exiſtentes in clauſtro à longe, eundem fœtorem ſentiēbant. In horto verò eius permanſerunt per ſpacium trium menſium, ipſemet frater ſæpiſſime hoc idem cum magno dolore cordis enarrare ſolebat. Sic per hæc & multa alia reuelauit Deus condenſa, noluit tam ſanctum collegium, adeo nefarijs actibus & enormibus peccatis dehoneſtari. Propter alios quoque permiſit Deus iſtos talia pati, ne in idipſum incredulitatis exemplum & peccatum quis incideret, & propter ſe-

ipſos, vt ita caſtigati à talibus, in poſterum deſiſterent ſtultitijs & nequitijs: Qui tamen non ſunt reuerſi, ſed irritum fecerunt pactum ſuum cum Deo & omnibus ſuis ſanctis, & habitu religionis reiecto, exierunt à nobis per licentiam Domini Regis noſtri. Sed hæc de huiuſmodi dicta ſufficiant, & vtinam eorum pœnitentiam inſinuare poſſem & emendationem, ſicut eorum delicta & pertinaciam, vt ſpes pereuntium eſſet recuperatio deperditorum. Sed modo eorum mala tantum indicata ſunt, vt cautela poſterorum ſit ruina præcedentium.

Nunc verò ad inchoatæ hiſtoriæ ſeriem proſequendam, ſtilum retorquebo, bonorum & malorum exemplis & moribus elucidatis, vt vbi bonorum exempla nos non prouocant, ſaltē aliorum mala nos terreant. Nam idem eſt Deus, & abbreuiata eius manus nō eſt, ſed adhuc extenta, ad ſaluandum & ad

pu-

puniendum. Et ad domum meam reuertar vnde exiui, vbi vt confitear Domino in bonis ſuis, dignetur reædificare in ea tabernaculum ſuum, & reuocare ad eam omnes captiuos & diſperſos ſuos, vt in Hieruſalem conſolemur. O domus glorioſæ virginis pijſſimæ matris Dei, ædificata olim cum propugnaculis, nunc ſedens in triſtitia domina gentium, nomen tuum & memoriale tuum in deſiderio animæ. Anima mea deſiderat te in hac nocte tenebroſa, ſed & ſpiritus meus in præcordijs meis: De mane vigilabo ad te, cupiens reſtaurationem tuam videre. O quàm beatus eſſem, ſi fuerint reliquiæ ſeminis mei ad videndam claritatem tuam primã, quam habuiſti ab initio. At quorſum iſta? Quare mœrore contraheris anima? Nunquid rex non eſt tibi, aut conſiliarius tuus perijt, quia innouauit te dolor? Nonne benefecit tibi Deus, perducens te recto itinere in domum

fratris matris tuæ, vt inde ſumas vxorem filio tuo Iſaac? Nunquid in Iudæa tantum notus Deus? O conſolatio onerosa: renuit conſolari anima mea taliter. Bene mihi quidem fecit Deus, merita excedens & vota, nō attendens miſerias & culpas, nec mihi faciens ſecundum peccata mea? Sed ſi in ipſum cœlum raperet, degenerantis animi eſſet & nimiæ ingratitudinis, immò verò impietatis nequiſſimæ, obliuiſci maternorum viſcerum in hac ſenili ętate, quæ me genuerunt. Et quid ago? Si locutus fuero, nō quieſcet dolor meus: Et ſi tacuero, non recedet à me. Exemplo idcirco eius, qui cum turbatus eſſet, non loquebatur, obmuteſcam. Veritatem tamen hanc dicam, & nō mentiar, teſtimonio mihi perhibente conſciētia mea, quòd triſtitia mihi magna eſt, & intimus dolor ſuper dolorē cordi meo, non ſolum pro fratribus meis abſentibus, qui deſiderant diem videre

ex die,

ex die, quibus nondum perforatum eſt foramē in ore Leuiathan, vt liberè tran- *Iob 40*
ſeant hoc mare magnum & ſpacioſum ſine periculo mortis: ſed etiā pro alijs, quorum multos ego noui, qui credituri eſſent per eos & conuerterentur ad Dominum Deum noſtrum, ſi aliqua domus noſtri ordinis in illa prouincia reædificaretur: pro meipſo autem nihil niſi in infirmitatibus meis ſpiritualibus. A quibus vt alleuer per Dei miſericordiam, hanc ſunamitem cū amore & gratiarū actione, quibus poſſum, nō quibus vellem & debeo, amplectar in ſpe, quòd participet mecum de bonis ſuis, & temperet dolorem, qui ex morte matris meæ accidit, ac incaleſcente ſuo tactu refoueat carnem frigidatam præ inueteratione in diebus malis, quando fodiebatur pectori fouea, firmiſſime ſciens, quòd hic & in omni tribu Iſrael magnum ſit nomen Domini. Et quamuis omnes qui introibunt

in domum Domini, reddituri vota quæ diſtinxerunt labia ſua, non debent apparere vacui, ſed in holocauſtis, in oblatione & odoramine virtutum, cum reformatione morum ac ſui abnegatione, Deo ſuo appropinquare: tamen ſancti patres noſtri, pro quibus præcipue hæc hiſtoria texitur, prȩter oblationes & vota vltronea obtulerunt in decorem domus Dei noſtri holocauſta medullata, cum incenſo arietum, & adipe pinguium: obtulerunt boues cum hircis, pellem cum carne, nihil ſibi reſeruantes, nec corpus nec animam, nec interiora, nec exteriora, quandoquidem agonizauerunt pro iuſtitia vſque ad mortem, mortem quidem contemptibilem & horrendam, mortem autem patibuli, gladij & ignis. De qua morte reſtat adhuc dicendum. Quod priuſquam aggrediar (reuelationibus, quibus Dominus ſeruos ſuos frequenter erudiuit,

præ-

prætermiſſis) de aliquibus ſignis prodigioſis pauca referam.

CAPVT IX.

De prodigijs ante martyrium fratrum viſis. Et de præparatione eorum ad mortem, primo propter ſecundas nuptias Regis, & tandem finaliter propter ſchiſma.

CONTIGIT autem Anno Domini M. D. XXXIII. procelloſam hanc tempeſtatem præcedente, cometem videri in aere extendentem radios ſuos planè & apertè vſque ad domum noſtram. Totus Conuentus, regrediens quadam nocte à matutinis, cernebat ac intuebatur radios prouenientes ab illa ſtella, coruſcare ac ſcintillare per quandam altam arborem in cœmiterio noſtro, & transfundere ſe, & tranſuerberare ſuper Eccleſiam noſtram, & illum locum,

locum, vbi campanę pendebant. Quod quidem inauditum eſt, & inuiſum à retro ſæculis. Eodem quoque anno venerabilis pater Prior noſter, quadam nocte poſt ſecundum Nocturnũ egrediebatur Eccleſiam, qui intrans in cœmiterium, videbat in aere globum ſanguineum mirę magnitudinis. Ad cuius aſpectum expauit cor eius, & præ timore cecidit ſuper terram. Eundem aut ſimilem globum ſiue ſphæram videbat & alius frater eadẽ nocte, exiens in hortum cellæ poſt Matutinas. Alia etiam nõ minus monſtroſa de duobus cuneis muſcarum, inſtante ipſo periculoſo tempore acciderunt: Quarum vna turma fuit nigerrima, & valde deformes erant, ſimilimæ illius muſcis, quæ gignuntur è fimo iumentorum. Alterius verò turmæ muſcæ, erant diuerſorum colorum, & oblongæ, ſimiles illis quę volitãt in arundinetis ſuper aquas. Et hæ turmæ duæ infinitæ multitudi-

nis,

nis; diuerſis temporibus requieuerunt ſuper domum noſtram, ac omnem ſuperficiem eius cooperuerunt. Quę quidem omnia aliquorum euentuum ſigna & prodigia nobis imminentium eſſe formidabamus, & in bonum conuerti omnes rogabamus. Sed anno ſequenti timor, quem timuimus, euenit nobis, & quod veriti fuimus accidit, ac tanta mala eruperunt, per quæ ſi Deus nobis miſericors non fuiſſet, poterat omnis retro abundantia tradi obliuioni.

Anno enim Domini M.D.XXXIV. cum ciuitas noſtra, domum dico ſalutationis beatiſſimæ Matris Dei Virginis Mariæ iuxta Londonias, habitaretur in omni pace (leges enim optimæ cuſtodiebantur, propter dicti religioſiſſimi patris noſtri Ioannis Houthon inibi Prioris exiſtentis, diſpoſitionem, deuotionem, pietatem & peruigilem curam circa gregem ſuum, ac animas

Secunda nuptia viuente prima vxore.

inibi

inibi odio habentes mala) contigit inimicum humani generis, quieti, paci, charitati ac ſanctitati eorum inuidentem: animum regis Angliæ, ad quædã illicita in regno ſuo peragenda inſtigare. Super quibus conſenſum omnium ſibi ſubditorum, à ſedecim annorũ ætate & ſupra, tam religioſorum quàm ſæcularium extorquere volebat: Quorum malorum caput ſiue principium hoc erat, vt omnes ſecundis ſuis nuptijs, priore regina & coniuge ſua licet ſuperſtite, conſentirent, eaſq; ratas & licitas eſſe affirmarent. Cumq; commiſſarij ad hoc negotium delegati, hoc edictum regis exequi egrederentur, & ad ſanctum patrem noſtrum deueniſſent, quatenus ipſe & ſuus conuentus regiæ iuſſioni & ordinationi præberent conſenſum: Reſpondit pater, ſuæ vocationis non eſſe, nec ſe, ſeu quenquam ſuorum, regijs negotijs ingerere poſſe aut debere: Neque ſua intereſſe quam ve-

lit

lit rex repudiare, quàmve accipere vxorem, dummodo à ſe ſuiſque nihil de huiuſmodi rebus exegerit. Sed hoc reſponſo non contenti, voluerunt, vt ſine aliqua interpolatione, conuentu ſuo congregato ſub præſtito iuramento illicitas eſſe priores nuptias affirmarent, hiſq; ſecundis & proli ſubter eas editæ præberent animum & obedientiam. Venerabili tunc patre noſtro reſpondente, ſe non poſſe capere, quo pacto priores nuptiæ ſecundum ritũ Eccleſiæ celebratæ & tam diu obſeruatæ irritarentur, iuſſus eſt mox recludi in carcere turris Londonienſis cum patre Hunfrido, procuratore domus noſtræ, vbi per vnum menſem detenti fuerũt. Poſtea verò perſuaſum eſt eis per quoſdam probos & doctos viros, illam non eſſe licitam cauſam mortis infligendæ: Quibus auditis, ſub conditione regiæ annuerunt iuſſioni, ſicque dimiſſi, domum redierunt, quos admodum læti

ſuſce-

ſuſcepimus. Verum quando id iuramentum à conuentu exigebatur, non minima inter eos erat turbatio: Quod cernens pius pater noſter, ait. Nondum aduenit hora noſtra, patres chariſſimi. In ipſa autem nocte, qua frater procurator & ego à carcere fuimus dimiſſi, me non tam cito euaſurum, ſed illuc reducendum, eundemque carcerem infra annum me recepturũ ſomniaui, vbi curſum meum conſummabo. Reſtat idcirco aliquid aliud nobis in breui proponendum, vt exiſtimo (quamuis fides non ſit adhibenda ſomnijs) tamen pariter viuamus Deo non offenſo, quamdiu poſſumus. Dum hæc ita agerentur, venerunt Conſiliarij regij & rectores ciuitatis cum ſatellitibus ſuis, rapere & carceri mancipare totum conuentum. Remiſerant enim eos vacuos à propoſito bis antea, veniẽtes accipere iuramentum. Quod fratres conſiderantes, pijs & ſalutaribus

ſan-

Digitized by Google

ſancti patris conſilijs & exhortationibus acquieſcere decreuerunt. Et ſic demum in verba regis iurauimus, ſub cõditione tamen, quatenus licitum eſſet, Anno Domini M. D. XXXIV. die viceſimo quarto Maij, Prioratus patris noſtri anno quarto. Nos igitur de ven- *Ionæ 2* tre huius immanis ceti ſalua conſcientia, vt ſperabamus, liberati, lętari cœpimus cum Iona ſuper hedera in habitaculis noſtris, quæ obumbraret & protegeret nos à pluuia, turbine & æſtu, vt ſub vmbra illius ſecuri ſederemus abſque aliqua maiori tribulatione. Sed *Pſal. 145.* melius eſt confidere in Domino, quàm in principibus, in quibus non eſt ſalus. Præparauit enim Deus vermem in aſcẽſu diluculi, qui percuſſit hederã & exa- *Ionæ 4* ruit, nullo veſtigio prioris fęderis initi remanente, vexatioq; dedit nobis intellectum de prædicta reuelatione ſancti patris noſtri. Et tũc verè experti ſum⁹, ꝙ Propheta fuerat in medio noſtri.

In

Schiſma ab vnitate Eccleſia. In principio enim Anni Domini M. D. XXXV. diffinitum fuit per Regem Angliæ, & in celebri actu Parlaměti ſui inſtitutum, vt omnes authoritatem & obedientiam, quã debebant domino Papæ & cuique alio ſuperiori in alijs regnis, abrenunciarẽt, & ipſum Regem, vt ſupremum caput Eccleſiæ, tam in ſpiritualibus quàm temporalibus, ſub iuramenti atteſtatione ſuſciperent: Contradicentes verò, tanquam rei læſæ maieſtatis haberentur, & æquali morte plecterentur. Quod cùm per totum regnum promulgatum fuiſſet, venerabilis pater Prior noſter conuocauit Capitulum, atq; quæ imminebant conuentui indicauit. Quibus auditis, conſternati erant animo valde. Tunc dixit pater, Triſtitia mihi magna eſt, & cordi ingens dolor præ cæteris, pro fratribus meis iuuenculis, qui abundant in iſto conuentu. Videtis enim fratres, quàm multi ſunt hic iuuenes innocen-

ter

ter modo viuentes, quorum ceruicibus iugum oneris & ſceptrũ exactoris nunquam impoſitum fuit: Qui cum ſemel commixti fuerint inter gentes, timendum eſt, ne diſcant opera eorum, & cũ cœperint ſpiritu, nunc carne conſummentur: *Corrumpunt* enim *bonos mores* 1. Cor. 15.
colloquia mala: Cum peruerſo conuerſantes, cito peruertentur. Et *difficile eſt* Eccl. 13.
tangere picem, id eſt, mundum abſq; inquinamento carnis & ſpiritus, ac tranſire per ignem illæſum. Alij etiam ſunt ex nobis, à quorum fortaſſis cordibus luxuria penitus abſciſa non eſt, de quorum periculo non minime metuimus, cum reincęperint per conuerſationem mundanis rurſus inuolui. Quid dicam ergo fratres, vel quid faciam, dum nil boni perferam de his, quos dedit mihi Deus, ante iudicium æternum? Et fletus magnus inter eos erat. Tunc dixerunt omnes conſtanti animo & vna voce, Moriamur omnes in ſimplicitate

noſtrā,& teſtes erunt ſuper nos cœlum & terra, quod iniuſtè perditi ſumus de terra. Reſpondit mœſtus pater, Vtinam ita fiat, quod vna mors reddat viuos,quos vna vita tenuit mortuos. Sed nec tantum bonum nobis, tantumque malum ſibijpſis illaturos eos credo: Ex nobili proſapia multi veſtrum eſtis,ſed hoc potius (vt reor) facient,Vos ſeniores & me in mortem tradent,hoſque iuuenes dimittent auolare liberos in terram non ſuam. Idcirco ſi ſolummodo pro meo cõſenſu negocium fuerit, exponã me miſericordiæ Dei,& ero anathema pro his fratribus meis minimis, ac conſentiam regiæ voluntati, ſi licite fieri poſſit, vt præſeruem iſtos à tot & tantis periculis futuris. Si aliter decreuerint fieri,vt omnes conſentiant, & ſi mors vnius (ne tota gens pereat) non proderit, fiat voluntas Dei, & vtinam fiat par ſacrificiũ de omnibus. O quomodo coartabat ſpiritũ huius ſanctiſſi-

mi

mi viri, hinc charitas Dei nolens offendere eum, illinc periculum aliorum, à quo eos præſeruare cupiebat: ſed quid eligeret ignorabat, præualuit tamẽ charitas Dei, memorans eiuſdem ſententiam: *Quid proficit homo, ſi lucretur vniuerſum mundum, ſeipſum verò perdat, & detrimentum ſui faciat? Qui me erubuerit & ſermones meos*, &c. Vel illud: *Qui aliquid amat plus quàm me, non eſt me dignus.*

Luca 9.

Matt. 19.

Nihilominus iſte ſanctus pater noſter ita anguſtiatus in hac conuentione noſtra, dixit inſuper nobis. Ignorantibus nobis fratres quid eueniet, ne imparati inueniamur, quando Dominus pulſauerit ianuam, diſponamus nos, ac ſi ſtatim morituri ſimus: Iacula enim præuiſa minus feriunt. Tunc ſuaſit eis præparare corda ſua Deo per generalẽ confeſſionem, deditque licentiam, vt vnuſquiſque confeſſorem quemcunq; voluerat in clauſtro ſibi eligeret, & om-

nibus dedit authoritatem plenariæ ab-
ſolutionis. Et hoc facto, ſequenti die
Iac. 3. inquit: *Quia in multis offendimus omnes, & vnuſquiſque debitorem habet fratrem ſuum, & etiam quia ſine charitate nec mors, nec vita aliquid proderit, inuicem reconciliabimur.* Et tertia die Miſſam de Spiritu ſancto celebrabimus, pro gratia illius impetranda, qua valeamus voluntatem & beneplacitum eius adimplere. Igitur cum prima dies tranſiſſet, patris noſtri ſaluberrimo conſilio adimpleto, & dies reconciliationis aduenisſet, præmiſſo Pater noſter, diutino & deuotiſſimo ſermone de charitate, patientia, ac firma adhęſione poſt Deum, in aduerſis, tractando illos quinque pri-
Pſ. 59. mos verſus Pſalmi: *Deus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos:* ita finiendo & concludendo ſermonem ſuum. *Melius eſt nos hic pro culpa breuem ſuſcipere pœnam, quàm æternis ſeruari cruciatibus:* Tunc dixit. *Chariſſimi patres & fratres, quod vide-*

videritis me facere, facite obſecro & vos. Statimq; ſurgens perrexit ad ſeniorem domus iuxta ſe ſedentem, ac genua flectens coram eo humiliter petijt veniã, & indulgentiam pro omnibus ſuis exceſſibus & peccatis, cõtra eum aliqualiter commiſſis corde, ore, vel opere. Et eodem modo, alter ſe habuit ad eũ, petens veniam pro ſuis. Et ſic procedens pater per chorum ſuum primum, deinde in altero choro eadem petijt ab vnoquoq; ſingillatim per ſe, donec veniret ad vltimum conuerſum, amariſſimè plorans ſuper ſingulos. Et ſimiliter omnes ſequebãtur eum alternatim, ſinguli petentes à ſingulis veniam. O quantus ibi luctus, quantæ profuſæ lachrymæ? Verè vox in rhama audita *Matt. 2.*
tunc erat, ploratus & vlulatus multus: *Hier. 31.*
Rachel plorans filios ſuos inconſolabiliter & irremediabilibus lachrymis, præuidens mala eis imminentia. Ab hoc die, qui vultum ſancti patris noſtri

intuitus fuiſſet (qui quidem antea ob qualemcunque euẽtum, in diuerſa nunquam mutabatur) ſciuiſſet vtique, quę & qualis plaga modo tetigerat cor eius. Facies enim & color immutatus, declarabat internum animi dolorem. Circumfuſa erat viro interna quædam mę ſtitia, & horror corporis, per quem manifeſtus aſpicientibus dolor cordis eius efficiebatur.

Tertia verò adueniẽte die, qua Miſſa de Spiritu ſancto in conuentu celebrãda erat, ipſemet deuotus pater Prior præparauit ſe ad illam perſoluendam. In cuius tempore Miſſæ dignatus eſt omnipotens & miſericors Deus, mira & ineffabilia operari.

Sacramentum regis abſcondere bonum eſt, opera autem Dei reuelare & confiteri honorificum eſt. Manifeſtabo ergo veritatem, & non abſcondam à vobis occultum ſermonem. In illa cõuentuali Miſſa, ſanctiſſima eleuatio-

ne

ne peracta, ſibilus quidam auræ tenuis, exterius paululum ſonans, interius verò multum operans, à pluribus percipitur & auditur auribus corporis, & ab omnibus ſentitur & hauritur auribus cordis. Cuius dulci modulatione & ſono, venerabilis pater Prior tactus, in tantam eſt diuinæ illuſtrationis copiã, & lachrymarum abundantiam reſolutus, quod per longam moram in officio Miſſæ procedere nequibat. Conuentus quoque ſtabat ſtupefactus, audiens quidem vocem, ac ſentiens miram & ſuauem operationem in corde, neſciens tamen vnde veniat aut quo vadat. Verum impleta gaudebant viſcera illo ſanctiſſimo flatu, & bene perceperunt, quod verè Deus illic eſſet, qui etiam ſecreta ſua denudabat aliquibus, diuidens cuique prout volebat. Et quẽadmodum legitur in numerorum libro, vbi deſcribitur diſtributio ſpiritus *Num. 11.* in ſeptuaginta, quod requieuiſſet ſpiri-

Digitized by Google

tus etiam ſuper alios duos, qui remanſerant in caſtris, & non exierant in tabernaculum: Ita modo apud noſtros accidit, Gratiam adminiſtratam & effuſam in tempore huius Miſſæ, participauerunt etiam fratres conuerſi, exiſtentes in capellis propè chorum adiacentibus, mira ſuauitate, tempore, quo & monachi. De hac ſanctiſſima Miſſa, pius Pater noſter mentionem fecit in proxima conuentione fratrum, cũ multa gratiarum actione & deuota admonitione, vt in gratia Dei permanerent, per inſtantes orationes, & ſanctam conuerſationem in humilitate radicatam, & filialem timorem. Subiunxitque, Non propter me, ſed propter veſtram ſanctitatem hæc operatus eſt Deus. Illic erat pia lis & concertatio, quis humilius ſentiret de ſeipſo. Pater attribuebat omnia deuotioni filiorum, filij verò omnia ſanctitati & meritis patris.

Quanta autem in hac congregatione

ne poſt hanc diem,fuerit inſtantia precum,non eſt meæ poſſibilitatis enarrare: Quomodo etiam perſeuerabant vnanimiter in orationibus die ac nocte, & quomodo proſternebant ſe ante ſummum altare poſt matutinas,poſtulantes auxilium de ſancto, vt dignaretur Deus tueri eos. O quoties replicauit pater Prior illam orationem Dauid: *Ego ſum qui peccaui,ego qui inique egi. Iſtæ oues quid fecerunt? Vertatur obſecro manus tua in me, & in domum patris mei.* 2.Reg. 24.
Et illud: *Pater ſancte ſerua eos in nomine tuo,quos dediſti mihi.* Io.17. Taceo de multis alijs lugubribus conuentionibus & actionibus,quæ ibi geſtæ fuerunt.

Interea dum hæc ita ſe haberent,opponente ſe fortiter patre murum pro domo Iſrael, & ſtante ex aduerſo pro omnibus ſibi commiſſis, & nec minis nec blandicijs cedente,ſed præſtolante aduentum Conſiliariorum domini regis,qui edictum eius exequerentur,reueren-

uerendus pater Robertus Laurẽs, Prior domus Bellæuallis, noſtræ tamen domus profeſſus, ad Londonias acceſſit viſitandi gratia, ſi cuncta proſpera eſſent erga patrem noſtrum & pecora ſua: Erat enim vir planè religioſus, & pietate plenus. Et infra biduum contigit, & reuerẽdum Patrem Auguſtinũ Vuebſter, profeſſum domus de Schene, gerentem prioratum domus viſitationis beatiſſimæ Mariæ, pro negotijs domus ſuæ ad ciuitatem Londoniarum etiam aduenire: Qui diuertentes ad domum noſtram, audierunt in quibus malis & periculis conſtituti eramus, & quo furore exarſit in nos Dominus Rex. Intimatum enim erat ei, quod Prior cum conuentu illius domus præparabat ſe ad reſiſtendum, propter quod nimio furore agitabatur.

CA-

CAPVT X.

De captiuitate torturaque trium Priorum & martyrio eorum propter confeſſionem fidei, & Eccleſiæ Catholicæ.

TVnc illis tribus reuerendis patribus Prioribus conſiderantibus iram regis eſſe nunciũ mortis, illam mitigare ſi cõmode potuiſſent, communi cõſilio decreuerunt, vt exitum rei committerent iudicio Dei, & illi anticiparent & præoccuparent tempus expectati aduẽtus Conſiliariorum Regis, eundo ad dictũ Dominum Thomam Crouvvell, conſtitutum à domino rege ſuum Vicariũ in omnibus negotijs, ad implorãdum, quatenus eius interuentu à regis edicto poſſent eximi, vel aliquam mitigationem ſiue alleuationem, à tenore & rigore decreti in iuramenti præſtatione

obti-

obtinere. Ad quem cum acceſſiſſent hi tres reuerendi patres, eique ſua deſideria ſupplicationesq́; humillime expoſuiſſent, nullo modo annuebat petitioni eorum, ſed eos tanquam rebelles in carcerem turris Londonienſis retrudi iuſſit. Ad quos, cum per vnam ſeptimanam ibi detēti fuiſſent, ipſe cū multis alijs ex Conſiliarijs Regis deuenit, propoſiturus eis decretum Parlamenti, quod fuit, Vt authoritati domini Papæ abrenunciarent, ipſumq́; falsè, violenter ac extorte vſurpaſſe ſuam primariā poteſtatem faterentur, & omnes alias externas poteſtates, iuriſdictiones & obedientias abnegarent, cuicunq; etiā perſonæ vel ordini debitæ eſſent aut promiſſæ: Soli regi ſuiſq; obtemperarent, & ipſum Regem ſupremum caput Eccleſiæ, tā in ſpiritualibus quàm temporalibus, acceptarent, crederent, & affirmarent. Cumque reſpondiſſent patres noſtri, ſe conſenſuros omnibus,

quæ

quæ & in quantum lex diuina permi-ſerit, ſubiunxit ille, Nullam exceptio-nem admittam, ſiue lex diuina permi-ſerit, ſiue non: Hoc integrè, plenariè, ſynceriter in corde, & cum iuramento publico in ore affirmabitis, & firmiter tenebitis. Replicauerunt noſtri beatiſſi mi patres, Eccleſiam Catholicam aliter ſemper tenuiſſe ac docuiſſe. Reſpondit ille, Non curo Eccleſiam, vultis conſen tire, an non? Dixerunt illi, ſeſe propter timorem Dei non auſos eſſe contraire, ac deſerere Eccleſiam Catholicam, pro eo quod diuus Auguſtinus dicit, ſe no-luiſſe credere Euangelio Chriſti, niſi quia ſancta Orthodoxa Eccleſia ita eũ inſtruxit ac docuit. Tunc iuſſi ſunt ite-rum recludi in carcere.

Die autem ad hoc deſtinato, produ-cti ſunt ad tribunal, vbi cum ſuper hoc negocio denuo fuiſſent requiſiti, peni-tus contradixerunt, dicentes ſe nullo pacto legi Dei, doctrinæ atq; conſuetu

dini

dini ſanctæ matris Eccleſiæ, vel in minimo velle contraire. Quo audito, mox electi fuere duodecim viri ſecundum conſuetudinem iuris, qui ſub præſtito ſuo iuramento, de hac re tractarent, vtrum illi tres viri, pro eo quod noluerunt acquieſcere ac ſubiacere decretis Parlamenti, digni eſſent morte an non: Qui hoc mandato habito, ſententiam ſuam diſtulerunt in craſtinum. Ventilata autem inter eos per totum illum diem hac cauſa & quæſtione, contradixerunt omnes, & cōcluſerunt innocentes fore, & immunes ſanctos patres noſtros à tranſgreſſione legis, ſeque nullo modo inuenire eos poſſe tāquam reos occidendos. Interim ſuſpicatus ille Vicarius domini regis, bonam cōſcientiam illorum duodecim virorum, veſpere primæ diei, antequam palam ederent ſuum veredictum, miſit ad eos ſciſcitandi gratia cauſam tantę dilationis, & quidnam facere intenderent. Illi

verò

verò nuncio intimauerũt, tam ſanctos viros ſeſe non auſos fore, vt malefacto- res morti adiudicarẽt: Qui renuncians hæc domino ſuo, in iram concitatus, ſine mora remiſit ad eos dicens. Si vos eos culpabiles non inueneritis, voſipſi mortem tranſgreſſorum ſubibitis. Illi tamen has minas paruipendentes, fir mauerunt ſermonem ſuum, & tũc tem poris noluerunt conſentire. Quod il- le audiens, mox venit ad eos, & per ſuas comminationes crudeles, cõpulit eos reddere veredictum, vel potius falſum dictum ſuum, in condemnationem pa trum noſtrorum, reosq́ue eos condem- nare læſæ maieſtatis. Quo veredicto, per eos in craſtino propalato, data eſt à iudicibus ſententia mortis ſuper patres noſtros, eius ſcilicet, quę in reos crimi- nis læſæ maieſtatis dari conſueuit. Et ſic denuò in carcerẽ detrudi iuſſi ſunt, vbi & manſerunt diebus quinque, per quos multas moleſtias paſſi ſunt, illisq́;
ſtan-

ſtantibus in magna conſtantia aduerſus eos, qui ipſos deprimebant, mandatum fuit, vt ad mortem educerentur. Supplicium ſiue modus mortis (ſi modus dici poſſit, vbi ſupra omnem humanum modum ſæua crudelitas & crudelis Tyrannis exaggerabatur) talis fuit.

Educti de carcere, ſtatim deiecti erant ſuper vimicillum, vulgariter Ahyrdle dictum, & reſupini huic alligati fuerunt, toto corpore extenſo in longum. Et ſic ſuper hoc accubantes, retro ad calces eqnorum per totam ciuitatem trahebantur, quouſque deuenerunt ad locum bubali, vbi omnes ſcelerati plecti conſueuerunt: Qui locus diſtabat ab illo carcere, vna leuca vel miliari gallico. Quot grauamina quantosque cruciatus per totam viam illam pertulerunt, quando modo per turgida & aſpera loca iter haberent, modo per aquoſa & lutoſa, quæ in via admodum

dum abundant, traijcerentur, quis enarrare ſufficiat? Sicque perductis illis ad locum determinatū, ſanctus pater noſter primus ſoluebatur. Tunc ſpiculator genu flexit (vt moris eſt illius patriæ) ante eum, petens ſibi indulgeri opus illud crudele in eum exercendū. O bone Ieſu, quis non fleret, Chriſti ſeruum ſi videret in tāto ſupplicio? Quis poſſet non contriſtari, tam ſancti viri benignitatem contemplando, quàm benignè & modeſtè allocutus fuerit ſuum interemptorem, quàm dulciter amplexatus & oſculatus, & pro eo & cęteris aſtantibus quàm pie rogauerit? Deinde iuſſus eſt ſcalam aſcendere ad patibulum, vbi ſuſpendendus erat, qui mitiſſime obtemperans, aſcendit. Tūc vnus ex Conſiliarijs domini Regis, qui ibi ſtabant cum multis milibus hominum ad tale ſpectaculum concurrentium, petijt ab eo, ſi annuere vellet regiæ iuſſioni & decreto Parlamenti: Si

vellet, venia ſibi daretur. Reſpondit conſtans martyr Chriſti, Teſtem inuoco omnipotentem Deum, & vos omnes obſecro, idem pro me in terribili die iudicij atteſtari, quod hic moriturus publice, profiteor me hanc inobedientiam & renitentiam contra domini noſtri Regis voluntatem, non ex aliqua pertinacia, malitia, ſiue animo rebellionis committere, ſed ſolummodo ob timorem Dei, ne eius maieſtatem offendam ſupernam, eò quod ſancta noſtra mater Eccleſia aliter decreuit & ſtatuit, quàm ipſe rex veſter cum ſuo Parlamento ordinauit, per quod obligatus ſum in conſcientia mea, etiam paratus & non turbatus, hæc, & omnia quæ poſſunt infligi tormenta, pati potius, quàm Eccleſiæ doctrinæ aduerſari. Orate pro me, & miſereamini fratrum meorum, quorum Prior fui indignus. Et his dictis, inducias petijt à lictore, donec finiſſet orationem ſuam,

quæ

quæ erat: *In te Domine ſperaui*, vſque: Pſ.10.
In manus tuas, incluſiuè. Qua dicta, & ſigno dato, euerſa eſt ſcala, & ſic ſuſpenſus erat. Et mox vnus aſtantium, antequam ſancta eius anima exiret à corpore, abſcidit funem, ſicque decidens in terram, paululum palpitare & reſpirare cœpit.

Tunc in alium locum adiacentem tractus fuit, vbi veſtibus omnibus violentiſſime extractis, nudus ſuper prædictum vimicillum ſiue traheam rurſus diſtenditur. In quem mox cruentus lictor nefarias ſuas manus miſit. Primo eius verenda abſcidit, deinde ventrem eius dirupit, & viſcera vniuerſa, cor quoque & omnia interiora ſua euulſit ac proiecit in ignem: Ipſo interim beatiſſimo patre noſtro, non ſolum non rugiente clamoribus, præ intolerabili illo dolore, verumetiam ècontra per hoc totum tempus, donec cor eius erutum erat, continue orante, & ſupra huma-

num modum patientiſſime, manſuetiſſime & tranquiliſſime ſe habente: ita, vt mirarentur non ſolum præſides, verumetiam omnis plebs, quę videbat. Et in vltimo ſpiritu conſtitutus ac pene euiſceratus, dulciſſima voce clamabat. Pijſſime Domine Ieſu, miſerere mei in hac hora. Et (vt fide digni viri affirmauerunt) tortori dixit, in ipſa euulſione cordis ſui, Bone Ieſu, quid facies cum corde meo? Et hæc dicens, ſpiritum exhalauit. Poſtremò caput eius abſciſum erat ac truncatum, corpus in quatuor partes diuiſum. Hoc modo iſte ſanctus filius veſter, fidelis inuentus eſt vſque ad mortem, reuerende pater. Migrauit autem ex hoc mundo ad Dominum, quarto die Maij, Anno Domini M. D. XXXV. ætatis ſuæ quadrageſimo octauo. Prioratus verò ſui quinto, tanquàm paſtor bonus,
Io. 10. qui animam ſuam poſuit, non ſolum pro ouibus ſuis, ſed & pro iuſtitia & fide

de Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Iſto ſancto patre ita occiſo, alij duo prænominati venerabiles patres, Robertus,& Auguſtinus, cum quodam religioſo viro, nomine Reginaldo, ordinis ſanctæ Brigittæ, eodem crudeliſſimo genere mortis ipſo inſtanti ſucceſſiue vexati, vita hac fuerunt priuati: Quorum omnia morticinia caldarijs ſunt iniecta,& aliquantulum lixa,& ſic demum per diuerſa loca ciuitatis ſuſpẽſa. Et vnum brachium patris noſtri ad portam domus noſtræ ſuſpendebatur: Quod quidem brachium, pendebat ibi vſque poſt duos dies tranſmigrationis noſtræ in Babylonem. Tertiò autem die contigit duos ex noſtris per illam portam tranſire: vnum recedendo à domo noſtra, & alterum accedendo. Et dum per euentum obuiationis mutuæ conſiſterent ſermocinando, illud ſanctiſſimum brachium decidit ad terrã, nullo alio vidente, quod valde rarò ini

bi viſum eſt propter frequentationem viatorum. Idcirco quaſi pro miraculo illud nos ſuſcepimus, & in loculo poſuimus cum ſanguinolento cilicio ſiue induſio eiuſdem patris noſtri, in qua martyrizatus fuit, & cum cauſa ipſius mortis deſcripta, per manus ſācti Vuilhelmi ex Meuvve, quam ille miſiſſet ad reuerendum patrem, præſidentem in domo veſtra, ſi vita comes fuiſſet. Loculum autem recōditum in ſubterraneo loco repoſuimus, donec congreget Deus congregationem populi ſui, & propitius fiat. Hoc genus mortis & ſupplicium eos ſubijſſe, palam eſt: hācque eſſe cauſam & occaſionem necis eorum & non aliam, non ſolum teſtantur actus & ſtatuta Parlamenti, verum etiam ipſe ſanctus pater noſter. Poſtquàm enim ſententia mortis ſubeundæ in eum data fuit, omnia interrogata & reſponſa ſua in hoc negocio, ſcripſit propria manu in pugillari: Quem

pugillarem miſit ad patrem Vuilhelmum iam dictum, procuratorem domus noſtrę, qui mihi miſero dedit eundem, quem & ego poſtmodũ cuidam Hiſpano, viro probo & deuoto, nomine Petro de Bardis, contuli: Qui mihi promiſit, eũdem pugillarem cum portiuncula induſij ſancti patris noſtri, ſanctiſſimo domino Papæ, aut reuerendo patri tunc præſidenti in domo veſtra, ſe miſſurum. Hæc idcirco retuli, quia aliqui mediocris cenſuræ dicunt, ſanctum patrem noſtrum cum fratribus ſuis conſpiraſſe in mortem domini regis, & ideo vltionis iuſtæ ſubijſſe ſentẽtiam. Quod penitus falſum eſt. Et quid egemus teſtibus? Nos ipſi, qui viuimus, qui relinquimur, audiuimus ex ore ipſius domini Cromvvell cauſam. Et oppoſuit nobis eandem, quoties ad nos venit, ſub eadem forma & cum eiſdem verbis. Synceriter, integrè & ſine aliqua ſimulatione, iureiurando ab-

negabitis authoritatem Papæ, & omnium ſuperiorum veſtrorum, ſicut ſupra recitaui.

CAPVT XI.

De trium aliorum Patrum trucidatione, & reſiduorum afflictione continua.

HIS ſanctis ita trucidatis, ob hanc quoque cauſam infra tres ſequẽtes hebdomadas, quidam infimę conditionis homines, & nullo nomine digni, ad præfatum domini regis Vicarium acceſſerunt, poſtulantes ab eo authoritatem, plures Cartuſienſes illudẽdi & affligendi. Qua libenter conceſſa, concito ad nos venerũt gradu, ac tres alios venerabiles patres (qui capita remanſerant) rapuere, ſcilicet patrem Hunfridum Middelmore, tunc Vicarium

exi-

Digitized by Google

exiſtentem,& antea procuratorem domus: patrem Vuilhelmum ex Meuvve, remotum à Vicariatu procuratorem factum, & patrem Sebaſtianum Nendegate, ſacerdotem & monachum eiuſdem noſtræ domus: hos tres illi immiſericordes duxerunt ignominioſe ad fœtidiſſimum carcerem, vbi illos per duas integras hebdomadas cathenis ferreis circa colla & crura iniectis, conſtrinxerunt,& alligauerunt eos duriſſime, cum maxima crudelitate, erectos ad poſtes & columnas domus, abſque vllo reuelamine vel ſolutione,pro quacunque neceſſitate facienda. Illis hebdomadibus tranſactis, pręſentati erant concilio ſeorſum, vbi interrogati fuerunt de eodem articulo, ob quem pius pater noſter antea peremptus fuerat. Et eodem modo eis proponebatur, quo & patri. Cumque ſe nolle decretis & conſuetudini ſanctæ matris Eccleſiæ contraire, conſtantiſſime profiteren-

rentur, eiſdem ſupplicio, tormento, & morti adiudicati ſunt, & eadem infra decem dies paſſi ſunt, quæ & pater. Hi tres iuuenes erant ætate, ſenili tamen animo, gratia & virtutibus pleni præclaræque proſapiæ, & tertius eorum, pater Sebaſtianus, fuerat enutritus in domo domini Regis, omnes apprime docti, & magnæ conſtantiæ, audacter allegantes de ſcripturis ſanctis ante tribunal Iudicum, quòd Rex non potuit ſibi vendicare ex debito & authoritate iuris diuini, illam ſupremitatem & primatum Eccleſiæ, quam Papæ & ſacerdotibus tribuit Ieſus Chriſtus Dominus noſter: iueruntq; ad mortem quaſi ad epulas, ſuſcipientes eam cum maxima conſuetudine & patientia cordis, alacritate corporis, & hilaritate vultus, ſpe vitæ æternæ, Anno Domini M. D. XXXV. die XIX. Iunij.

A morte iſtorum ſanctorum fratrũ noſtrorum, duo fluxerunt anni, priuſquam

quam

quam plures incarcerabantur, non tamen ſine ingenti noſtra tribulatione. Iam enim aduenerat tempus, quale nõ fuerat à diebus antiquis. Antea alij pugnauerunt pro nobis, & nos ſiluimus: modo verò extrema neceſſitas compulit vnumquenque, pro ſe rationem reddere, & ſuper cuſtodiam ſuipſius ſtare, omnibus alijs adiutoribus interdictis, & à nobis excluſis. Nam non deerat certamen nobis, ne vna quidem hora per quatuor continuos annos præteritos, qua à tribulationibus liberi eſſe potuiſſemus: aut foris erant apertæ pugnæ, aut intus timores, prę expectatione ſuperuenturæ tribulationis. Mors deſiderabatur, ſed fugiebat à nobis. Nam tædio nos ſuperare nitebantur. Præpoſiti regimini domus à captione ſancti Vicarij & ſuorum ſociorũ, erant duo ſæculares, qui ſęculariter ſecundarie & nimium inhumane tractauerunt conuentum. Paſcebant ſemetipſos ſa-

tis

tis delicate, ſed conuentum fame & ſiti pauerunt. Auferebant enim cibaria ab eis, conſtituentes eis parum caſei, aut modicum quid tale pro alimonia qualibet die: Introduxerunt quoq; non Hebræos, ſed ebrios, non à vino, ſed à malitia, qui illuderent & colaphis cæderẽt nos vbicunque potuerunt apprehendere: Subintroierunt & alij exploraturi libertatem noſtram. Habuimus tamen tantam fiduciam & audaciam, vt auſi fuerimus ſcripturis & rationibus dimicare contra talem regem. Cũq; repeřiſſent, quod fons, qui influebat aquæductum noſtrum (conſtantiam dico & fortitudinem illorum, qui non ceciderunt) à parte auſtrali extra ciuitatem dirigeretur in nos (nam per gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei, & teſtimonium autenticorum doctorum, defendebãt ſe viriliter fratres, parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti eos rationẽ de ea, quæ erat in eis, fide & ſpe)

hunc

hunc aquæductum bellantes in nos inciderunt. Abſtulerunt enim à nobis libros, quos habuimus in cellis noſtris, vt per hoc inermes & aridi à ſiti efficeremur. Erant tamen non longè à muris fontes ſaluatoris, ex quib9 furtim hauriebatur in gaudio aqua ſalutaris ſapiẽtiæ, ſalientis in vitam ęternam: cui non potuerunt contradicere, nec ipſam tollere omnes aduerſarij noſtri. Et, quod omittendum non eſt, quamuis aliqui noſtrum ita ſe munierunt clypeo doctrinæ, pleriſq; tamen illorum plus cõtulerũt, & acutius ac intimius tranſgladiauerũt corda aduerſariorum noſtrorum, ſancta innocentia & ſimplicitas; quibus armati, terminos, quos poſuerunt patres noſtri, noluerunt tranſgredi, ſed vt ſancta mater Eccleſia eos docuit, hoc firmiter ſe tenere ſemper decreuerunt, & ore confeſſi ſunt.

Inſuper præter omnia prædicta mala, inſiſtebãt Conſiliarij domini Regis,

qui

qui creberrime veniebant ad nos, cum minis & adulationibus, vt à propoſito deflecterent nos, qui frequenter nobiſcum tam diu in capitulo manſerunt, quod nec veſperas nec matutinas in Eccleſia cantando perſoluere poteramus, propter tardum eorum digreſſum, per quæ maximum tædium intulerunt cõuentui: Præter quotidianum eiulatum, & fletum parentum & amicorum aliorumque ſuperuenientium, qui moliebantur ſuis ſophiſticis argumentis, & perſuaſionibus ſeparare nos à charitate Chriſti. Tunc tempus probationis & experientiæ aderat, ad quid quenque ſua traheret voluptas, ad Deum, an ad Diabolum. Libertas carnalis (quæ eſt vera Dæmonum & vitiorum ſeruitus) concedebatur omnibus exire volentibus: ſed gratias Deo, tanta erat ibi ſanctitas vitæ, conſtantia in animo, modeſtia in verbis, hilaritas vultus, alacritas in operibus, & tale moderamen in omnibus,

nibus, quod conturbati ſunt omnes, qui videbant eos: Quanquam Priore orbati erant externo, & pupilli facti abſque patre, vnicuique tamen ſua conſcientia Prior erat, interne dirigens ac inſtruens eos in omnibus. Super quæ attonitus ille Vicarius Regis, nolens vinci à bono, quatuor ex noſtris quadam die Dominica iuſſit rapi extra conuentum, dum eſſent in celebratione ſummæ Miſſæ, & deduci ad Eccleſiam Cathedralem, vbi concurſus totius ciuitatis frequentabatur, vbi etiam omnes nobiles & primates totius regni eodem die aderant, propter ſermonem declamandum per quendam reuerendum patrem & Epiſcopum. Quo cum noſtri adducti fuiſſent, in loco celebri ſtatuebantur, adhibita etiam diligenti cuſtodia vicecomitum ciuitatis, ſermoneq; finito, remiſſi erant domum. Non pertinet ad rem, ſcribere quæ audierunt, ſed hoc tantum, quod non

profuit

profuit illis ſermo auditus, non admixtus fidei, ex his quæ dicta erant à paſtore ad ipſos.

CAPVT XII.

De conſtantium fratrum ſeparatione: De X. Fratrum incarceratione & morte, deq; remanentium fratrum deceptione, vt iurarent in verba Regis.

COnſiderantes itaque domini Regis Conſiliarij caſſam fore omnem ſuam induſtriã & laborem, & quod nullo modo peruertere eos poſſent, iniqua pietate commoti, ſeparauerunt eos ab inuicem, emittentes tres ex prædictis quatuor, adiuncto & alio (qui fuiſſet quartus prima die, ſi non ſacerdos hebdomadarius eadem die extitiſſet) in duas alias domus noſtri ordinis, in extremis regni partibus, quarto die Maij,

Anno

Anno Domini M. D. XXXVI. eodem ſcilicet die, quo & ſanctus pater noſter paſſus eſt, anno euoluto. In hoc autem menſe, & menſe Iunij, per continuos quatuor annos, maximè efferbuit impetus tribulationis noſtræ, quamuis & alijs temporibus non delectabantur magnopere in multitudine pacis. Annô Domini M. D. XXXIV. prima incarceratio patris noſtri accidit, in menſe Maij. Eodem menſe, anno ſequenti, paſſio eius fuit facta, & incarceratio ſancti patris Vicarij cum ſocijs ſuis. Tertio anno hæc prætacta diſperſio fratrum, quæ facta fuit non ſine lamentabili præuia moleſtia, & perturbatione totius conuentus. In quarto quoque anno menſe Iunij, alia incarceratio decem inſimul fratrum, vt infra patebit: In quo etiam menſe, anno ſecundo, paſſus eſt ſanctus pater Vicarius, cum ſuis ſocijs. Et quemadmodum legitur, omnes perſecutiones

ſancti Thomæ Cantuarienſis Epiſcopi, ferijs tertijs accidiſſe; ita & incarceratio & interemptio ſancti patris noſtri. Paſſiones inſuper reuerendi patris ſancti Ioannis Epiſcopi Roffenſis, & beati domini Thomæ Mori, exequutæ fuerunt ferijs tertijs. Pater noſter cum ſuis, vt patet, Epiſcopus Roffenſis X. Calendas Iulij, Anno Domini M. D. XXXV. Et dominus Thomas Morus ſexto die Iulij eodem Anno, perempti ſunt. Sed ad rem reuertamur.

Noſtris quatuor ita eiectis & diſperſis, cogitauerunt Conſiliarij cogitationem peſſimam, vt inferrent manum ſuper eos, qui deſerti fuerunt, quaſi fuiſſent abſque muro, vectibus & portis. Et venerunt cum inhiante ore rapere & diſpergere gregem, ſed benedictus Deus, qui non dedit eos in captionem, dentibus eorum manſerunt immobiles, firmati ſupra petram. Tunc miſerunt

ſeruſit octo illorum ad quandam domum ordinis ſanctæ Brigittę, vocatam Syon, diſtantem à ciuitate ſeptem miliaribus, vt ab inhabitantibus in ea perſuaderentur, conſentire Regi. Erant enim ibi multi viri famoſi & religioſi certe, & iſti frenauerunt ac reſtrinxerunt audaciam & conſtantiam iuuenum noſtrorum, hac ſolummodo occaſione. Supremus nanque confeſſor ac rector illius conuentus, in extremo mortis articulo conſtitutus erat, tempore eodem, quo fratres noſtri inibi extiterunt: Qui conuocans eos ad ſe, ait. Obſecro vos benigniſſimi fratres, vt mihi ignoſcatis. Ego enim ſum reus, & cauſa mortis reuerendi patris veſtri: Ego animaui eum ad cœptum propoſitum mortis ſubeundæ, pro cauſa, qua & ipſe paſſus fuit, & vos huc adducti eſtis. Modo tamen aliud inij conſilium, & conuenientem non fore cauſam illam mortis ſubeundæ perſpicio.

Hic diabolus p hunc virum locut⁹ eſt, ſicut olim per ſerpentē Euam ſeduxit aſtutia ſua: Hic eos decipit mendacijs ſuis, ſicut falſus propheta ve

rū Dei prophetam ſeduxit, quē Dominus ad Hieroboam miſit.

cio. Quibus auditis, aliqui ex noſtris, quaſi ſeni ac iudici populi, & in extremis iacenti crediderunt ei. Sed domum reuerſis, renitebatur conſcientia, renuêruntque tunc obedire voci incantantis. Quod domini Regis Conſiliarij videntes, quaſi ſagittis paruulorum plagati, verſi ſunt in furorem, & domus euerſionem comminati ſunt, niſi conſentirent. Noluerunt per hos tres annos mittere in eos manus mortis, quàm diu ita omnes adunati fuerunt. Triplex funiculus non facile rumpitur. Hoc quoque prædictum erat nobis, à viro eximiæ ſanctitatis in domo noſtra, qui moriebatur diu ante hoc tempus, cui tum omnipotens Deus ea, quæ pateremur, in veritate reuelauerat. Qui dicere nobis conſueuit, Nolite terreri fratres, ſitis vnanimes in domo & in Domino. Nunquàm dominabuntur vobis inimici veſtri, donec diſſentieritis abinuicem. Horum verborum veritatis-

rita-

ritatem iam euidentiſſime experti fuimus.

Nunc enim cecidit corona capitis noſtri. Diuiſa quippe eſt maceria: vna pars ſequebatur Hieroboam, qui peccare fecerat Iſrael, & altera adhæſit domui Dauid, memorans iuſtitiæ Dei ſolius, quam didicit à iuuentute ſua. Vna pars conuẽtus, videntes anguſtiam rei periculum ſubuerſionis domus imminens, & quòd nihil profecerint in reſiſtendo; ſed totus mundus poſt regem abijt, tædio affecti, commiſerunt ſe in periculo miſericordiæ diuinæ, licet nõ abſque graui conſcientiarum ſuarum læſione, & cum multis lachrymis conſentientes regiæ voluntati: Idque ob hoc ſolummodo, ne deleretur vna tribus ex Iſrael. Acceperunt ſacramentum iuramenti, dicentes in cordibus ſuis Domino dum proponebatur: Tu ſcis Domine, quàm falſum & iniquum ſit, quod iſti extorquent à nobis: Tu

ſcis etiam, quod exceptiones, alleuationes ac epikeias allegauimus, & illi nobis conſenſerunt: Tu inſuper vides anguſtiam temporis, & quod minantur euerſionem domus, ſi non conſen-
Iob 2. ſerimus. Sed *pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima ſua*. Non ſunt facienda mala, vt eueniant bona. Cum corda omnium noſti, & quàm libenter reniteremur eis, obſecramus clementiam tuam, vt modum iſtum, quẽ exequimur forinſecus in poſitione manuum noſtrarum ſuper librum ſancti Euangelij, & eum oſculando, non reſpicias, neque accipias quaſi affirmantes ſimus ſiue conſentientes regiæ voluntati, ſed tantummodo ſuſcipias in venerationem ſacrorum verborũ in Euãgelio deſcriptorum, hanc externam noſtram ſimulationem, ob præſeruationem domus, ſi tuæ bonitati placuerit. Hæc eſt qualiſcunque licet friuola excuſatio, quam pro titubantibus allegare poſ-

re poſſum. Et certiſſime ſcio, quòd re vera ita acta ſit: Sed non in hoc iuſtificati ſumus, nolo recitare hiſtoriam Naaman, nec aliud inſerere de libro Baruch, ad hanc ſtimulationem nos inducens, ne declinem cor meum ad excuſandas excuſationes in peccatis, ſciens quòd ſcriptum ſit: Niſi iuſtitia veſtra præcelluerit iuſtitiam Scribarum & Phariſæorum, non intrabitis in regnum cœlorum.

Et hoc in veritate comperientes reſidui de conuentu, noluerunt facere præſeruationem lapideæ domus precioſiorem quam ſe, ſed præponentes ſtatim materiali domui ſalutem animę ſuæ, cuncta quæ habuerunt, libenter dederunt pro anima ſua, & nullam ſuſcipere voluerunt redemptionem per aliquam ſimulationem, ſed conſtanter contradixerunt Regi, vt meliorem inuenirent reſurrectionem, & domum non manufactam haberent in cœlis.

Digitized by Google

Numerus iſtius reſiduæ partis fuit denarius, tres ſacerdotes, quorum vnus vocabatur Richardus Beerer, alter Thomas Iohunſon, & tertius Thomas Greenez, vnus Diaconus, vocatus Ioannes Dany, & ſex cōuerſi, qui fuerunt, Vuilhelmus Grenevvode, Thomas Scryuē, Robertus Salte, Vualterus Perſon, Thomas Redyng, & Vuilhelmus Horne, omnes profeſſi eiuſdem noſtræ domus Londonienſis. Et hi omnes retruſi erant quarto Calendas Iunij, Anno Domini M. D. XXXVII. in carcere fœditiſſimo, in ciuitate vocata Nenugate, vbi omnes in breui, vno excepto, propter ſqualorem & fœtorem carceris moriebantur. Quod audiens ille prænominatus Regis Vicarius, admodum ægre tulit, duriuſque vexaturum ſe eos, ſi vixiſſent, cum magno iuramento affirmabat: Ille autem frater conuerſus ſuperſtes, in carcere nomine Vuilhelmus Horne, per quadriennium

nium

nium ibi manſit incolumis. Tandem eductus, quarto ſcilicet die Nouẽbris, Anno Domini M. D. XLI. mortẽ, quam & reuerẽdus pater noſter paſſus eſt, & ipſe finiuit vitam ſuam, euiſceratus & in omnibus dilaceratus mẽbris, ſicque patrem ſequuta eſt ſua proles, inter omnes diutiſſime & duriſſime vexatus, & necatus pro amore Ieſu, & pro fide ſponſæ ſuæ Eccleſię Catholicæ, potius quàm falſum dicere aut iurare voluiſſet.

CAPVT XIII.

De duorum reſiduorum fratrum ſuſpenſione, & finali conuentus & domus deſolatione.

PRæterea dum hæc ita circa nos agerentur, facta eſt commotio magna in regno, & inſurrectio vulgi aduerſum Regem: Qua ſedata, quidam nobilis,

vicinus illi domui, vbi duo prædicto-
rum quatuor diſperſorum fratrum ho
ſpitabantur, adijt præfatum Regis Vi-
carium, ſuggerens ei, illos duos mona-
chos Cartuſianos domus Londonien-
ſis, quos miſerat in aliam domum eiuſ
dem ordinis, prope villam de Hulle,
adhuc rebellaſſe, nolentes obedire Re-
gis imperio. Quod ille audiens, dedit
ei poteſtatem tractandi eos ſecundum
legis rigorem. Qui deſiderata & præ-
optata iuſſa completurus, adduxit eos
foras in ciuitatem Eboracenſem, vbi
coram duce Nortfolciæ, in tempore,
ſcilicet quinto Idus Maij, anno Domi-
ni M. D. XXXVII. tritici reddi-
derunt menſuram, ſuſpenſi erant in ca
thenis, donec omnia oſſa eorum ab in-
uicem deciderent. Horum nomina
fuerunt, Ioannes Rhocheſter, & Iaco-
bus Vuannert, ambo monachi ſacerdo
tes & profeſſi ex domo noſtra Londo-
niarum. Alij duo cum eiuſdem expul-
ſi, in

ſi, in aliam partem regni poſt integrũ annum & dimidium, per viſitatores ordinis limitatos & conſtitutos, ab ipſo Regis Vicario miſſi fuerunt, ad prædictam domum ordinis D. Brigittæ, vbi aliqua diſceptatione cum eiſdem habita, incidebant tandem in illam ſimulationem (quibuſdam epikeis adhibitis) in quam & cæteri conſentientes regiæ voluntati, ſpei quidem fruſtratæ innixi, vaniſque perſuaſionibus & promiſſionibus illecti, abſtracti, & ſeducti. Promittebatur enim indelebilis inconcuſſaque ſtabilitas & præſeruatio domus, nobis conſentientibus regię voluntati. At nullam citius delęuerunt.

Infra annum enim, poſtquam nos conſenſeramus, irritum illi fecerunt ſuum pactum. Omnes nanque nos expulerunt à domo, duxeruntq; in Babylonem. Numero quidem duodecim profeſſos monachos, tres hoſpites, & ſex conuerſos profeſſos, Anno Domini

M. D.

M. D. XXXIX. die decima quinta Nouembris, die inquam amara valde, qua hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, domus noſtra ad extraneos, factaque domus ſtruthionum, lupanar, proſtibulum, diuerſorium ſcortantium, & frequentatus locus palæſtrarum & luſorum. In Eccleſia autem regia tentoria & arma bellica reponebantur, imagines non ſolum ſanctorum, ſed etiam ſancti crucifixi cultellis conciderunt, & pedibus conculcauerunt: ſuper altaria ſancta ſaltantes, choreis luſerunt & aleis, ac alia plura deteſtabilia & nefanda in illo loco ſacro, potius deflenda quàm recitanda, commiſerunt. Anno tamen penultimo tranſacto, mundata eſt domus noſtra ab his ſpurcitijs, & data cuidam militi, nomine Edimardo Northe, qui inibi iam ſibi conſtruxit palatium, de Eccleſia triclinium ſuum fecit, & propemodum totum clauſtrum euertit.

Hæc

Hæc eſt ſumma legationis meę, Reuerende Pater, & ille eſt ſomnus, quem dedit Dominus dilectis ſuis, filijs veſtris, quoniam fructus eſt iuſto. Itaque iudicauit eos Deus in terra, vt fructum plus afferrent in patientia, & maiorem gloriam acquirerent in hæreditate Domini: quam à Deo datam eſſe his ſanctis ſuis, qui fidem ſuam nunquam mutauerunt ab eo (quibus cooperantur omnia in bonum diligentibus ſe) non ambigimus.

De

CAPVT XIV.

De reuelationibus, quibus Dominus ſanctos Martyres ſuos poſt mortem glorificauit.

PRætermittens autem legem, & teſtimonia, etiam internam certificationem & teſtificationem in ſpiritu quibuſdam ex noſtris factas, de vita & gloria ſanctorum martyrum noſtrorum, paucis tangam quoddam miraculum, deinde manifeſtam viſionem & aliam reuelationem, *vt ſciatur in gentibus ſemen eorum, & germen eorum in medio populorum, ac omnes videntes & audientes, cognoſcant quia iſti ſunt ſemen, cui benedixit Dominus.* Quidam frater erat, nomine Richardus Crotes, in domo ſanctæ Annæ noſtri ordinis, ſita iuxta ciuitatem Conuentriæ, qui in breui poſt

Eſa. 61.

mor-

mortem ſancti patris noſtri, & prædictorum fratrum, prægrauatus tentationibus varijs, incidit in laqueum Diaboli, deſperando de miſericordia Dei, deſtinauitque ſe mergere in piſcinā quandam, quæ erat in horto conuentuali. Ad quod perficiendum, exiuit cellam ſuam intempeſtæ noctis ſilentio, circa horam quidem nonam: perueniensq; ad dictum locum, voluit ſe ſtatim immittere, & non potuit: Perambulansque ſuper ripam fluminis huc atque illuc, vſque ad horam vndecimam, ſæpe tentauit ſuum iniquum conceptū perficere, ſed ſemper præpediebatur. Cumq; conueniente ad matutinas conuentu, ipſe tardaret venire, egreſſus eſt infirmarius accerſitum eum, eoq; non inuento in cella, ſignificauit Priori: Qui cum alijs veniens in cellam abſentis, viderunt ſcalam innixam muro horti cellæ ſuæ, per quam ſuſpicati ſunt illum fugam feciſſe, hanc tamen nutu

Dei vnus illorum ſcandens, introſpexit in hortum conuentualem. Et ecce vidit ſtatim circa piſcinam lumen magnum, quod cum patri ſuo Priori alijſque aſtantibus indicaret, cucurrerunt illuc omnes cum feſtinatione. Quo ingreſſi viderunt fratrem ambulantem in vna parte piſcinæ, ſæpe conantem ſe mergere, & ſemper repulſum, lumenq; magnum non omnes, ſed duo tantum eorum viderunt in altera parte, in qua affirmabant pro certo, videre ſe etiam patres noſtros omnes qui paſſi fuerant, intromittētes ſe inter fratrem & aquā, quotieſcunque attentauit ſe immergere vel immittere. Cum verò iſti approximarent ripæ piſcinæ, diſparuit lumen, comprehenſumque fratrem, toto corpore trementem, vixque loqui valentem, duxerunt in cellam ſuam, vbi pyra accenſa, & ſpiritu eius aliqualiter refocillato, interrogauerunt eum, quid nam facere intendebat. Reſpondit ille, ſe

le,ſe perrexiſſe illuc, vt ſe immergeret, & citius liberararetur ex hac mortali vita,ſciens damnatum ſe eſſe, ſed non potui, ait. Detentus enim eram à quibuſdam,qui me introgreſſurum impedierunt,& ſe ſemper interpoſuerunt inter me & aquam: tamen neminem vidi, nec ſcio qui nam erant. Reuerendus pater illius conuentus, qui etiam huic ſpectaculo aderat, propalauit hoc quibuſdam fratribus in domo noſtra, addens inſuper eundem fratrem liberatum fuiſſe immediate à grauiſſima ſua tentatione.

Modo ad reuelationem venio. Duo erant fratres in noſtro clauſtro Londoniensi, pio & familiari amore adunati. Contigit autem vnum illorum, nomine Robertum Fabri, in breui poſt mortem reuerendi patris noſtri decidere in lectum ex infirmitate, qua denique & mortuus eſt. Ad quem ægrotantem acceſſit alter, nomine Ioannes Darley,

ſibi valde familiaris viſitādi gratia, qui inter cætera dixit infirmo. Dilecte frater, viam vniuerſæ carnis iam pergis, te intime obteſtor, quòd quando bene tibi fuerit, huc reuertaris Deo ita diſponente, & indices mihi quid actum ſit cū patribus noſtris, & in quo ſtatu ſint. Reſpondit alter ſe facturum quod petierat, ſi ita fuerit voluntas in cœlo. Poſt vnam ſeptimanam appoſitus eſt infirmus ad patres ſuos, iamq; quintus dies poſt eius obitum aduenit, & alter frater, qui viuus erat & incolumis, deambulabat in cella ſua circa horam quintam in aurora, orans & quid ſalubre ruminans in mente ſua. Apparuit ſubito frater, qui erat mortuus in veſte candida, & factus eſt ſocius itineris. Qui requiſitus, quis eſſet, reſpondit: Frater veſter, qui tali die migrauit ex hac vita. Interrogatusque quomodo ſecum eſſet, & cum patribus noſtris, Bene (ait) mecum eſt. In cœleſti gloria ſum, fruēs

Dei

Dei viſione glorioſa, Gratias ago Deo meo: ſed in multò minori & inferiori gloria ſum cõſtitutus, quàm patres noſtri, qui paſſi ſunt. Illi enim ſunt in magna gloria, pro martyrij palma coronati. Et pater noſter Prior huius domus, habet vnam coronam præ cæteris ſplendidiorem. Hoc dicto diſparuit.

Hæc viſio poſtmodum relata fuit Conſiliarijs domini Regis, qui accerſito fratre, cui oſtenſa fuit, poſt multas inquiſitiones & exprobrationes comminati ſunt ei, ne cuiquam eam intimaret, veſtræ tamen Fraternitati illam retuli, quo certiorem eam facerẽ, de gloria retributionis eorum in hæreditate Domini, tametſi illa per legem magis & teſtimonia innoteſcere queat, cum paſſi ſint pro veritate & iuſtitia, cui ex debito promiſſionis diuinæ debetur regnum cœlorum: de qua iuſtitia diſſonum eſt me loqui, cum ſim iniuſtus & eam dereliqui. Et certe ſi erubeſcere

poſſem, & mihi non eſſet cor prauum & malignum, immo diabolicum, mihi præ dolore & confuſione magis liberet plorare, quàm ſcribere, conſideranti, vbi ſum & vbi non ſum, quæ habeo & quæ amiſi, quo tendo & vnde excludor. Sed condoleat obſecro ſanctitas veſtra miſeriæ meæ, & ſubueniat mihi apud altiſſimum ſuis ſanctis orationibus, ne Dominus erubeſcat me, cum venerit in maieſtate ſua coram Deo & angelis ſuis, quem ego multipliciter erubui, & enormiter inhonoraui prauis actibus meis: Et conſtituat mihi locum habitationis in domo N. (cuius reuerendi patris Prioris, & deuoti conuentus importuna interpellatione, hoc ſcribendi onus aſſumpſi) vbi recondā & tegam perfecta pœnitentia pullos meos, quos genuit mihi miſeria mea in terra captiuitatis meæ, & recuperem annos per gratiam Dei, quos comedit locuſta in iniquitate & malitia mea.

Idem

Idem opto pro quodam deuoto fratre, nomine Ioanne Perdon, qui ſimul mecum peregrinatur in terra aliena, hoſpite in domo noſtra Londoniarum, tempore ipſo diſſolutionis: & pro quodam fratre conuerſo, nomine Hugone Taylour, eiuſdem noſtræ domus Londoniarum profeſſo, qui mecum huc aduenit. Et hoc munus non ſculptum & politum, ſed inſciolum & agreſte, non de manu offerentis aurum vel argentum aut lapides precioſos, ſed de vitulo nouello, cornua producente & vngulas, placido ac ſereno vultu accipiat quæſo benigno animo. Valeatque reuerenda Paternitas veſtra, quam ſeruet incolumem cum omnibus ſuis in vitam æternam pius & miſericors Ieſus Chriſtus Dominus noſter, Amen.

Numerus iſtius reſiduæ partis fuit denarius, tres ſacerdotes, quorum vnus vocabatur Richardus Beerer, alter Thomas Iohunſon, & tertius Thomas Greenez, vnus Diaconus, vocatus Ioannes Dany, & ſex couerſi, qui fuerunt, Vuilhelmus Grenevvode, Thomas Scryuē, Robertus Salte, Vualterus Perſon, Thomas Redyng, & Vuilhelmus Horne, omnes profeſſi eiuſdem noſtræ domus Londonienſis. Et hi omnes retruſi erant quarto Calendas Iunij, Anno Domini M. D. XXXVII. in carcere fœditiſſimo, in ciuitate vocata Nenugate, vbi omnes in breui, vno excepto, propter ſqualorem & fœtorem carceris moriebantur. Quod audiens ille prænominatus Regis Vicarius, admodum ægre tulit, duriuſque vexaturum ſe eos, ſi vixiſſent, cum magno iuramento affirmabat: Ille autem frater conuerſus ſuperſtes, in carcere nomine Vuilhelmus Horne, per quadriennium

nium ibi manſit incolumis. Tandem eductus, quarto ſcilicet die Nouẽbris, Anno Domini M. D. XLI. mortẽ, quam & reuerẽdus pater noſter paſſus eſt, & ipſe finiuit vitam ſuam, euiſceratus & in omnibus dilaceratus mẽbris, ſicq́ue patrem ſequuta eſt ſua proles, inter omnes diutiſſime & duriſſime vexatus, & necatus pro amore Ieſu, & pro fide ſponſæ ſuæ Eccleſię Catholicæ, potius quàm falſum dicere aut iurare voluiſſet.

CAPVT XIII.

De duorum reſiduorum fratrum ſuſpenſione, & finali conuentus & domus deſolatione.

PRætetea dum hæc ita circa nos agerentur, facta eſt commotio magna in regno, & inſurrectio vulgi aduerſum Regem: Qua ſedata, quidam nobilis, vici-

Digitized by Google

vicinus illi domui, vbi duo prædictorum quatuor diſperſorum fratrum hoſpitabantur, adijt præfatum Regis Vicarium, ſuggerens ei, illos duos monachos Cartuſianos domus Londonienſis, quos miſerat in aliam domum eiuſdem ordinis, prope villam de Hulle, adhuc rebellaſſe, nolentes obedire Regis imperio. Quod ille audiens, dedit ei poteſtatem tractandi eos ſecundum legis rigorem. Qui deſiderata & præoptata iuſſa completurus, adduxit eos foras in ciuitatem Eboracenſem, vbi coram duce Nortfolciæ, in tempore, ſcilicet quinto Idus Maij, anno Domini M. D. XXXVII. tritici reddiderunt menſuram, ſuſpenſi erant in cathenis, donec omnia oſſa eorum ab inuicem deciderent. Horum nomina fuerunt, Ioannes Rhocheſter, & Iacobus Vuannert, ambo monachi ſacerdotes & profeſſi ex domo noſtra Londoniarum. Alij duo cum eiuſdem expulſi, in

ſi, in aliam partem regni poſt integrũ annum & dimidium, per viſitatores or dinis limitatos & conſtitutos, ab ipſo Regis Vicario miſſi fuerunt, ad prædictam domum ordinis D. Brigittæ, vbi aliqua diſceptatione cum eiſdem habita, incidebant tandem in illam ſimulationem (quibuſdam epikeis adhibitis) in quam & cæteri conſentientes regiæ voluntati, ſpei quidem fruſtratæ innixi, vaniſque perſuaſionibus & promiſſionibus illecti, abſtracti, & ſeducti. Promittebatur enim indelebilis inconcuſſaque ſtabilitas & præſeruatio domus, nobis conſentientibus regię voluntati. At nullam citius deleuerunt.

Infra annum enim, poſtquam nos conſenſeramus, irritum illi fecerunt ſuum pactum. Omnes nanque nos expulerunt à domo, duxeruntq; in Babylonem. Numero quidem duodecim profeſſos monachos, tres hoſpites, & ſex conuerſos profeſſos, Anno Domini

M. D. XXXIX. die decima quinta Nouembris, die inquam amara valde, qua hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos, domus noſtra ad extraneos, factaque domus ſtruthionum, lupanar, proſtibulum, diuerſorium ſcortantium, & frequentatus locus palæſtrarum & luſorum. In Eccleſia autem regia tentoria & arma bellica reponebantur, imagines non ſolum ſanctorum, ſed etiam ſancti crucifixi cultellis conciderunt, & pedibus conculcauerunt: ſuper altaria ſancta ſaltantes, choreis luſerunt & aleis, ac alia plura deteſtabilia & nefanda in illo loco ſacro, potius deflenda quàm recitanda, commiſerunt. Anno tamen penultimo tranſacto, mundata eſt domus noſtra ab his ſpurcitijs, & data cuidam militi, nomine Edimardo Northe, qui inibi iam ſibi conſtruxit palatium, de Eccleſia triclinium ſuum fecit, & propemodum totum clauſtrum euertit.

Hæc eſt ſumma legationis meę, Reuerende Pater, & ille eſt ſomnus, quem dedit Dominus dilectis ſuis, filijs veſtris, quoniam fructus eſt iuſto. Itaque iudicauit eos Deus in terra, vt fructum plus afferrent in patientia, & maiorem gloriam acquirerent in hæreditate Domini: quam à Deo datam eſſe his ſanctis ſuis, qui fidem ſuam nunquam mutauerunt ab eo (quibus cooperantur omnia in bonum diligentibus ſe) non ambigimus.

De

CAPVT XIV.

De reuelationibus, quibus Dominus ſanctos Martyres ſuos poſt mortem glorificauit.

PRætermittens autem legem, & teſtimonia, etiam internam certificationem & teſtificationem in ſpiritu quibuſdam ex noſtris factas, de vita & gloria ſanctorum martyrum noſtrorum, paucis tangam quoddam miraculum, deinde manifeſtam viſionem & aliam reuelationem, *vt ſciatur in gentibus ſemen eorum, & germen eorum in medio populorum, ac omnes videntes & audientes, cognoſcant quia iſti ſunt ſemen, cui benedixit Dominus.* Quidam frater erat, nomine Richardus Crotes, in domo ſanctæ Annæ noſtri ordinis, ſita iuxta ciuitatem Conuentriæ, qui in breui poſt

Eſa. 61.

mor-

mortem ſancti patris noſtri, & prædi-
ctorum fratrum, pręgrauatus tentatio-
nibus varijs, incidit in laqueum Diabo
li, deſperando de miſericordia Dei, de-
ſtinauitque ſe mergere in piſcinā quan
dam, quæ erat in horto conuentuali.
Ad quod perficiendum, exiuit cellam
ſuam intempeſtæ noctis ſilentio, circa
horam quidem nonam: perueniensq;
ad dictum locum, voluit ſe ſtatim im-
mittere, & non potuit: Perambulanſ-
que ſuper ripam fluminis huc atque il-
luc, vſque ad horam vndecimam, ſæpe
tentauit ſuum iniquum conceptū per-
ficere, ſed ſemper præpediebatur.
Cumq; conueniente ad matutinas con
uentu, ipſe tardaret venire, egreſſus eſt
infirmarius accerſitum eum, eoq; non
inuento in cella, ſignificauit Priori:
Qui cum alijs veniens in cellam abſen
tis, viderunt ſcalam innixam muro hor
ti cellæ ſuæ, per quam ſuſpicati ſunt il-
lum fugam feciſſe, hanc tamen nutu
Dei

Dei vnus illorum ſcandens, introſpexit in hortum conuentualem. Et ecce vidit ſtatim circa piſcinam lumen magnum, quod cum patri ſuo Priori alijſque aſtantibus indicaret, cucurrerunt illuc omnes cum feſtinatione. Quo ingreſſi viderunt fratrem ambulantem in vna parte piſcinæ, ſæpe conantem ſe mergere, & ſemper repulſum, lumenq; magnum non omnes, ſed duo tantum eorum viderunt in altera parte, in qua affirmabant pro certo, videre ſe etiam patres noſtros omnes qui paſſi fuerant, intromittẽtes ſe inter fratrem & aquã, quotieſcunque attentauit ſe immergere vel immittere. Cum verò iſti approximarent ripæ piſcinæ, diſparuit lumen, comprehenſumque fratrem, toto corpore trementem, vixque loqui valentem, duxerunt in cellam ſuam, vbi pyra accenſa, & ſpiritu eius aliqualiter refocillato, interrogauerunt eum, quid nam facere intendebat. Reſpondit ille, ſe

le,ſe perrexiſſe illuc, vt ſe immergeret, & citiùs liberaretur ex hac mortali vita,ſciens damnatum ſe eſſe, ſed non potui, ait. Detentus enim eram à quibuſdam,qui me introgreſſurum impedierunt,& ſe ſemper interpoſuerunt inter me & aquam: tamen neminem vidi, nec ſcio qui nam erant. Reuerendus pater illius conuentus, qui etiam huic ſpectaculo aderat, propalauit hoc quibuſdam fratribus in domo noſtra, addens inſuper eundem fratrem liberatum fuiſſe immediate à grauiſſima ſua tentatione.

Modo ad reuelationem venio. Duo erant fratres in noſtro clauſtro Londonienſi, pio & familiari amore adunati. Cóntigit autem vnum illorum, nomine Robertum Fabri, in breui poſt mortem reuerendi patris noſtri decidere in lectum ex infirmitate, qua denique & mortuus eſt. Ad quem ægrotantem acceſſit alter, nomine Ioannes Darley,

ſibi valde familiaris viſitãdi gratia, qui inter cætera dixit infirmo. Dilecte frater, viam vniuerſæ carnis iam pergis, te intime obteſtor, quòd quando bene tibi fuerit, huc reuertaris Deo ita diſponente, & indices mihi quid actum ſit cũ patribus noſtris, & in quo ſtatu ſint. Reſpondit alter ſe facturum quod petierat, ſi ita fuerit voluntas in cœlo. Poſt vnam ſeptimanam appoſitus eſt infirmus ad patres ſuos, iamq; quintus dies poſt eius obitum aduenit, & alter frater, qui viuus erat & incolumis, deambulabat in cella ſua circa horam quintam in aurora, orans & quid ſalubre ruminans in mente ſua. Apparuit ſubito frater, qui erat mortuus in veſte candida, & factus eſt ſocius itineris. Qui requiſitus, quis eſſet, reſpondit: Frater veſter, qui tali die migrauit ex hac vita. Interrogatusq́ue quomodo ſecum eſſet, & cum patribus noſtris, Bene (ait) mecum eſt. In cœleſti gloria ſum, fruẽs

Dei

Dei viſione glorioſa, Gratias ago Deo meo: ſed in multò minori & inferiori gloria ſum cōſtitutus, quàm patres noſtri, qui paſſi ſunt. Illi enim ſunt in magna gloria, pro martyrij palma coronati. Et pater noſter Prior huius domus, habet vnam coronam præ cæteris ſplendidiorem. Hoc dicto diſparuit.

Hæc viſio poſtmodum relata fuit Conſiliarijs domini Regis, qui accerſito fratre, cui oſtenſa fuit, poſt multas inquiſitiones & exprobrationes comminati ſunt ei, ne cuiquam eam intimaret, veſtræ tamen Fraternitati illam retuli, quo certiorem eam facerē, de gloria retributionis eorum in hæreditate Domini, tametſi illa per legem magis & teſtimonia innoteſcere queat, cum paſſi ſint pro veritate & iuſtitia, cui ex debito promiſſionis diuinæ debetur regnum cœlorum: de qua iuſtitia diſſonum eſt me loqui, cum ſim iniuſtus & eam dereliqui. Et certe ſi erubeſcere

poſſem, & mihi non eſſet cor prauum & malignum, immo diabolicum, mihi præ dolore & confuſione magis liberet plorare, quàm ſcribere, conſideranti, vbi ſum & vbi non ſum, quæ habeo & quæ amiſi, quo tendo & vnde excludor. Sed condoleat obſecro ſanctitas veſtra miſeriæ meæ, & ſubueniat mihi apud altiſſimum ſuis ſanctis orationibus, ne Dominus erubeſcat me, cum venerit in maieſtate ſua coram Deo & angelis ſuis, quem ego multipliciter erubui, & enormiter inhonoraui prauis actibus meis: Et conſtituat mihi locum habitationis in domo N. (cuius reuerendi patris Prioris, & deuoti conuentus importuna interpellatione, hoc ſcribendi onus aſſumpſi) vbi recondā & tegam perfecta pœnitentia pullos meos, quos genuit mihi miſeria mea in terra captiuitatis meæ, & recuperem annos per gratiam Dei, quos comedit locuſta in iniquitate & malitia mea.

Idem

Idem opto pro quodam deuoto fratre, nomine Ioanne Perdon, qui ſimul mecum peregrinatur in terra aliena, hoſpite in domo noſtra Londoniarum, tempore ipſo diſſolutionis: & pro quodam fratre conuerſo, nomine Hugone Taylour, eiuſdem noſtræ domus Londoniarum profeſſo, qui mecum huc aduenit. Et hoc munus non ſculptum & politum, ſed inſciolum & agreſte, non de manu offerentis aurum vel argentum aut lapides precioſos, ſed de vitulo nouello, cornua producente & vngulas, placido ac ſereno vultu accipiat quæſo benigno animo. Valeatque reuerenda Paternitas veſtra, quam ſeruet incolumem cum omnibus ſuis in vitam æternam pius & miſericors Ieſus Chriſtus Dominus noſter, Amen.

EPILOGVS.

HÆc habui, quæ in præſentiarum de ſanctis illis Martyribus commemorarem, ſumma tantum rerum ſecutus faſtigia. Nam ſingula ad longum referre, quæ ipſe quidem non ex alijs accepi, ſed præſens comperi, quorumque omnium pars ego magna fui, nimis & mihi & Lectori fuerit tædioſum, cui rei geſtæ hiſtoriam ſimpliciter ob oculos ponere, non longis ambagibus vel exquiſitis commentarijs onerare viſum nobis fuit. Illud tamen velut auctarij vice adijciendum putaui, quòd nemo eorum, qui nobis perniciem, exitiumq; machinati fuerant, diu ſuperuixerit, diuturnamque voluptatem ex ſuis iſtis facinoribus perceperit: cum non multo poſt omnes vel violenta eaque ignominioſa morte perierint, vel alioqui ad ſummam egeſtatem peruenerint, inque extremas vitæ

huma-

humanæ calamitates inciderint. Nam ipſe Thomas Cromvvel, Vicarius Regis, infra biennium à noſtræ profligationis tempore propter crimen læſæ maieſtatis, capite mulctatus eſt. Cuſtodes verò domus noſtræ, ad inopiam & mendicitatem relabentes, miſerè vitam ſuam finiere. Item mulier quædam ex contemptu & pertinacia Eccleſiam noſtram ingreſſa, nobis ſacrum facientibus, infra quintum diem infœliciter, hoc eſt, in magno acerbiſſimorum cruciatuum dolore expirauit. Adeò verum eſt, quòd ait Pſalmiſta: *Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius*, vt quę & finis ſit laborum, & *Pſal. 155.* victoriæ conſummatio, aditusque & ianua ad vitam ſempiternam. Sicuti è contrario mors impiorum peſſima eſt, quorum & natiuitas mala, & vita quidem tanto peior, quanto ipſi ſanctis martyribus inſuper cœleſti gloria conſtitutis, poſt decurſum iſtud afflictæ

militiæ ſpatium, ſunt inferiores: quippe quorũ meritis ipſe Dominus Deus, tanquam iuſtus iudex, æterna deſtinauit ſupplicia, idque in ipſa flagrantis indeſinenter gehennæ abyſſo, à qua vos miſericorditer tueri non dedignetur Dominus noſter Ieſus Chriſtus, vnicus noſtræ ſalutis reparator. Amen.

PRE-

PRECATIO.

O Pie cunctorum pater & miſerator Ieſu,
Largifluusq; omnis fons et origo boni.
Qui clipeo fidei confirmas corda tuorum,
Ut ſanctum celebrent nomen ubiq; tuum,
Deſpiciantq; undas, ferrumq; ignesq; crucesq;,
Verbera carnificum, vulnera, probra, neces.
Dummodo perſiſtant precioſo in amore perennes,
Quo mens ardeſcit tota ſacrata tibi.
Nos quoq; magnanimos præ te contemnere mūdi
Omnia, perficias ſeu bona ſiue mala.
Ut cum martyribus quondam fœliciter iſtis,
Contingant nobis gloria, vita, decus.

Henrici Glareani Carmen inſigne, De inſtitutione ordinis Cartuſienſis.

INſolitū, ſed grande tamē cunctisq; tremendū,
Iudicium in terris prodidit ecce Deus.
Doctrina vitaq; ſimul clariſſimus olim,
Doctor obit funus maxima pompa colit.
Dumq; ſacerdotum ſolemnia perſonat ingens.

Turba, Caput feretro protulit ille ſuum,
Voceq́; terribili ſeſe (eſt res mira) profeſſus,
Iuſto accuſatum iudicio eſſe Dei.
Exanimisq́; iterum, finita hac voce recedit,
Obſtupuere omnes ac timuere nimis.
Quare aliam ſtatuere diem qua corpus humetur,
Adfuit hic ſapiens, inſpiciensq́; ſimul.
Dumq́; alius mirans, alij noua geſta recenſet,
Exurgens iterum, ſubdidit iſta dolens.
Iuſto lata Dei de me eſt ſententia noſtri
Iudicio, his dictis vita repente fugit.
Obriguere omnes, dubijq́; ad verba ſequentem
Vſq; diem ſeruatum, oſſa tegenda viri.
Fama volat, diues, pauper, iuuenesq́; ſenesq́;
Accurrunt: funus iam ſepelire parant.
Tunc alto mæſtoq́; ſimul clamore profatur,
Iuſto damnatus iudicio ipſe fui.
Hinc Bruno ſex ſuaſis ſocijs, deſerta petiuit,
Ductor ad hoc arctum religionis iter.
Quos prius in ſomnis ſeptem per ſidera Hugoni,
Dignatus Deus eſt prodere Pontifici.
Qui Cartuſiacos montes his ceſsit amice,
Inclyta nunc quorum ſanctaq; fama viget.

SAPPHI-

SAPPHICVM CARMEN Sebaſtiani Brant. LL. Doctoris, de laude ordinis Cartuſiani.

Spiritus ſancti mihi gratiam da
Summe cælorum moderator ò rex,
Ordinis laudes valeam ſonare
Cartuſiani.
Ecquis ad vitam leuius beatam,
Quiſve ſecure, citiuſve tendit?
Tutius quis nam ſua fata anhelat
Cartuſiano?
Bruno tu fœlix merito fereris,
Qui viam latam fugiens ſiniſtræ,
Arripis dextram, prior atq; factus
Cartuſianus.
Abdito quærens ſocijs receptis
Vt loco degas, eremum legebas,
Hortus inſignis duce te rigatur
Cartuſianus.
Spernis hæc mundi, bona quæ putantur:
Præteris cleri tumidos honores:
Quos queas plures habuiſſe, factus

Cartuſianus.

Tu ſacri iuris fueras peritus:
Paginæ ſanctæ docilis magiſter:
Charus & multis, nihili iſta pendis
Cartuſianus.
Inter amfractus, dubiasq; mundi
Semitas: arctam peregre capeſcis
Et vitam certam propere inſequutus;
Cartuſianus.
Addo quod Papam variasq; pompas
Curiæ temnens: Calabros adiſti,
Hos doces normam, ſtruiturq; turris
Cartuſiana.
Nullus obſtabat labor aut grauamen,
Quo minus ſemen iaceret ſalutis,
Corda fæcundans, bonus iſte miles
Cartuſianus.
Bruno tum demum venerande claudis
Vltimam vitæ, peragisq; metam:
Pace tranſmigrans ſuperas ad aulas
Cartuſianus.
Regulam linquis ſatis eminentem
Patribus multis placidam ſacratis.

Ponti-

Pontifex ſummus probat & decorat
Cartuſianos.

Arce nec celſa potuit latere
Ciuitas, lumen modio tegi nec:
Creſcit, & paßim procul auctus ordo
Cartuſianus.

Non rigor quondam Scythiæ, aut Canopi
Accolis maior, Nitriæve montis:
Quàm feruent caſti modo, ſobrijq;
Cartuſiani.

Hactenus nunquam fluuio perenni
Deſerit fontis veteris ſaporem,
Degener nunquam fuit ordo viſus
Cartuſianus.

Vos odor Chriſti bonus, aggregatus
Ex cœnobitis & anachoretis,
Plane Baptiſtam tamen æmulantes
Cartuſiani.

Mundus haud dignus fuit, vt teneret
Abditos cellis eremum colentes,
Pellibus cinctos capreis, melotis,
Cartuſianos.

Lugeant quamuis ſpacio momenti,

Et

Ipſe non quæris hominum diem, nec
Arrogas laudes populi caducas,
Gloriæ ſpernis ſtimulos inanes
Cartuſiane.
Vnius flocci patriam, parentes,
Liberos, fratres, facit & ſorores,
Atq; fortunæ bona cuncta temnit
Cartuſianus.
Sæculi ſordes fugit & prophanat
Et ſuam vitam, nihil iſta curat,
Dulce nil Chriſto ſine, nil amœnum
Cartuſiano.
Qui iugum lætus teneris ab annis
Pertulit, ſolus ſedet & tacebit,
Se ſuper gaudet fore ſe leuatum
Cartuſianus.
Veſte procedit cito nuptiali
Obuiam ſponſo, manibus nitentes
Lampades geſtans, oleo decoras
Cartuſianus.
Excubat, longas meditatur horas,
Craſtinæ nullus labor eſt diei,
Quidve manducet, bibat aut fruatur
Cartuſianus. In-

Inſuper carnem violant domando
Incolunt cellas, vigilant, precantur,
Abſtinent, corpus macerant flagellis
Cartuſiani.

Vnius iuſſum tolerant Prioris
Quicquid mandat, peragunt volentes,
Præcipit ſi quid grauius, faceſcunt
Cartuſiani.

Rarior caſus, facile inde ſurgunt,
Paruulos petræ propere atterendo,
Baltheo lumbos, veneremq; ſtringunt
Cartuſiani.

Id quod elongans facit hos ſubire
Clauſtra deſerti fugiunt, manentes,
Milites Chriſti lachrymis vacando
Cartuſiani.

Sint licet plures populo ferentes
Pabulum, pauci faciunt, ſed eheu
Quæ docent ſolus opere iſta monſtrat
Cartuſianus.

Recte fœlicem, penitus beatum
Teque perfectum, ſine labe, dicam,
Iam Vale noſtri memor ordo ſancte
Cartuſiane.

D. AN-

D. ANSELMI CANTVARIENSIS ARCHIEPISCOPI

CARMEN DIVINVM.

De mundi contemptu, vita Monachorum, adeoque Chriſtianorum omnium, &c.

QVid deceat monachũ, vel qualis debeat eſſe,
Qui iubet vt dicam, porrigat ipſe manũ.
Non tonſura facit monachum, nõ horrida veſtis,
Sed virtus animi, perpetuusq; rigor.
Mens humilis, mundi contemptus, vita pudica,
Sanctaq; ſobrietas, hæc faciunt monachum.
Hæc vos in cælum monachi quadriga leuabit:
Hæc poſt hanc vitam præmia ſumma dabit.
Non tonſura iuuat, iuuat aut viliſſima veſtis,
Si lupus es, quamuis eſſe videris ouis.
Nam falli paſſunt homines, ſed fallere Chriſtum
(Qui nullum fallit) nemo poteſt hominum.
Ille quidem fucum ſimulatæ religionis.
Damnat, & in reprobis moribus eſſe nequit.
Vouiſtis fratres? vouiſtis? veſtra rogamus

Viuite

Viuite ſolliciti reddere vota Deo.
In maieſtatem diuinam peccat abundè,
Quiſquis quæ non vult reddere vota vouet.
Vouiſtis Domino veſtros conuertere mores,
Iam non peccetis, ſit modus & vitijs.
Nunc humilis viuat, qui vixerat ante ſuperbus:
Sit caſtus quiſquis luxurioſus erat.
Quærebat cenſus aliquis? captabat honores?
Hinc iam vileſcant cenſus honorq; ſibi.
Gaudebat dapibus? gaudebat diuite menſa?
Nunc tenuem victum ſobria cœna dabit.
Ille ſuis lætus ſucceſſibus eſſe ſolebat:
Nunc lachrymis culpas diluat ipſe ſuas.
Oſtro conſpicuus, gemmis inſignis & auro,
Veſte modò vili ſqualida membra tegat.
Verboſus taceat, miteſcat feruidus ira:
Inuidus inuidiæ dira venena vomat.
Cuique prius cædes placuit, placuere rapinæ,
Nunc pius & mitis pacis amator erit.
Quiſquis adulantem ventoſa laude tumebat,
Nunc hominum laudes æſtimet eſſe nihil.
Et qui ſponte malus, gratiſq; nocere ſolebat,
Nunc etiam læſus vtilis eſſe velit.

Ad

Ad lites facilis fuit hic, ad iurgia præceps,
Fortiter alterius nunc maledicta feret.
Non hunc contemptus: non hunc iniuria frangat.
Omnia robuſto corde moleſta ferat.
Pax, animiq; quies inter conuicia duret:
Nam fortem rerum nulla procella mouet.
Hæc veniam fratres conuerſio vera meretur:
Hæc valet offenſum flectere vita Deũ. (*ſtis,*
Funeſtũ monacho eſt, quicquid male ſuggerit ho-
Et conatur eum fallere mille modis.
Eſſe Deum credat præſentem ſemper vbiq;:
Nec ſe ſi peccat poſſe latere putet.
Cuncta ſit atq; videt, nec quicquam præterit illũ:
Omnia ſunt oculis nuda & aperta ſuis.
Cum quid turpe facit qui me ſpectante ruberet,
Cur ſpectante Deo non magis ipſe rubet?
Si patriæ Iudex ſciret ſua facta, timeret,
Scit Dominus rerum, cur nihil ergo timet?
Sed tacet & differt, & nondum crimina punit:
Puniet & meritis arbiter æquus erit.
Propoſitum monachi ſeruare rigorem,
Nec pigeat paruo tempore parua pati.
Exiguus labor eſt, ſed merces magna laboris:

Præ-

Præterit ille cito, præmia ſine carent.
Ergo Deo melius ſi nil cognoſcitis eſſe,
Imo ſi ſummum creditis eſſe bonum,
Contemptis mundi rebus labentibus iſtis,
Iam ſint in ſolo gaudia veſtra Deo
Et mihi quæ poſſunt amitti, nulla videntur,
Nec longū quicquid deſinit eſſe reor.
Nā quid honor? quid opes? quid gloria? quidve iuuētus?
Forma? genus? vires? fœmina? veſtis? ager?
Magna potentia? multa ſcientia? falſa voluptas?
Vita quid? & noſtri corporis ipſa ſalus?
Nō amo qđ peſtis, quod fur, quod ſurripit hoſtis,
Et quæ ſi parcant aſpera mors adimit.
Quis poterit fari? quis ſcribere? quis meditari?
Quæ dabis in cœlis præmia Chriſte tuis?
Quiſquis ad hæc igitur paradiſi gaudia tendis,
Sedulus anguſtam nunc age diſce viam.
Nec laxes vitijs anguſtæ mentis habenas,
Diuini ſemper fræna timoris habe.
Expecta Dominum, formida iudicis iram,
Et quod promittit rex tibi mile sama.
Paruulus eſto vide, mentis depone tumorem:
Porta Dei nullum qui tumet arcta capit.

Sum-

Summa quidem virtus monachi parere Priori,
Ferre iugum normæ, ſeq; negare ſibi.
Quicquid præcipiet mox & ſine murmure ſerua:
Peccatum ſolum dedecuiſſe puta.
Non vilis veſtis, non te locus vltimus angat.
Sæpe tui ſtultos ordinis iſta mouent.
Sed ſi nos ſanè ſapimus, ſi vera fatemur,
Aggreditur virtus ardua, dura probat.
Qui ſibi vileſcit, qui ſe nihil æſtimat eſſe,
Et timet, & mundi labilis alta fugit.
Hic eſt & ſapiens, & cælo proximus iſte:
Non ſine re monachi nomen inane gerit.
Si vult ditari, varios ſi quærit honores,
Induit occultum pellis ouina lupum.
Sed qui cuncta videt, Mundi pius arbiter ille,
Nouit oues, tacitos nouit & ipſe lupos.
Hæc ergo Monachus labijs & corde frequentet,
Te mihi, te ſolum da Deus & ſatis eſt.
O certè felix poſſeſſio, quæq; beatum
Sola facit, miſerum cætera pondus habent.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google